

De sancta cecilia & tiburcio & valeniano .xxii.
 De passione eorum .xxiii.
 Passio sci calixti pape & calpodij p̄biteri .xxiiii.
 Passio sancti urbani pape cū sociis suis .xxv.
 Passio sancti cinci & iulite matris ei⁹ .xxvi.
 De sca martina v̄gine & octo martirib⁹ .xxvii.
 De agone sancte martine virḡis .xxviii.
 De fine agonis eiusdē .xxix.
 De ypolito & berillo ep̄is & libris eoz .xxx.
De impio maximi & seucia ei⁹ i eccliaz .xxxi.
De impio gordiani & scriptis affricani .xxxii.
De duob⁹ philippis impatorib⁹ .xxxiii.
 De bona indole sancti poncij .xxxiiii.
 Qualiter p̄ ipsū impatores sūt p̄uersi .xxxv.
De impio decij & fabiano papa .xxxvi.
 De dionisio alexand̄imo & libris ei⁹ .xxxvii.
 Relatio ei⁹ de martirib⁹ alexand̄imis .xxxviii.
 De hijs qui in p̄secutione defecerūt & hijs q̄ per-
 stiterunt .xxxix.
 De hijs q̄ sponte se obtulerūt .xl.
 De hēli nouaciano & d̄ lapsis recipiēdis .xli.
 De sancta agatha & ei⁹ agone .xlii.
 De passionib⁹ ei⁹ .xliiii.
 De p̄sumatione agonis ei⁹ .xliv.
 Passio sanctorū .vii. dormientū .xlv.
 Passio sanctorū petri & pauli cū sociis suis .xlvi.
 De sancto puero triphone .xlvii.
 De passione eiusdē .xlviii.
 Passio sanctorū abdon & sennen .xlix.
 De conuersione secundiniani et veriani & marcel-
 liani .l.
 De martirio eorum .li.
 De ceteris passis sub decio .lii.
De impio galli & volustiani & hereticis nō ba-
 ptizandis .liiii.
 De sancto cornelio papa & scriptis eiusdē .liiii.
 De passione eiusdē .lv.
De impio valeriani & galiēni & passione sancti
 dionisii alexand̄imi .lvi.
 De passione sancti p̄isci et malchi et alexand̄i et
 marini .lvii.
 De sancto astirio senatore .lviii.
 De imagine domini et cathedra iacobi que sūt in
 cesarea .lix.
 De lucio papa et stephano papa .lx.
 Passio sancti fructuosi ep̄i cū sociis suis .lxi.
 De sc̄o cipano ep̄o ac martire et libris ei⁹ .lxii.
 De .xii. abusionib⁹ seculi sc̄dm ipsū .lxiii.
 De gratia dei et malicia seculi .lxiiii.
 De laude virginitatis et factimonie .lxv.
 De inuēctōe eiusdē p̄tra aleatores .lxvi.
 De modo oradi .lxvii.
 De contemptu mortis .lxviii.
 De detestacōe auaricie .lxix.
 De bono patientie .lxx.
 De zelo et liuore .lxxi.
 De laude martirū .lxxii.
 Inuēctio p̄tra blasphemū et p̄tra histrionē .lxxiii.
 De sancto mellone ep̄o .lxxiiii.
 Passio sancti priuati ep̄i .lxxv.
 Passio sancte basilie et p̄chi et iacincti .lxxvi.
 Passio sancte eugenie virginis .lxxvii.
 Passio sancti poncij martiris .lxxviii.
 Confūmatio agonis eiusdē .lxxix.
De galiēno impatore et gregorio pontico et scri-
 ptis ei⁹ .lxxx.
 De stagno qd̄ orando siccauit .lxxxi.

De ceteris eiusdē miraculis .lxxxii.
 De quibusdā alijs sub p̄fatis impatorib⁹ passis
 et fine illozum .lxxxiii.
 De obitu sancti dionisii alexan. et ambiguitate
 historiarum .lxxxiiii.
 De crudelitate decii in sanctos .lxxxv.
 De paulo heremita et itinē antonij ad eū .lxxxvi.
 Qualiter inuenit eū antonius .lxxxvii.
 De dormitione pauli et ei⁹ sepulcra .lxxxviii.
 Passio sancti policronij ep̄i .lxxxix.
 Passio sancti p̄menij p̄biteri .xc.
 Passio sanctorū abdon et senne olimpiadis et
 maximi .xci.
 Passio sancti sicuti pape .xcii.
 Passio sancti laurencij martiris .xciii.
 Miracula eiusdē post mortem .xciiii.
 Passio sancti ypoliti cū sociis suis .xcv.
De imperio claudij et paulo heresiarcha et pela-
 gia peccatrice .xcvi.
 De conuersione ei⁹ et penitentia .xcvii.
 De sancto quirimo martire .xcviii.
 De sancto mario et marcha cum filiis valentino
 et asterio .xcix.
 De passione eorum sanctorū .c.
 De sanctis cesario et iuliano .ci.
 De passione eorum sanctorū et quorūdam
 aliozum .cii.
De impio aureliani et excōmunicacōe pauli .ciii.
 Passio sancte columbe virginis .ciiii.
 Passio sancti saumiani martiris .cv.
 Modus p̄uersionis eiusdem .cvi.
 De sancta sauma ei⁹ sorore .cvii.
 Passio sancti patrocli martiris .cviii.
 De sancto speosippo et fratrib⁹ eius .cix.
 De passione eorum .cx.
 De sancto benigno p̄bitero .cxii.
 De passione eiusdem .cxiii.
 Passio sancti p̄isci et felici p̄biteri cum sociis
 suis .cxiiii.
 Passio sancti andocij cum sociis suis .cxv.
 Passio sancti simphoriani et eius miracula .cxvi.
 De sancto mammete puero .cxvii.
 De agone eius et passione .cxviii.
 Passio sancti p̄ueri agapiti .cxviiii.
 De ceteris sub aureliano passis .cxix.
De imperio taciti .floziani .p̄robi .cari .carini .et
 numeriani .cxx.
 Passio sancti mauri monachi et quorūdam alio-
 rum .cxxi.
 De sancto babillo cū tribus p̄ueris .cxxii.
 De passione eorum .cxxiii.
 De sancto cisanto et ei⁹ temptacione .cxxiiii.
 Qualiter dariam de numibus et disputando
 conuertit .cxxv.
 Qualiter accusatus est et punitus .cxxvi.
 De p̄uersione claudij tribuni et hilarie .cxxvii.
 De expositione darie in lupanari .cxxviii.
 De passione ambozum .cxxix.
Capitulum primum **D**e imperio seueri et leo-
 nide patre origenis. **H**ugo ubi supra.

Situr seuerus genere africanus
 qui se ex nomine impatoris quem
 occisum vltus fuerat p̄tinacē vo-
 luit appellari .romanum cōsecut⁹
 impium impauit annis .xviii. **E**
 Eusebius in cronicis .Cepit āe an-
 no dñi .c .xciiii .mūdi vō q̄rimille

Handwritten text from an adjacent page, partially obscured by a tape repair. Visible fragments include: "m... u... d... p...", "d... u... a... m...", "o... s... t... p...", "a... s... u...", "u... d... p...", "p... s... m... m...", "u... d... p...", "o... s... u... s... s...".

fimo. lxx. **H**ugo. Hic fuit natura seuus. multif
q3 bellis laeffitus. fortissime quide rempublicam
sed laboriofissime rexit. Na pelcemiū nigrū qui in
egipto & firiā ad tirānidem aspirauerat interfecit
Iudeos & samaritas rebellare conātes fupauit. Pā
thos quoq3 & arabas coēcūit. & ad extremū clau
dio albino qui se in gallia cesarē fecerat lugduni
infecto. in bztaniā bellū trāstulit. Ibiq3 magnis
graubufq3 plijs sepe gestis insularū recepit. q3 &
vallo & crebris turrib3 p. c. xxxii. milia passuum
a mari vsq3 ad mare cōmuniuit. Hic etiā post ne
ronem in chzistianos quintā psecutōem exercuit.
Qua psecutione plurimi factoz p diuersas pūm
cias passi referunt. Inter quos leonides pater ori
genis p xpo capite cesus est. tēnere adhuc etatis
supradictū origenē filiu3 dereliquit. Sed ita erat
pfatus origenes iā grāmatica erudit3. xvii. annuz
agens. vt ad docendū sufficeret. & que ad victuz
erāt ei necessaria ex hoc parentē. Censur quippe le
onidis qui maxim3 fuerat regio fisco p pscriptōz
sociatus erat. Sub hac etiā psecutōe in lugdunē
si ciuitate pass3 est beat3 hirenē3 cū maxima mul
titudine cleri sui & populi. **III. De feruo**
re origenis a puericia. **Eusebius libro quinto.**

Supra modū accenso psecutōis incēdio.
& multis ea tempestate martirio coroz
natis. intm̄ odorem capescendi martirij
puerulus tūc adhuc origenes exarserat. vt spōte
se piculis ingereret. & alijs in certamine positus p
ceps in medio rueret. ita vt infectari ipaz morte3
velle & rape videret. quā & adipisci om̄odis po
tuisset. nisi q3 dispensatōe dñi ad vtilitatē multo
rum putat p toti3 ecclesie edificatōe seruat3 per
solicitudinē matris. que gloriose mortis ei3 deside
ria impediuit. Que cum pmo maternis ei obsecra
tionib3 supplicaret vt sibi osuleret. vt pceret ma
tri. & ille ex hīs p̄cib3 inflammatōz ad amorē mar
tirij redderet. maxime eo q3 patrē iā teneri cogno
uisset in vinculis. et ipse ppe soci3 effici v̄mulozū
ac martirij festinaret. arte quadā materni affect3
inhibet. Etenim cū mature eū velle & antelucanū
prumpe ad agonū certamina p̄sensisset. noctu cu
biculum filij dormitiis ingressa. om̄ia ei3 indumē
ta in quib3 p̄cedi in publicū poterat furata s̄bra
xit. vt p hoc domi residere necessitate cogeretur.
Ille maternis impedit3 dolis. cū nichil agere pos
set. nec tñ mens quiescere pateret. audet aliq3 su
per etatē. epistolā scribit ad patrē. Se quide mar
ternis artib3 retineri. sed illū debere retinere qd
cepit. Et addidit etiā hoc. Vide patrē. ne ppter
nos aliquid aliud velis. Deniq3 frequenē dicitur
dormienti puero religiosus & solicit3 pater sup
ueniēs. opimentū pectoris detraxisse. et velut dei
spū intus incluso. pectus ei3 tanq3 templū qdā
venerat3 & demulcēs osculis abcessisse. beatum
semetipm̄ adeo effectū p tate plis felicitate gra
tulatus. Vt vero patrē ei3 martirio p̄sumat3 est.
puer ipse cū matre vidua & sex alijs puulis fratri
bus. xvii. annū agēs sue etatis. in sūma facultatib3
penuria derelict3 est. qm̄quidē census paternus
qui vel maxim3 fuerat fisco p pscriptōem sociat3
est. Nec tñ ei defuit om̄ipotentis dei p̄uidentiā.
Ob insigne nāq3 vel literaz vel religionis studiuz
a quadā nobili & locupletissima femina pfamilia
riter foueri cepit. **III.**

**De passione facti philippi episcopi. Ex gestis
sancte eugenie.**

H

Philippus autē pater sancte eugenie cum
alexandrie ep̄atus officiū gereret. et ipsa
republicā administraret. misit relatio
nem ad seuerū impatozem. memorās romane rei
publice xp̄ianos p̄desse. et ideo debere eos absq3
psecutione in vrbib3 cōmunicare. Impator autē
eius relationi p̄sensit. et ex hoc dignitas xp̄iani no
minis flozescere incepit. Sed q3 semp ptra bonita
tem pugnat malicia. quidā ex honozatis alexandrie
cultozes ydolo3. egre ferentes q3 xp̄iani p̄uilegia
accepissent. abeuntes apud regem accusauerunt
philippū dicentes. q3 reipublice status ab eo p̄tur
batus sit. et q3 deoz ceremonias deserens. ad cul
turā crucifixi totā ciuitatē cōuertit. Tūc cōmor3
seuer3 august3 direxit ad eū decretū. vt aut dijs
solitam culturā exhiberet. aut deposita dignitate
etiā p̄uilegijs facultatib3 cederet. Qui simulata egri
tudine donec oīa sua distrahēt & paupib3 daret.
ipse in timore dei & cultura christi p̄fect3. etiā ali
os p̄fortabat. Post hoc phennius p̄fect3 alexandri
am veniēs dum eū pcutere quereret & nō posset.
q3 oīs ciuitas in ei3 amore p̄durabat. immisit ei q3
se chzistianos fingerent. Et ingrediētes p̄cussert
eum in oratōe dñica p̄stitutum. Perdurauit autē
in ep̄atu anno vno & mensib3 trib3. Demones ef
fugabat oratōe. cecos illuminabat. Post p̄cussu
ram āt trib3 dieb3 p̄missus est eē in corpe. vt cor
da dubia posset p̄firmare. Post hoc vt recipetur
ozauit. ac iuxta nicriā vbi facta eugenia filia eius
monasteriū virginū collocauerat. corpusculū su
um collocari p̄cepit. **III.**

De factis claudia & eugenia & basilia.
Bi claudia vxor ei3 xenodochiū colloca
uit & p̄dā p̄stituit. que p̄grinoz suscep
tionibus desuient. Ipsa autē cum filijs auito &
sergio. ac filia sua eugenia romā redijt. Igit filios
philippi cum om̄i gaudio suscepit senatus. ita vt
vnum carthaginis p̄cōsulem. & aliū vicariū afri
ce destinarent. Dū āt ad eugeniā multe matrone
p̄uenirent. & multas virgines faceret i chzisto cre
dere & in virginitate p̄manere. quedā virgo basile
lia ex regali genere ad eā p̄ingere cupiebat. sed
cā xp̄iani nois ad eā ire non poterat. Rogauit er
go p̄ internunciū fidelem vt eā de religione xp̄ia
na instrueret. Tūc illa p̄thum & iacinctū conuo
cans ait. Basile vos offerā s̄b specie muneris. vt
eā chzisti faciatis ancillā. Basile suscepit eos qua
si famulos. quos adorabat vt apostolos. cum eis
om̄i hora vacabat. & quasi eunuchos in seruitio
habens. nō dieb3. nec noctib3 a colloquijs diuinis
& oratōe cessabat. Factus quoq3 papa corneli3
ad eā venit. eāq3 latenter baptizauit. Sed & p̄cu
rāte dei misericordia pene om̄ibus noctibus frue
bantē mutuis aspectib3 ipa & beata eugenia. Om
nibus itaq3 viduis p̄uent3 erat ad beatā claudia.
& om̄ibus virginib3 ad eugeniā. Sāctus autē cor
neli3 om̄i vespe sabbati dabat noctē himnis pui
gilem. & pullis cantātib3 quiete noctis exclusa.
cōmunicabat eis sacra misteria. **V.**

De heresi paulianoz & natali confessoze.

Eusebius libro quinto.

Atempore arthemonis heresis pullula
uerat. quā postmodū paul3 famosacen3
instaurare conatus est. Hic purum ho
minem. id est absq3 deo fuisse saluatozē cōfirmat
Pontificante autē zepherimo papa. cōfessor quidā
erat natalis nomine. Hic deceptus aliquando ab

aflepiodoco quodaz & theodoro collectarijs. q̄ ambo discipuli erāt theodocij coziarij illi? q̄ p̄m? p̄ hac stulta assertōe ab ecclie societate depulsus est a victore tunc vrbis rome ep̄o. Acquieuit vt accepto ab eis salario. ep̄s illi? heresis noiaretur. certa pactione. id est. cl. denarijs menstrue p̄stationis. Quiz natalis cū se in hoc decept? locass? frequenter ad monebat in somnis a dño. qz miseris coris de? & dñs noster ihs xps nolebat martirem suū qui sibi in multis passionib? testis extiterat d̄ ecclia p̄dere. Sed cū negligent? suscipet visio- nes primat? amore. & turpis lucri deuict? illece- bra. Ad vltimū a s̄ctis angelis p̄ totā noctē ver- berat? & penis grauib? cruciat? mane p̄surge n̄ silicio se induit & cinere p̄spersit. ac multis lacri- mis errozē suū deflens. se ante pedes zepherini ep̄i p̄sternit & vestigijs oīm nō t̄mmodo clerico- rum. sed etiā laycoz cū multa lamentatione puo- lutus. in lacrimis ad miseratōem om̄ez puocauit ecclia. vt indulgentiā sibi a xpo cōtinuis & iugi- bus p̄ ipso p̄cibus imploraret. ostēdens simul in aspectu dñi liuozes corpis ei? & cēatrices quas p̄ nominis ipsi? p̄fessione suscepit. vix aliquādo in cōmunionē eccliafici corpis reuocat? est.

C.VI. Passio s̄ctorū andoeli & victoris pape. C. Ex martirio.

D Reterea. kl. maij celebraē solēniter in galliis territorio ^{manēsi} natale beati an- doeli subdiaconi. quē ab oziēte misit s̄- ctus polycarp? vnacū alijs ad predicādūz verbū dei in galliā. cui? p̄dicatōe impator seuer? cōpta- spinolis sustib? crudelissime flagellatū. in carcerē trudi p̄cepit. & sic demū ab ense ligneo in crucis modū caput ei? scindi. Itē. xij. kl. maij rome nata- le sancti victoris pape qui post beatū petrū. xv. rexit ecclia ānis. x. & sub seuerō p̄ncipe marūrio coronat? ē. **C. Ex libro p̄dicatōis. Hic p̄stituit vt s̄- ctum pascha die dñica celebraret. Et vt necessita- te faciēte vbicunqz inuentū fuisset siue in flumine siue in mari. siue in fontib? t̄m xp̄iana cōfessione crudelitatis clarificata. quicūqz hominū ex gentili veniens baptizaret. Idē fecit p̄stitutū ad interro- gationē sacerdotūz de circulo paschali cū p̄sbite- ris & ep̄is facta collectione. & accessito theophi- lo ep̄o alexādie. vt a. xiiii. luna primū mensis vsqz ad vicesimā primā. die dñica custodiatur s̄ctum pascha.**

C.VII. De quinto terculiano & scriptis eius. C. Eusebi? in cronicis

A Nno seueri. xviii. terculian? affer cētū- nonis p̄consulis fili? .oīm eccliaz ser- mone celebraē. **C. Hieronim? in li. de il- lustrib? viris. Hic acris & vehemētis ingenij sub seuerō p̄ncipe & antonino caracalla maxime flo- ruit. multa qz scripsit volumina. que qz nota sunt plurimis p̄ter mictim? . Vidi ego quendā paulum nomine p̄cordie qd̄ opidiū est ytalie senem. qui se beati cipriani iā grandis etatis notariū cū ipse ad modū esset adolescens rome vidisse diceret. refer- re qz sibi solitū nunq̄ ciprianū absqz terculiani le- ctione vnā p̄terisse diē. ac sibi crebro dicere. Da magistrum. terculianū videlicet significās. Hic vsqz ad mediā etatē p̄sbiter ecclie p̄mansit. inui- dia postea & p̄tumelijs clericoz rome ecclie ad montani dogma delaps? . in multis libris noue p̄- phetie meminit. specialit̄ etiā aduersū eccliam texuit volumina. de pudicitia. de p̄secutione. d̄ ie- iunijs. de monagamia. de extali libros sex. & sep-**

timum quē aduersū appoloniū p̄posuit. Ferēqz vi- xisse vsqz ad decrepitā etatē. & multa q̄ nō extāt opuscula p̄didisse. **C. Actoz. Hic quint? terculia- nus scripsit apologeticū libz vnū. de quo plura in hoc ope locis p̄gruis inserui. .**

C.VIII. De studio & p̄mōtione ozigenis. C. Eusebi? in cronicis.

A Nno sequēti ozigenes alexādie studijs erudit? . **C. Hieronim? de illustrib? viris Ozigenes qui & adamāti? decimo seueri anno. adūsum xp̄ianos p̄secutōe cōmota. ac leonide patre illi? ch̄risti martirio coronato. cū vi. fratrib? & matre vidua paup̄ relinquit. ānos nact? circiter. xvij. Rem em̄ familiarē ob p̄fessio- nem ch̄risti fisc? occupauerat. Hic alexādie disp̄- sa ecclia. xviii. etatis sue anno catheseon. id est doctrinaz opus aggress? . postea a demetrio eius- dem vrbis ep̄scopo ī locū clemētis p̄sbiteri cō- firmat? . p̄ multos annos floruit. Et cū iaz medie esset etatis. & p̄t ecclias achaie q̄ plurimis he- resib? vexabant. s̄b testimoniō eccliafice episto- le athenas p̄ palestina p̄geret. a theozristo & alex- andro cesaree & hierosolimitaz ep̄scopis p̄sbite- ter ordinat? . demetrii offendit amicos. Qui tanta adūsum eū debachat? est insania. vt p̄ totū orbez sub ei? noīe scriberet. Constat eū anteq̄ cesareaz migraret fuisse rome s̄b zepherino ep̄scopo. & sta- tū alexandriā reuersū. heradā p̄sbitez q̄ in ha- bitu phi p̄seuerabat adiutorē sibi fecisse cathese- on. Qui quidē & post demetriū alexādinā tenuit ecclia. Quāte at̄ glorie fuerit hinc apparet. q̄ fir- mianus cesaree ep̄scop? cū om̄i capadocia eū in- uitauit et diu tenuit. et post sub occasione sancto- rum locoz palestina veniens diu cesaree ab eo in scripturis sanctis erudit? est. Sed et illud q̄ ad mammeā matrē alexādi impatoris religiosā femi- nam rogat? venit anthiochia. et sūmo honore ha- bitus. ad philippū imp̄torem qui prim? de regi- bus romanis ch̄ristian? fuit. et ad matrem ei? lite- ras fecit. que vsqz hodie extāt. Quis ignorat. Et q̄ t̄m habuit in scripturis sanctis studij. vt etiam hebreā linguā p̄ra etatis gentisqz sue naturam ediscerz. et exceptis lxx. interpretibus alias quoqz editōes p̄gregarz. Aquile. s. pontici p̄seliti. et the- odocōis. hebionei. et simmachii eiusdem dogmatis qui in euangeliū quoqz chathamathim scripsit cō- mentariolos. de quo et suū dogma affirmare cona- tur. Primā et quintā et sextam et septimā editōez quas etiā nos de ei? bibliotheca habem? . miro la- bore reperit. et cū ceteris editōib? p̄parauit. Di- aleticam et geometriā. arismetriā. musicam. grā- maticam. rethoricam. oīm qz p̄hoz sectas ita didi- cit. vt studiosos quoqz seculariū literaz sectato- res haberet. vt int̄pretaret̄ quotidie. cursusqz ad eum miri fierent. Quos ille p̄terea recipiebat. vt sub occasione secularis literature ī fide ch̄risti eos instruerz. Qui aut̄ sup̄ ozigenis scire statu velie qd̄ actū sit. primū de ep̄stolis ei? q̄ post p̄secu- tionem ad diuersos misse sūt. Deinde et de sexto eusebij cesariens eccliafice historie libro. et p̄o eodē ozigene. vi. volumib? possit liquido cogno- scere. Vixit aut̄ vsqz ad gallum et volusianū. id ē vsqz ad. lxx. etatis sue annū et mortu? est tiri.**

C.IX. De laude eiusdē iuxta haimonem. C. Haimo in ch̄ristianoz rez meōzia.

A Quim? eusebiū a quibusdā eccliafictis viris aliquantulū fuisse notatū. q̄ nimi?

fuerit in laude origenis. Illud vero de eo breuiter enarramus. quod etiam orthodoxi quique & religiosi viri diffiteri non possunt. Origenis leonidis matris filius. et ipse fere a puericia voluntate martir. & forsitan actu nisi quod a matre scripiete nocte vestes eius pia fraude prepeditus est. magna & festina a deo gratia scientie consequitur. potens in grammatice & ceteris omnibus literis. in omni philosophica eruditione apprime institutus. maxime in lectione & doctrina diuinorum voluminum potentissimus illi temporibus & famosissimus indagator. Hic ergo pro magna & incredibili scientie prerogatiua doctor ecclesie apud alexandriam a demetrio ipsius loci episcopo constituitur. cathedraque doctorum tercius obtinet post panthenum & clementem. cuius scilicet clementis. & ipse exitit auditor. Vbi dum verbum dei docet palam tam viros instruens quam feminas. & omnium turpitudinis occasione maledicti gratia vellet in se delibere tollere. quiddam minus perfecti sensus. exeret in proprio corpore. sed feruentis fidei & nimie castitatis opus. Nam illud euangelicum attendens. sunt eunuchi qui se castrauerunt propter regnum dei. mox in seipso adimpleuit. Tunc ergo nulla aduersarij obreptandi suspitione derelicta. maxime doctrine & predicatoni institit oportune & importune. per diem & noctem. publice & priuatim. in abstinentia plima in ieiunijs indefinens. & vigilijs pene iugibus. ita ut si quando aliquod paruum somni necessitas naturalis exigeret. hauc ille non supra stratum quo omnino nullo utebatur. sed supra nudum solum deprenderet suppositum. Ferre autem quod ex eius adiutorio plurimi ex veroque sexu martires effecti sunt. Sed & illud preclarum ferre de eo quod nunquam permisit ea que in ecclesijs deserebat a notarijs excipi. nisi quando iam in senectute agens annu. multo usu & labore plurimum fiducia in verbo dei acceperat. quando scilicet iam inerat ei vite grauitas & maturitas etatis. & multe experientie auctoritas. Inter cetera quoque eruditionum suarum studia virtutem hebreę lingue didicit. ut agnosceret vel ea que a iudeis leguntur qualia sunt. vel ceterorum interpretum qui propter linguam interpretati sunt. quanta esset diuersitas. Sed & aduersum hereticos disputandos tam viua voce quam librorum disertis disputatibus potenter elaborauit.

C. X.

De causis errorum eiusdem.

Inde plurimum admirari non sufficio quod vir tam illustris. tam apte rebellans & obuias hereticis. deuoluitur sit in nominatissimam heresim & errorem. quod scilicet seraphim in esaiam spiritum sanctum esse exposuerit. Et in alio loco de penitentia dyaboli scripserit. Et de absolutioe reproborum post mille annos. & de multis alijs que orthodoxe fidei aduersantur. maxime cum abstinentissime & castissime vite fuisse referat. & tam preclare doctrine tam puri & lucidi sermonis. Ego sane de eo salua fide patrum dixerim. quod vel hoc omnino non scripserit. sed ab hereticis ob preclarum eius nomen obfuscatum maligne offensa sunt & scripta. & nomine suo pretertulata. vel si scripsit. non statuit ex sententia. sed disseiuit ex opinione. Nam ut ipsemet dicit phos & hereticorum dogmata didicerat. ne ad eos diuincendos impitior esset. si ignoraret que apud ipsos erant. Et fortasse cum in aliquibus locis scribendo attigit eorum errores. calumniat est hoc a semetipso dixisse. Quod si etiam predictas hereses (ut placet quibusdam) ex sententia scripsit. valde compatendum est tam eruditio pectoris viro. qui tantam eruditionis copiam ministravit. Cuius vitia si qua sunt in scripturis. potest eorum

que fideliter scripsit luminosus quidam ac celestis splendor exupare. de quo a patribus dictum est. quod ubi bene scripsit nemo melius. Quod autem erratum est ab origene. & contra orthodoxam fidem aliquid descriptum. opinor ex hoc ei accidisse quod nimio lectiois studio phos est amplexus. Attigerat enim & omnino assecutus fuerat secreta platonis & pitagore. chere monis quoque stoici. & cornuti volumina. ceterorumque phos. Et fortasse quod nimis in eis est moratus. & quod diuitibus ebibat de calice babilonis inaurato. coactus est quodammodo de eis fecerit in sacra scriptura transfundere. Ex quo valde & vigilanter cauendum est ecclesiasticis viris. ne nimis philosophicis institutis dent operam. ne forte cum inebriati fuerint eorum manibus poculis. & tumidis sensibus inflati. difficiliter retracto pede ad humilitatem christi suo centur. et tardius fidei nostre acquiescant. quam quidem edocti sunt straria. Neque hoc dicendo lectores artium damnamus et artes. Nam et ipse non inutiliter legunt ad profundas questiones theologie enodandas et perscrutandas rationes. Quippe ipsa est diuina artium. et cetera ut pedissequae famulantur. Verum quosdam scolasticos non mediocriter reprehendimus. qui libris gentilium tam familiariter adherent. et totos se immergunt. et totum pene in eis vite sue cursu et eruditionis sumunt. Quam honestus erat ecclesiastice incedere discipline. quam rectus et facilius sacre scripture libros adiscere. quibus legentibus si darent operam. paucioribus certe temporum spacijs. rotam in se bibliotecam ecclesie transfunderent. quam omnes friuolas illas et pene inutiles scientiolas quibus occupantur.

C. XI. De multitudinem librorum eius.

Exstant origenis commentarii. quos in sacras scripturas diligentes et luculentos edidit. Itaque xxx. libros in partem quadam esaię prophete commentat. et in ezechielę quoque xxv. libros. totidemque in canticacanticorum. Libros de martiribus ad ambrosium scribit. tanta districta spiritus virtute. ut eius sententias tanquam validissimis nervis multos ad martirium stabiliat. Sunt et alia eius opuscula innumerabilia. que omnia enumerare huius compendij non est opus. Hieronimus ad pammachium et oceanum. Origenes mille et amplius tractat. quos in ecclesia locutus est edidit. et innumerabiles preterea thomos. Quis tam ardentem animam in scripturis non miretur. Et cum in ceteris libris omnes vicerit. in canticacanticorum ipse se vicit. Quod si quis eius nobis errores opposuerit. audiat libere. Interdum magnus dormitat homerus. Verum operi logico fas est ignoscere somno. Actus. Licet ut dictum est origenes in multis errauerit. tamen quia multa vicia et preclara scripta reliquit. quedam eorum ecclesia recipit. Nam et papa gelasius in decretis suis illa opuscula origenis approbat. que beatus hieronimus non reprobat. Ex his ergo que repin potui. et ex quibus notabilia plurima opusculis nostris inserui. sunt ea que scripta sunt. super genesim omelie. xvii. Super exodum omelie. xiii. Super leuiticum. omelie. xvi. Super naum omelie. xxviii. Super iosue omelie. xxvi. Super iudicium. omelie. ix. De helcana tractat. vnus. Super principium iob libri. iii. Super psalmum. xxxvi. omelie. v. Super psalmum. xxxvii. omelie. ii. Super psalmum. xxxviii. omelie. ii. Super principium canticorum libri. iii. Super principium iohannis omelie. ii. Super esaiam prophetam omelie. ix. Super hieremiam omelie. xiiii. Super ezechiel. omelie. xiiii. Super mattheum libri. xxvi. Quorum tamen. xii. primos nusquam vidisse memini. Item super lucam omelie. xxxviii. Super principium iohannis

tractatus vnus. Super epistolam ad romanos li-
bra x.

C. XII.
De varijs illi? errozibus.

Scripsit postea libros periarcho in quib?
maxime ei? hereses inueniunt. **S**3 in co-
mentario ei? sup matheū cauendū est qd
dicit panem illū quē dedit dñs discipulis suis nō
fuisse vez corp? ei? exponens illud mystice d pa-
ne verbi dei. In cōmentarijs quoq; libroz moyfi
michi videt nimis allegoricū sensū sequi. & quasi
improbare historie veritatē. **E**piphani? salamine
ep̄s. Preterea frivola origenis expositōem de tu-
nicis pelliceis quāto conatu. quātisq; egerit argu-
mentis vt tunicas pelliceas humana corpa crede-
remus. Qui inter multa ait. Nunq; coriari? erat
deus aut corticarius vt officeret pelles animalium.
& consueret tunicas pelliceas adē & eue. **M**anife-
stum est ergo inquit qd de corpib? loquit. **S**i autē
ppter vnū verbū aut duo q̄ fidei p̄traria sūt mlte
hereses abiecte sūt ab ecclesia. quāto magis orige-
nes inter hereticos habebit qui tātas pueritates
contra fidē dei adiuuenit & ecclesie hostis extitit.

Hieronim? ad vitū p̄sbitērū. Qui libros peri-
archō origenis a me trāslatos voluerit legere. &
calciatis pedib? ad terrā p̄missionis p̄gere. ne ibi
a serpentib? mordeat. & arcuato vulnere scorp̄ij
verberet. legat pri? hunc libz. ut anteq; egrediat
viam q̄ sibi caueda sit nouerit. **I**dem ad p̄ama-
chium & oceanū. **S**i michi credideritis origeni-
sta nunq; fui. si nō creditis. nūc esse cessauī. **M**ale
sensit origenes de filio. pei? de sp̄sancto. aīaruz
de celo ruina impie p̄tulit. verā carnis resurrecti-
onem negauit. **P**ost multa autē secula vnā de om̄i-
bus fore restitutorēz asseruit. **N**up sanct? ambro-
sius examerō illius cōpilauit. sed qz mei emulato-
res vos esse dicitis. ad ceteros talpe. caprearū in
me oculos habetis. **I**dem ad desideriu. **O**rigenes
melior in om̄ib? bonis. peior in om̄ib? malis fuit

C. XIII.
De penitentia il-

lius. **I**dem ad pammachiū & oceanū.

Pse quoq; origenes in epistola q̄ ad fabianū ro-
mane vr̄bis ep̄z scribit penitentiā agit. qd talia scri-
pserit. et causā temeritatis in ambrosiū refert. qd
secreto edita in publicū p̄tulit. **A**ctor. Extitit
etiā libellus q̄ planctus dicit origenis. et a beato
hieronimo trāslat? inscribit. In quo sic ex eius-
dem origenis p̄sona legit. **H**eu michi mater mea.
que pepisti viz legisperitū in iniquitatē p̄iectuz.
sive viz religiosū in impietatē delapsū. pepisti q̄si-
turtim excelsam vel elatā. sed sbito vsq; ad pau-
mentum p̄stratā. **S**icut arborē fructiferā subito
marcidā. sicut lampadē luciferā & sbito extinctā.
Quis dabit capiti meo aquam. & ori meo. f. l. vt
plangā meipm in p̄ritōne mea. **C**erno sacerdotiū
flens sup me. & tronū meū araneā texentē. **R**eq̄re
me dñe. qz de supiori hierusalē cecidi. **H**eu michi
quondā doctoz. qz nec locum teneo discipuli. **T**u
nostri dñe quia inuit? cecidi. volens alios illumia-
re. meipm obscurauī. **V**olens p̄ pietate inueniri.
contra pietatē inuentus sū. **V**ulnerauit me dyab-
olus in angelū lucis transfigurat?. **F**lebā aliquā
do sup sanonem. sed peiora p̄pessus sum. sup sa-
lomonē. et tereti? cecidi. sup om̄s q̄ peccauerūt.
& om̄ibus deterior apparui. **S**ansonī coma capi-
tis defuit. mea vō de capite corona cecidit. **I**lluz
mulier seduxit. me lingua mea ad ruina peccati p̄-
duxit. **C**onculcate me pusilli & magni. conculcate

sal inspidū. qz indign? deo sū. **D**iuinū sal in ster-
core iacet. **V**ideo supē me nubem obumbrantē. &
solem radios suos abscondentē. **P**rotege me dñe
& mitte spiritū tuū. vt igneo respectu repellat a
me dyabolū sp̄mosū. et deleat que p̄tra me ē cau-
tio peccati. ad respum demoreē flet? zc.

C. XIII.
De apologia eius dē Actor.

Scripsit autē apologiā p̄ se. in qua loquit
sic. **Q**uidā eoz qui libēter habent crimi-
nari p̄ximos. ascribūt nobis & doctrie
nr̄e crimē blasphemie qd a nobis nunq; audierit.
dicentes me patrē malicie ac p̄ditōis inculasse. &
eoz q̄ de igno eijsiunt. id est dyabolū dicere esse
saluandū. qd ne aliqs quidē manifeste insaniēs di-
ceret. **S**ed nichil mirz michi videt si adultera? do-
ctrina mea ab inimicis. tali adulterio quali & epi-
stola pauli apostoli corrupta est. **Q**uidam em̄ s̄b
ei? nomine scripserūt epistolā falsā vt ecclesiam
thessalonicensē exturbarēt. quasi instaret dies dñi.
& eos seducerēt. **T**ale quid i nobis video accide-
re. **N**am quidā auctor hereseos cū sub p̄sentia ml-
tozū habita fuisset inter nos disputatio. & descri-
pta accipiens ab hijs q̄ rescripserant codicē. q̄ vo-
luit abstulit. & qd visū est p̄mutauit. & circūfer-
tanq; ex noīe nostro insultas & ostendens ea que
ipse scripsit. **S**i quis ergo vult credere michi. in
cōspectu dei loquētū credat. **S**im autē quis non cre-
dit. sed vult d me male loqui. nichil qd michi dā-
ni inferre. **E**rit autē ipse falsus testis apud deum. &
apud p̄ximū falsū testimoniū dicens vel dicenti-
bus credens. **T**imeat autē qd dictū est. **M**aledici
regnū dei nō possidebūt. **H**ec origenes. **S**cripsit
& p̄ eo sanct? martir panphil? libellū apologeti-
cum. de quo hec q̄ sequunt breuiter annotauī. **P**an-
phil? in apologetico. **N**ichil mirz fratres vi-
demini michi esse p̄pelli qd ita vos origenis subter-
fugit intellect?. vt vos quoq; estimetis de illo. qd
ali nonnulli. siue p̄ imperitiā sui. quia non valens
sensus eius altitudinē contueri. siue p̄ prauitate
mentis qua studiū gerūt nō solum dicta eius in-
cusare. vez aduersus eos qui hec legunt hostiles
inimicicias sumere. **C. XV.**
De exhor-

tatorio eiusdem ad clericos. **A**ctor.

Terū p̄ter sup noīatos origenis libros
extat eiusdē liber pulcerrim? de singu-
laritate clericoz. in quo & de habitacōe
mulierum vitanda. pudiciaq; seruāda differit in
hunc modū. **O**rigenes. **Q**uia feminaz cōmora-
tione quidā inter nos ad ignominia deuoluti sūt.
dñs me miserum p̄ vestra negligentia cū seuerita-
te p̄ reuelatōem corripiens. mādare p̄cepit ne de-
ri cū feminis cōmorent. **N**imis certe p̄ceps est. q̄
trāstire p̄tendit vbi aliū cecidisse aspexerit. **E**t ve-
hementer infirm? est. cui nō incurit timor peunte
alio. **I**lle autē p̄uid? qui sollicit? fit casu ceterozū
Adversaria cōfidentia est. que piculis p̄ certo vi-
tam suā cōmendat. et lubrica spes. que inē fomē-
ta peccati saluari se sperat. **I**mpossibilis quoq; li-
beratio est. flamis circūdari nec ardere. **D**ifficile
est vt venenum quis bibat et viuat. vel dormiat
in ripa et nō cadat. **I**n hac pte expedit bene timere.
q̄ male fidere. **E**t veilius est infirmū se agnoscat
homo vt fortis existat. q̄ fortis videri velit et in-
firmus emergat. **M**in? auaricie molestias patitur
qui diuitias nō videt. **V**nde dicit apostol?. **Q**ui
volunt diuites fieri zc. **S**ic temperatōib? subiacet
qui femine iunctus est. in qua nichil aliud est. nisi

qđ feriat p̄ximantem. **A**cule? enim peccati facta est forma feminea. **S**i modo putam? nos incēpta biles esse mulierū iaculis. nichil restat celestib? regnis. **M**erito tales increpat apostol? dicens. **I**ā saturati estis zc. **Q**uāti & quales ep̄i clerici & laici post victoziaz certamina post magnalia & signa & mirabilia queq; mōstrata. noscunt cū hijs om̄ibus naufragasse cū voluerūt in nāui fragili nauigare. **Q**uātos leones domuit infirmitas delicata. que licet sit vilis & misera. de magnis efficit predam. **O** qđ inordinabilis femine p̄p̄nuitas iaculatur. cui? viciniū est delictoz latrocinium. **D**e carbonib? scintille dissiliūt. **M**orbos aspidēs sibilāt. **D**e vestimētis p̄cedūt timee zc. **F**rustra etiā pudicitie bonū inermis? laborioso agone custodit. qđ illud infamari fornicus efficit. immo pei? est qđ mechia. p̄mentia ducere criminosa. & infamē facere sanctimoniam. **B**la spheniā em̄ ingerit religioni qđ p̄culit. qui qđ oficeē nō corā om̄ib? impleuerit. ne xp̄ianitas credat esse fallacia. & mechatio videat s̄ctitas velamēto vestita. **A**spect? femineus subito & in trāitu occurrēs velut sagittas alienis oculis iactat. tolerabiliusq; est audire basiliscū sibilantē. qđ mulierē cantantē. **O**m̄is incōueniens sodalitas mulierū. gluten est delictoz. & viscum toxicatū quo dyabol? aucupaē. **V**biq; est fugienda cū mulierib? nō p̄tinuāda p̄sentia. & quasi trāiens feminis exhibēda est accessio qđ ammō fugitiua. **C**unctis quidē calamitatib? tollim? locum. duz p̄videntiā gerim? tempoz futuroz. **S**z hec est semp humane duricie incredulitas. vt non solū audiēdo sed etiā videndo nō credat alios interisse. nisi & semetipsū videat interire. **Q**uid miramur si adam p̄ eā seduct? est. quē nulla mortentiū exempla p̄cesserāt. sed vna sola iussio astrinxerat. cū nos nec innumerabiles mortes. nec infinita iussa cōpescant. **V**tq; si adā vidisset mortes que facte sūt in nobis. olim in ci. & c. e. p. **V**erū tñ dico vobis zc. **C**astitas seu virginitas est munimentū s̄ctimonie. expugnatio infamie. infirmitas lasciuie. anime victozia. corpis p̄da. vbertas gloriāz. captiuitas criminū. abolitio scandaloz. pax virtutū. debellatio inquietantiū belloz. culmen puritatis. carcer libidinis. port? honestatis. vita spūs. carnis interit? . stat? qualitatis angeli. ce. fumus humane s̄stantie. **C. XVI.**

De polirate & ceteris illius ep̄is scriptozibus.

Hieronim? de illustrib? viris.

Policrates aut ephesoꝝ ep̄s cū ceteris asie ep̄is. qui iuxta vsuetudinē quandam veterē. quartadecima cū iudeis luna pascha celebrāt. scripsit aduersus victorē romanum epistolā sinodicā. in qua docet se apostoli iohānis & veterū auctoritatē sequi. de qua hec pauca excerptim? . **N**os igiē inuiolabilē celebram? diē. neq; addentes aliquid neq; dementes. **E**tē in asia elemēta maxima dormierūt que resurgēt i die dñi qñ ventur? est de celo in maiestate sua & suscitaturus om̄s sanctos. **P**hilippū loquor de. xii. apostolis qđ dormiuit ierapoli. & duas filias ei? que virgines seruiērūt. & aliā filiā ei? que spūs sancto plena in epheso occubuit. **S**ed & iohānes qđ supra pectus dñi recubuit. & p̄sifex ei? fuit. aureā la minā in fronte portaus. martir & doctor epheso dormiuit. & polircarpus ep̄s & martir smirne cubat. **T**rascas quoq; ep̄s & martir. de eumemia. in eadē smirna requiescit. **Q**uid necesse est sagaris

ep̄i & martiris recordari qđ in laodicia sopozatur. **E**t papiri & beati milironis i spūs sancto eunuchi qui semp deo seruicēs postus est in sardis. & expectat in aduentu dñi resurrectionē. **H**ij oēs obseruauerūt diem pasche. xiiii. luna ab euangelica traditōe in nullā p̄tem de climātes. & ecclesiasticū sequētes canonē. **E**go quoq; minim? oim vestruz polirates secundū doctrinā p̄ximoz meoz quos & secut? sum. **S**eptem siquidē fuerūt p̄ximi mei ep̄i. et ego octau? semp pascha celebrāui qñ populus iudeoz azimā faciebat. **I**taq; fratres. lxxv. annos habens etatis mee in dño. & a multis d toto orbe erudit? . pagrata om̄i scriptura nō formi dabo ees qui nobis mimant. **D**ixerūt em̄ maiores mei. **O**bedire oportet magis deo qđ hoibus. **H**oc p̄pterea p̄posui. vt ingenū & auctoritatē viri ex p̄uo opulculo demonstrarem. **F**loruit seueri p̄ncipis t̄pib? etate eadez qua narcissus hierosolime **A**ppion quoq; s̄b seueri p̄ncipe i exameron rra ctatus edidit. **S**extus libz de resurrectione scripsit. **H**ugo vbi supra. **T**ūc etiā floruit simach? elegans diume legis interpres. & theodocion gñe ponticus qui. iij. anno post memoratū simachum secundā scripturaz sanctaz apposuit editōez. **I**n romana quoq; cathedra calix? zepherino successit. post quē vrbānus pontificatū tenuit romanū. **C. XVII.**

De morte seueri & impio caracalle.

Impator aut seuer? apud eboracū opidū deficiēs reliquit filios duos basianū & getan. **Q**uoz geta hostis public? iudicatus interijt. **B**asian? aut antonini cognomie assumpto. potit? est p̄mo regno. **P**orro cū seuerus vixisset annis. lxx. defunct? est vir bellicosissim? oim qui ante eum fuerunt. & grecis ac latinis literis simul sufficienter instruct? . fuit etiā acer ingenio. et ad oia que intendisset finetenus p̄seuerans. **B**enivolentia vō quo se inclinasset mirabili atq; p̄perua. **A**d querendū quoq; diligens. & ad largiendū liberalis. **E**t in amicos & inimicos p̄ter vehemēs. **E**usebi? in croniciis. **R**omanoꝝz igiē. xviii. antoninus caracalla cepit anno domice. xiiii. mundi vō quartimillesimo. lxxvi. & impauit annis. vi. **H**ugo vbi supra. **H**ic seueri fili? fuit. idem qui et basian?. **F**uit aut libidine intemperancioꝝ patre. qui etiā nouerca suaz duxit vxorem. **E**usebius vbi supra. **H**ic caracalla cognominatus est p̄pter genus vestis qđ rome erogauerat. et ecōtrario caracalle ex ei? noie antoniane videte. **I**dem in. v. libro ecclesiastice historie. **E**o tpe qđ plurimi erāt qui p̄fessionis gloriā quesiērūt. dei tñ p̄uidentiā fuerāt rehuati. **I**n quib? alexāder quidā de quo pauloante cōmemorauim? p̄fessionis titulo satis clar? hierosolimoz ecclesie s̄bzogatur ep̄s cuz supesset adhuc narcissus. qđ ibi p̄xius funct? est pontificat? officio. **C. XVIII.**

De sancto narcisso ep̄o hierosolimiano.

Hecidit aliqñ in die solemnī vigiliāz pasche oleum deesse luminariū. **C**unq; id p̄ ministros innotuisset. meroz plebi innoximus fuit. **S**ed narcissus fide fidens. ministris imperat haurire aquā. sibi q; deferri. **C**unq; detulissent. exauit et benedixit aquā et infundi luminariibus p̄cepit. **T**unc repente miro et seculis inaudito genere virtutis natura aque in olei pinguediez versa. splendorē luminum etiā solito reddit clariorē. **C**unq; esset recti et iusti incedimabiliter tenax. quidam homunculi nequā male sibi conscij.

metuentes ne criminum suorum si arguerentur non possent effugere vindictam. pueniunt factionibus & circūuenire parat eum. cuius iudiciū verebatur. Cōcinnant igitur aduersus eū infame satis et noxiū crimen. Cōueniunt auditores. testes ex semetipsis pducunt qui sibi sacramēto iuramēti que obijciebant confirmarent. Quorum vnus testis ita. si nō ignis consumeret vera se dicere testabatur. Alius ita ne morbo regio corumpet. Tercius ita. ne lumibz orba retur. Et quis ne iuramentis quidē illis quisq; fidelis & deū timentū crederet. eo qd vita narcissi & institutio & pudicitia nosceret ab omnibz. ipse tñ eoz que mota sūt indignitatē ac molestiā non ferens. simul & secretā ac philosophicā vitā semp habere desiderans. subterfugit ecclesie multitudinem. & in desertis locis atq; agellis secretioribus delitescere anis q̄ plurimis. At nō ille magnus diuine puidētie oculis quiescit in longū. sed in impios vltōem p ea ipsa que sibi in piuis statuerat maledicta molit. Primus nāq; ille testis pua ignis scintilla. noctis tpe domo sua succensa cū omni genere omiq; familia flammis vlticibz conflagrauit. Alius repete ab imis pedibz vsq; ad sūmum capitis verticē morbo regio (quo fuerat impet) replet atq; consumit. Tercius autē prioz exitū vidēs. & oculū diuinū non se latuisse pspiciēs. p̄sumpit in mediū. & audientibus cūctis. sera penitētia vniuersū p̄nuati sceleris pandit ordinē. Tātis at lacrimis. immanis cōmissi facinus deflet. & intm die noctuq; p̄durat in fletibz. vsquequo lumibz orbaret. Hic igitur figmentū sui huiusmodi penas dederūt. Narcissus vō cū ita desertum petisset. ac locis semet secretioribz abdidisset. vt vbi nam degeret nullus agnosceret. necessariū visū est ep̄is vt aliū p ipso ordinaret cui nomē erat dius. Cui qz cū paruo tpe p̄fuisset ecclesie. succedit germanus. & germanio vigozidi. Tunc ecce subito velut rediuit celoq; reddidit ex impuiso apparuit narcissus. & rursū a fratribz ad p̄sidentū ecclie rogat.

C. XIX.

De successore eius alexandro.

Aerū cū ipse iā senio fessus pontificatus misterio sufficere nō posset. alexander supradictus ex gente capodocū vbi erat p̄clare vrbis ep̄s. q̄ hierosolimā adorādū & sanctorum locoz videndi gratia p̄perauerat. ostensū est euidenter a dño. nō solū ipi beato viro narcisso. sed & alijs plurimis p̄ reuelatōes in plebe. vt ipse in loco sancto ep̄m detinerent. Preterea qd supra cetera oīa magis terrificum fuit. eo die quo ingressus vrbē alexander nūciat est. & multitudine fratrz plurima extra portas in occursum eius egressa est. vox celis omnibz manifeste audientibz facta est dicens. Suscipite ep̄m qui vobis a deo destinatus est. Itaq; re ita cōpleta vt p̄dicta fuit. cunctis palestine ep̄is in vnū agregatis. admittēte quoq; ipso vel maxime narcisso hierosolimiticę ecclie cū eo gubernaculū suscepit. Hieronimz vbi supra. Hic i fine cuiusdā ep̄stole quā scripsit ad antimoitas sup̄ pace ecclesie ait. Salutar vos narcissus. qui ante me hūc tenuit ep̄iscopale locū. & nūc meū cundē locū oratōibz regit. ānos hñs circiter. cxvi. & vos meū p̄caet. vt idē sapiatis. Scripsit & aliā ad annotēses p̄ clementem p̄sbicrum alexandrie de quo supra diximz. necnon & ad origenē. et p̄ origenē cōtra demetriū. Et qd iuxta testimoniu demetrii eū p̄sbitez p̄stituerit. S; &

alie eius ad diuersos ferunt ep̄stole. Septima autē p̄lectōe sibi decio quo tpe babillas antiochie passus est. ductus est cesareā & clausus carcere. ob p̄fessionē xp̄i martirio coronat.

C. XX.

De morte caracalle & impetio macrimi & gabali.

Hugo vbi supra.

Oesar igitur aurelius antoninus extra parthos apud edissam occisus est corpusq; eius romam delatum. Vixit autē annis fere triginta. cui successit nulla volūtate senatus. macer macrimus palatii p̄fectus. Eusebius in cronicis cepit autē anno dñi. cc. xix. mundi vō quartimillesimo. c. lxxii. & impauit anno vno. Hoc tempore vir sanctus abagarus regnavit edisse vt vult affricanus. Antiochie decimus ep̄s p̄stituit philetus. Hugo vbi supra. Macer ergo macrimus ophilus palatii p̄fectus post antoninū romanū inuasit imperiū. sed emerso anno tumultu militari occisus est. Porro marchus aurelius antoninus gabalius impio romano potius impauit annis quattuor. Eusebius vbi supra. Hic fuit romanoz. xx. antonini caracalle vt putat filius. Cepit autē impare anno domini. cc. xx. mundi vō q̄millesimo. c. lxxii. Huius tpe rome papatus suscepit. xv. calixtus. Hugo hic sacerdos helio gabali templi. nullā sui nisi stuproz & flagicioz totiusq; obscenitatis infamem memoriā dereliquit.

C. XXI.

De impio alexandri & trāslatōe sancti thome.

Alexander autē mameas senatus & militū voluntate impator creatus. impauit annis. xlii. Eusebius in cronicis. Hic romanorum. xxi. impare cepit anno dñi. cc. xlii. mundi vō quartimillesimo. c. lxxvii. hic in m̄ez mameam fuit vnice pius et ob id amabilis oibus. Huius t̄pibus rome papatus suscepit vrbano. deinde pontianus. Acto. Legit h̄ alexander xerxes regem p̄sarum gloriosissime vicisse. A cuius vicitoria cū rediret sicut legit in passione sancti thome apostoli supplicantes sui impetrauerūt ab eo. vt mitteret ad regulos indoꝝ vt redderet corpus thome apostoli ciuibz. Sicq; trāslatum est corpus eius de india ad edissam. et positū in locello argenteo. qd pendet in cathenis argenteis. In qua ciuitate ut ibidē scriptū est nullus hereticus potest vere. nullus iudeus. nullus ydoloꝝ cultor. S; nec barbari eam aliquādo inuadere potuerūt. ex quo abagarus rex eiusdem ciuitatis meruit ep̄istolam manu saluatoris scriptam accipere. Hic deniq; ep̄istolam legit infans baptizatus stans sup̄ portā ciuitatis si qñ gens aliqua venerit cōtra ciuitatē. Eadem die qua lecta fuerit aut pacantē barbari. aut fugiunt. rā saluatoris scriptis scripsit qd orationibus apostoli thome. Huius impatoris marer mamea xp̄iana. origenē p̄sbitez ab antiochia euocatum audire curauit. Huius t̄pibus inclia martires xp̄i tiburti et valerianus cū beata virgine cecilia rome martirizati sūt.

C. XXII.

De sancta cecilia et tiburto et valeriano.

Ex gestis eorum.

Cecilia hec nata p̄claro genere romanoꝝ. ab ipsis cunabulis in fide xp̄i nutrita. diebus ac noctibz virginitatē suā p̄seruauit a dño p̄cabat. Desponsata autē cuidā iuueni valeriano. dū dies nuptiarū instar. biduanis et triduanis ieiunijs orans. se sanctis oibus cōmendabat vt eoz p̄cibus suā pudicitia custodiret. Duz hec agerent. cecilia sponsum suum in cubiculo sic

hortat. Secretū amice dilectissime tibi volo dice-
 re. si te illud sub iuramēto promiseris obseruare.
 Quo iurāte. Angelū dei inquit habeo amatorem
 qui nimio zelo custodiēs corp⁹ meū. si vel leniter
 senferit q̄ tu castitatē meā violare p̄sumas. cōtra
 te grauissime irasceat. Si vō sincere me diligas. &
 castitatē meā custodias. ita quoq; te diliget sicut
 & me. & ostendet tibi gratiā suā. Tūc valerianus
 nutu dei timore corrept⁹. si vis inquit vt credaz
 qd̄ dicis. ostende michi angelū ipsū. Et si p̄baue-
 ro q̄ vere angel⁹ sit. faciā qd̄ hortaris. Si aut̄ viz
 aliū diligis. & te & ipsū gladio feriā. Cecilia r̄spō-
 dit. Si michi credis & te baptizari p̄mittis. pote-
 ris eū videre. Statim valerian⁹ p̄rexit & secūduz
 signa que accepit inuenit sanctū vrbānū papam
 qui inter sepulcra maritū latitabat. Cui cū dixisset
 verba cecilie gauisus est valde. & genib⁹ flexis
 cepit p̄ illo orare. Tunc subito appuit in niueis
 vestib⁹ quidā senex tenēs libz aureis literis scri-
 ptum. Quē vidēs valerian⁹. p̄ nimio timore q̄si
 mortu⁹ cecidit. & a sene eleuat⁹ sic legit. Vnus
 de⁹. vna fides. vnū baptisma. Vn⁹ deus & pater
 oīm. qui est sup̄ omnia & in oībus nobis. Et dixit
 ei senex. Credis ita esse an adhuc dubitas. Excla-
 mauit valerianus dicens. Nō est aliud qd̄ verius
 possit credi s̄b celo. Et statim senex ille disparuit
 Et valerian⁹ a sancto vrbano baptizat⁹ est. & di-
 ligenter instruct⁹ ad ceciliā rediit. viditq; p̄m⁹
 angelū cecilie oranti astantē. qui duas coronas ex
 rosis & lilijs ferens. alterā cecilie. alterā valeriano
 dedit dicens. Istas coronas mundo corde & corpe
 custodite. qz de paradiso dei ad vos eas attuli. nec
 vnq̄ marcescēt. nec odore amittent. Post hoc di-
 sparētē angelo. tiburti⁹ frater valeriani ad eos in-
 gress⁹ est. & statim mirari cepit. vnde tant⁹ odor
 rosaz & lilioz spiraret. Dicit ei valerian⁹. Sicut
 me orāte hunc odore sensisti. ita coronas ex rosis
 & lilijs quas habem⁹ & videre nō p̄reuales si mi-
 chi credideris modo carnes. Tūc cecilia & valeri-
 anus ita tiburtiō p̄dicauerūt de falsitate deoz. &
 de gloria sanctoz. & de pene reprobōz. de incar-
 natione & passione xp̄i. qd̄ ad fidem ouersus. & a
 sancto vrbano papa baptizatus est. Et tantā dei
 gratiā deinceps habuit. q̄ āgelos quotidie vidēs
 quidq̄ a deo petebat accepit. **C. XXIII.**

De passionib⁹ eozundem.

Quod hec almachi⁹ rome p̄fect⁹. xp̄ianos
 disperdēs. audito q̄ tiburti⁹ & valeria-
 nus mortuos sepelirent. & sua indigentī-
 bus ministraret. vocatos ad se post longā dispu-
 tationē duci iussit ad statuā iouis. ut aut̄ ibi sacri-
 ficarent. aut decollati p̄irent. Et dū ducerent̄ ita
 maximo corniculario p̄fecto p̄dicauerūt. q̄ eū ad
 fidem dñi ouerterūt. p̄mittentes q̄ si veracit̄ pe-
 niteret. gloriā animaz ī hora passionis eoz vide-
 ret. Cūq; duxisset eos ad domum suā. ipsi quoq;
 carnifices ouersi sūt. Et veniēte ad eos cecilia cū
 sacerdotib⁹ baptizati sūt. Mane aut̄ factō a san-
 cta cecilia p̄fortati. quarto extra urbē miliario du-
 cunē. & nolentes sacrificare p̄ter decollanē. Tūc
 maxim⁹ cum iuramēto asseribat se ī hora passio-
 nis eoz angelos fulgentes vidisse. & animas eoz
 de corpibus quasi virgines de thalamo exeuntes.
 quas ī gremio suo angeli detulerūt in celum. **A**-
 machi⁹ vero audiēs maximū cum suis omib⁹ sic
 ouersū. vsq; ad mortē plūbat̄ eum cedi iussit.
 Quē cecilia iuxta tiburtiū & valerianū quos ipsa

sepelierat in nouo sarcophago sepeliuit. Ipsa quo-
 q; deinde cecilia quasi diunx valeriani. de suis fa-
 cultatib⁹ quas iaz paupib⁹ erogarat inquiriē. Et
 dum duceret̄ vt sacrificaret. eā sublimit̄ comitaci-
 bus p̄dicauit. q̄ ouerit̄ ex eis plus q̄ quadringē-
 tos viros. quos sanctus vrbān⁹ p̄m⁹ baptiza-
 uit. Vnde almachi⁹ eā sibi p̄sentatā. post longā
 altercationē iussit ad domū suā reduci. ibiq; ī bul-
 liente aqua cremari. Sed dū ministri lingua igni
 sub balneo p̄m̄ue ministraret. die integro cū no-
 cte quasi in frigido loco p̄mansit. Qd̄ cū audisset
 almachi⁹. iussit eā ī ipso balneo decollari. Quā sp̄i-
 culator tercio ictu percussit. & caput ei⁹ amputare
 non potuit. Et qz decretū erat ne quartā percussio-
 nem decolland⁹ acciperet. sic eā seminecē dereliquit.
 Que triduo supuiēs & fideles cōfortās. diuisit
 eis cuncta que habuit. & sic eā sanct⁹ vrbān⁹ in-
 ter collegas suos ep̄os sepeliuit. **C. XXIII.**
Passio sancti calixti pape & calepodij presbiteri
Ex gestis eius.

Hanno dñi. cc. xxii. diuino incēdio concre-
 mata est ps eminetior rome vrbis. & in
 templo iouis man⁹ eius sinistra aurea li-
 quefacta est. Tunc venerūt sacerdotes ad alexan-
 drum impatorē petētes vt dii irati sacrificijs pla-
 carent. Et dū iubente alexandro sacrificaret. sbito
 fereno celo mane die iouis fulminati sūt quattuor
 sacerdotes ydoloꝝ cū ara iouis. et dies obscura-
 tus est. ita vt romanus populus fugeret ex mu-
 ros. Audiens aut̄ palmaci⁹ cōsul. q̄ calix⁹ papa
 cuz suis clericis trās tiberim latitaret. rogauit im-
 patorem vt xp̄ianos p̄pter quos hoc signū orige-
 rat ad purgationē ciuitatis deleteret. Accepta igit̄
 potest ate. palmaci⁹ illuc cum militib⁹ p̄perauit.
 Sed statim militib⁹ excecatis terrē palmaci⁹ ale-
 xandro hoc narrauit velociter. Tūc impator ius-
 sit vt omēs populi ouerterent. & mercurio immola-
 rent. Qd̄ cum fieret. virgo templi nomie iuliana
 arrepta a demone clamauit dicens. Deus calixti vi-
 uis est & ver⁹. qui nostris pollutōib⁹ ī dignatē
 Audiens hoc palmaci⁹ occurrit ad sanctū calixtū
 trās tiberim ī vrbe rauennatium. et ante ipsū pro-
 stratus & veritate p̄fessus postulauit baptisum
 Sciam qz baptizatus cū vxore & familia numeo
 xliij. p̄. xxx. dies omia sua pauperib⁹ erogauit. Et
 p̄pter hoc alexander ipm̄ sibi p̄fētatum simpliciō
 senatori tradit. vt eum mansuete tractādo cōuer-
 teret. eo q̄ reipublice multum necessarius esset.
 Palmaciō vō semp flente et orāte. venit ad eum
 quidā felix nomine. rogās p̄ vxore sua palitica p̄-
 mittens q̄ crederet si eā sanaret. Cuz ergo palma-
 cius orasset. illa statim sanata cucurrit cum viro
 suo ad domum simpliciij senatoris dicens. Bap-
 tiza me ī noie christi. qui tenuit manū meaz et ele-
 uauit me. Tunc palmaci⁹ misit eā ad calixtum pa-
 pam. et veniens baptizauit felicem cuz vxore sua
 blāda. ipsumq; simpliciū et familiā ei⁹ numero
 lxviii. Hoc audiēs impator. iussit omēs q̄ baptiza-
 ti fuerāt decollari. et calepodium presbiter⁹ decol-
 latum et distractum p̄ ciuitatē ī tiberim iactari.
 et capita oīm qui decollati fuerāt p̄ omēs portas ci-
 uitatis ad exemplum christianoꝝ suspendi. Tunc
 papa calixtus fugiens cum clericis suis. ī domo
 pōtiani trās tiberim latuit. et quesitū ac inuentū
 corpus calepodij ī cimiterio suo honorifice sepe-
 liuit. Audiens hoc itez impator. adductum sibi
 calixtum sine cibo et potu. v. dieb⁹ durare fecit.

vidensq; eum ampli? pfortatum. iussit eū diebus
singulis fustigari. & oim inroitu ad euz pphiberi
Ille aut appente sibi factō calepodio pfortat? ve
nientē ad se priuatū militez vlcerosū baptizauit
& sanauit. **Tunc** seuiēs alexāder iussit illum mili
tem plumbatis vsq; ad mortē cedi. & calixtū de
fenestra p̄cipitatū alligatūq; saxo in puteū iacta
ri. et in eo rudera cumulari. Asterius aut p̄sbie cū
clericis suis nocte leuauit eū de puteo. & in cimi
terio facti calepodij sepeliuit. **Ideoq;** asteri? post
sex dies d̄ ponte p̄cipitat? & inuent? in vrbe ho
stia. martiriū p̄sumauit. **XXV. Passio s̄c
ti vrbani pape cū socijs suis. Ex gestis eius.**

URbanus aut ciuis roman? genere nobi
lis. sed factitate nobilior ab infantia xp̄i
anus. virtute abstinentie & castitatis or
natus. successit factō calixto pape p̄secutōe xp̄ia
noz adhuc crudeliter seuiēte. Cui? dignitatis of
ficiū optimis virtutū studijs adornās. rez p̄scrī
ptionē multotiens passus. multotiens damnatus
ex vrbe. sed a fidelib? clam retract? in tercio ab
vrbe miliario p̄luentib? ad se populis p̄moue p̄
dicabat. Interea vrbe diuersis impatoz successio
nibus variata. alexāder fili? māmee cui? matrem
origenes ouerterat regnare cepit. Qui maternis
p̄cibus coact? est. vt in xp̄ianos clemēs fieret. n̄
innocentib? p̄secutōem inferret. Cui ille quidem
assenfit. nō tñ edictis celsuit. Vnde almachi? p̄se
ctus inimic? toti? boni insidiabat occultis. & pu
blice puniebat egressos. Et inter factos reliquos
quos occidit. beatā ceciliā decollauit. Quā fact?
vrbani inter sepulcra martiz sepeliuit. Cūq; aut
almachi? factum vrbani vbiq; iussisset inq̄ri. car
patus vn? ministroz eius q̄dam antrū intrauit
& sanctū vrbani cū trib? p̄sbiteris & trib? oya
conib? orantē inueniēs. statim eos almachio p̄se
tauit. Iubentēq; aut sacrificae p̄tinus ioui. aut car
ceri mancipari. Rapiuntē facti a tribunali vt ho
micide. ut vrbis incensores. ut reipublice inuaso
res. et p̄empto ydolo in carcerē detrudunt. Vbi
dum se mutuo cohortātes orarēt. et christiani ad
eos p̄current. mane factō singuli ad p̄pria cū b̄n
dictione ep̄i reuertunt. & facti almachio p̄sentā
tur. & diuis verberib? atrectati. cū supari non
possent. carceri itez mancipant. Ad quos veniēs
tres viri magnifici tribunice potestatis cum
duob? p̄sbiteris. a factō vrbano sūt optime p̄for
tati. Cui? verba anolim? carcerari? audiēs cōpū
ctus. statim se petijt baptizari. & sic siml? tota no
cte puigiles. manfacto ī sua clanculo sūt egres
si. Audito igi? q̄ anolim? christian? esset. cū san
ctis almachio listiē. & statim sacrificare renuens
decollat. Sequētī nocte almachi? vrbani cū san
ctis alloquit p̄mittēs q̄ si ioui thura imponderēt.
soluti libertatē & facultates recipient. Cum ergo
ad simulacrū ducerent & ut thura imponderēt vr
gerent. factus vrbani? orauit. & p̄tm? simulacro
corruente ps templi cecidit & .xxii. de sacerdoti
bus qui ignē ministrabāt occidit. Tūc almachius
fugiens timore & anxietate p̄fectus iubet factos
cū miurijs introduci. & plagis grauissimis laniaz
ri. Vbi dum bestialiter carperent. lucian? dyaco
nus inter man? cedentiū migravit ad d̄m. Cui?
corp? iussu p̄fecti tota die inhumatū iacuit. donec
fortunat? p̄sbiter nocte illud rapiēs sepeliuit
Vrbani itaq; itez recept? ergastulo. dū socios ad
p̄seuerantiā incessabiliter hortaret. die tercia edu

ctus ad sacrificādū cōpelliē. et simul ydolu con
spuentes. plumbatis crudelissime verberant. Et
tandem cunctis colla tendentib? trucidantur. &
eoz corpa bestijs & auib? exponunt. **Sz** statiz car
pium vltio diuina subsequit. dū a cede sanctoz
rediens. & ydolo quasi victor sacrificans a demo
ne corripit. & deos suos blasphemās. & xp̄ianos
imutus p̄dicās post paululū suffocat. Qd videns
marmenia vxor ei? p̄rexit cum filia sua lucina ad
fortunatū & iustimū p̄sbiteros & baptizate sun
et factum vrbani cū socijs ei? anno pontificatus
sui. ix. anno d̄ni. cc. xxx. decollatū honorifice con
diderunt. **XXVI. De passione
cirici & iulite matris ei? Actor.**

DE factis cirico et iulita matre ei? q; pas
sio eoz inter apocrifas cōnumerat scri
pturas ob ineptas supfluitates hoc di
cere satis sit q; mater facti cirici de iconio ciuita
te p̄genita. p̄secutōnez fugiēs migravit ad cilicie
loca. tharsoq; est immorata. Habebat em̄ filiū p̄a
uulum noie ciricū. cui cū lacte carnis disciplinaz
tradidit diuine legis. Insurgēte igi? p̄tra se p̄secu
tione sub alexādro impatore. tenta est a p̄side alex
andro. noie. ita par erat in ferocitate. Cūq; cogē
re? ydolis sacrificare. nō modico angebat meroze
animi. q; posita in p̄cinctu belli p̄ p̄fessione fidei
sui destituta videre? solatio puuli. Ad ei? tñ sug
gestionē iubēte p̄side et matre. eū veluti p̄dente
p̄quiritus tenellus infās ciricus. et a militib? p̄resi
dis repertus atq; ante ipsū p̄ductus. p̄mo quidē
blādicentis lenib? vt infās demulcet. deinde ni
mis exaspatur. Ille vō blādicentem eque ut minan
tem p̄uipendēs. mente seniore et disertissimo ser
mone xp̄ianum se esse cōstanter est p̄fessus. et ab
hac p̄fessione vllomō diuelli nō posse firmissime
p̄fessus. Vnde cū ante p̄sidem staret secunduz
temp? elinguis infatū? nō ille sed in eo et p̄ euz
factus loquebat sp̄s. cui? adipe et pinguedine
replebat anima et os ei?. Dixit autē alexāder illi.
Volo vt michi pandas. quis huiuscemodi tibi do
ctrine extiterit magister. simulq; ab hac desistas
p̄tinacia q̄ celeriter. ne p̄ deoz et impatozis con
temptu penis afficiaris acriter. Tūc ad hec ait in
fans. O p̄ses miroz insipientiā qui in me tantillam
cernēs etatulā nec dū t̄pis curriculo trimā. discē
de scientie minus ydoneā p̄cunctaris. quis diuī
nam me docuerit sapientiā. Auditis p̄ses ipsi?
huiuscemodi responsis correptus furoze. iussit in
fantem cedi vehementissime. At ille dum cedere?
erectis ad celū oculis et p̄uis manibus expansis
velut athleta fortis benedicebat d̄m clamans in
excelsis. **Gratias ago tibi d̄ne deus meus qui vir
tutem p̄ficis ī mea infirmitate. Tū vero veluti re
insultās carnificib? clara voce p̄ viribus insona
bat frequentiz dicens. christian? xp̄ianus sum et
quotiens emiserat hāc vocem pie p̄fessionis. toti
ens ei repabant noue vires corpis. ita vt p̄ses et
cuncti qui aderāt tantam imbecillis mirarent suf
ferentiā etatis. At glorioza mater in tali agone eū
positum videns exultāq; toto corde in deo extē
sis manib? in celū in voce exultatōis et p̄fessiois
glorificabat d̄m. Et vt in fide p̄sisterz hortabat
filiū. Verebat etiā ne forte cederet in flagellis p̄
teneritate corpis. Itēz p̄ses iussit eam cū filio si
bi presentari. et p̄seuerantes in fide diuersis p̄eis
torqueri. ac demum horrozi carceris mancipari.
In eadē aut custodia vincti erāt cirici. cccc. xlii.**

viri quos hortabant sancti uerti ad fides christi. testantes non esse nomen aliud sub celo in quo possit quis saluari. Cumque illi confiterentur se credere unum deum esse patrem & filium & spiritum sanctum. preces data sententia iussit eos plecti capitali pena. **At curia? & iulica dum frequenter passionibus suis deum glorificant. de vinculis ad tribunalia. & de tribunalibus ad vincula reuocati. membris variis cruciatibus distensis. prope tyrannos eos in sufferendo alacres. in certando insuperabiles. iussit eos decapitari. Tandemque membratum scissis. & ne sepelirentur dispersi. ab angelo collecti nocte a christianis sepulti sunt. Horum passio recolitur. xvi. kl. iulij. **¶ XXVII. De sancta martina virgine & octo martiribus.****

¶ Ex gestis eius.

Eodem tempore facta martina passa est sub alexandro imperatore. Hec cum esset romae virgo nobilis & splendida senatorum progenie orta. ab infantia sacre scripture misterijs fuit instructa. omnibusque virtutibus erat adornata. Multasque possessiones et diuitias habens pauperibus largiter erogabat. Porro ministri alexandri imperatoris ab eo missi ut christianos comprehenderent. & ydolis sacrificare compellerent. hac illamque per urbem abeuntes. virginem in oratione positam inuenerunt. & in presentia imperatoris adduxerunt. Qui ut eam vidit eius amore speciei captus est. Et sperans sibi posse subditi animam eius ait. O puella clarissima spero te michi sociari. reginamque palatii mei vocari. sed accede nunc & sacrificia deo appollini. Que respondit. Ego obtuli me uno deo uiuo qui corpe casto delectatur. & corde mundo. ipsi sacrifico. meque tota deuotione committo. Imperator autem iussit sacerdotem appollinis adesse. et sacrificia solita preparare. et virginem in templum appollinis introduci. Que munus se signo crucis. cum eleuatis in celum oculis & manibus expansis exoraret ut ydolum illud precipitaretur. mox tremotu magno facto ita ut ciuitas scuteretur. appollo corruit. et comminutus est. & quarta pars templi destructa est. & oppressit multitudinem cum sacerdotibus ydolorum qui astabant. Tunc virgo dixit imperatori. Sta & adiuua deum tuum appollinem qui fractus est. Quare non surgit & adiuuat sacerdotes qui oppressi sunt in ruina templi. Mox vero demon qui in ydolo appollinis habitabat volutans se in puluere ydoli voce magna clamabat. O virgo martina magni dei ancilla. que ab habitaculo meo in quo habitavi annis. xviii. me nudasti. ac deformem ostendisti. Multi vero sanctorum martirum proficietes usque nunc me mime manifestauerunt. Cum essem in potestate multa. habens sub me spiritus nequissimos. cccc. lxxii. qui michi precipiente quotidie animas multas hominum offerbant. Tu autem me effugasti tartarico tradens igni. Tunc idem demon per aera clamans & stridens ibat. Unde uero proficiscebant tenebre videbantur. & omnes proficientes terrebantur. Imperator autem non intelligens hec facta esse diuina iussione. precepit virginem alapis cedi. & vinculis palpebras eius diripi. Quod dum fieret. carnifices huius sceleris ministri clamabant. Ve nobis peccatoribus. quia magis quam hec virgo cruciamur. Nam quattuor viros splendidos ante illam videmus. & quas eius penas ingerere nitimur. magis nos ab illis suscipimus. Sancta autem virgo aspiciens in celum benedicebat deum. & cum per hijs octo viris qui eam cruciabant dominum exorasset ut eos ad rectam fidem converteret. lumem eos circumdedit. & vox de celo sonauit.

ic dicens eis. Propter famulam meam martinam peperi vobis. Tu autem filia confide. ego sum quem inuocas ne permittes tibi dari ab hoste. Post hoc illi octo viri cadentes in faciem. rogauerunt virginem ut pro eam a domino veniam impetraret. de hijs que in ea presumperant. Imperatori vero astantes asteter & alacriter dixerunt. Nos imperator ydola tua a quibus usque nunc seducti sumus nunquam adoramus. quia per beatam martinam omnipotentis dei virtutem cognouimus. Quibus alexander iratus ait. O stulti decepti estis per incantationes crucifixi in quibus confiditis. At illi vere inquam sceleratus es & oraco habitat in te. quia non cognoscis qui te fecit. & dedit tibi hanc potestatem communi ad usque in finem animam tuam. Hijs verbis commotus imperator iussit eos suspendi. & carnes eorum lacerari. Incisi vero a spatibus nichil dicebant. sed celum intuentes deum cernua mente implorabant. Et in hoc amplius furens rex. capitali sententia aduersus eos dedit. Sicque orantes & signaculo crucis se munientes terenderunt ceruices. & cum leticia per cruorem sanguinis proprii beatam finem adepti sunt mense nouembri. xvii. die. **¶ XXVIII.**

¶ De agone sancte martine virginis.

His die sedens imperator per tribunal dicit. Introducat illa incantatrix. ut iterum eius incantationem videam. Ingressa igitur martina cum sacrificare nolleret iussit eam imperator expoliari & percipi & carnes eius cum gladijs incidere. At illa videbatur candida sicut nix. corpusque eius per splendorem respicientes caligare faciebat. Ex vulneribus autem corporis eius lac per sanguinem emanabat. & odor magnus tanquam effusorum aromatum fragrabat. Cuius orationem fudisset. & imperatoris verba contemneret. insuper & acriter eius vesania argueret. iussit eam per membra in quattuor palis extendi & fistibus cedi. Quod dum fieret. ministri cedentes deficiebant viribus. & obsecrabant imperatorem dicentes. Libera nos ab hac puella. & ab istis penis. Angeli enim dei repercutiunt nos vectibus ferreis. & in neruis ac medullis cruciamur. Insuper et carnes et ossa nostra sicut ab igne cremantur. Imperator autem iussit eam amplius cedi. omnesque cedentes eam facti sunt velut mortui. Imperatore vero per profusionem nesciente quid ageret. Emmeni diues cognatus eius suauiter eam in carcerem mitti iuberet. et ad ipsum pinguedine feruide dissoluta lauaret. sicque claritas eius comminaret. Quod et imperator fieri iussit. At illa carcerem gaudens intrauit. et glorificans deum orauit. multorumque voces audiebant cum illa glorificantium deum. Mane autem facto missus ab imperatore limenius ut eam adduceret odore suauiter repletus. Dixeruntque comites eius. Ciues hunc odorem fecerunt. quia martinam diligunt. Alij vero dicebant quia dii propitij appuerunt. Aperiens autem limenius ianuam vidit lucem magnam circumfulgentem eam. Ingressumque eam sicut fulgur circumfulsit. et per timorem in terram cecidit. Vixque surgens et ingrediens. vidit beatam martinam in sede gloriosa sedentem. et multitudinem viros albatos circa eam. Ipsa quoque tabulam auream tenebat. in qua scriptum erat. Quam magnificata sunt opera tua domine. omnia in sa. f. Timensque limenius ad palatium abiit. et imperatori mirabilia dei nunciauit. At omnes cum rege stantes dicebant limenium maleficis virginis seductum. Denique viris albatis disparentibus educta est virgo de carcere. et imperatori presentata. iussa est de arthemio sacrificare. Qua templum ingressa. demum

qui habitabat in ydolo. clamabat. **Ve michi quia ignis me psequit p quatuor angulos templi Cui cum virgo pcepisset ut se moueret & strides exiret. mox conitruu cum fulgure factum est. Ignis etia de celo cecidit. & cobussit sacerdotes & ydolum arthemidis in fauilla redegit. **¶ XXIX.****

¶ De fine agonis eiusde virginis.

Qunc virgo quasi destructrix tēpli iussa est extendi. & membra eius cū spatia incidi. ac circa māmillas vngulis attritari. **C**unqz in hijs omnibus ostāter staret & deū glorificaret. iussa est feris tradi ut discerpetur. & discerpta moreret. **T**ūc immansissim? leo extra eaz dimissus est. qui nō comederat dieb? trib? . ut eā deuoraret. **E**gressusqz rugit sup eā. nō terrorem ostendens. sed cōpassionē. agitāsqz vultū. & facie blandiens ambulauit ad eā. et inclinans se osculabatur pedes ei?. **I**lla vō dicebat. **F**ulges in virtutib? deus. pspicio em a dextris & a sinistris angelos diuinitatē tuā glorificātes & virtutib? feraz immansiū stradicentes moresqz eaz immansuetos transmūtātes. **H**oc impator videns iussit leonem in caueā mitti. **Q**ui surgens impetū fecit & sup dictū emneniū cognatū regis interfecit. **I**mpator iratus & valde tristis iussit eā igni tradi atqz consumi. **A**ccenso igit igne copioso. eaz iactata i medio. mox pluuia magna facta est. & sonitus venti. flamaqz dispersa. omes circūstantes incendit. **A**t impator iussit comā capitis virginis radi. dicens in capillis ei? esse maleficia. quib? deputabat mirabilia dei. **C**ui illa ait. **T**este apostolo. mulier si comam habuerit gloria est illi. **T**u autē gloriā quā dedit de? factus e ei? amputasti. **A**uferet a te deus regnum. & a gloria dei psequeris. & in dolore nemo mortem expectabis. **T**ūc iussit eā in templuz in quo erat zeus includi. clausitqz ianuā & signauit anulo suo. **I**mpator autē & sacerdotes omi die veniētes ad templū nō audebāt ingredi. quia voces audiebātur multoz angeloz. **D**icebat autē impator hijs qui secum erāt. **M**agnus de? zeus. omes deos agregauit ut martimā instruat & moneant. **T**ercia die iussit chauros immolari. **E**t apperietes viderunt eā splendentē. et cū ea viros speciosos. zeum autē cecidisse & in puluerē redactū esse. **S**tupefact? autē impator dixit virgini. **V**bi est de? zeus? **A**rilla. **C**hristi vire? hunc cobussit sicut appollinem & arthemidē. **T**ūc iratus impator. iussit eā extra ciuitatē duci. et gladio caput ei? amputari. **Q**uo facto. vox facta est d celo dicens. **Q**uia certasti p nomine meo martina virgo. ingredi eaz cū omib? sanctis in regnum meū. et in eternū letae cum deo. **F**acta autē hac voce. carnifices in facies suas ceciderūt & mortui sunt. **T**ūc venit ep̄s & omis clerus romane ecclesie. & sublatū corpus sepelierunt honorifice. **I**mpator autē alexāder eadez die percuss? est dolore cordis. et carnes suas comedit gemens ac dicens. **M**iserere mei de? xp̄ianoz quia nomē tuū psecutus sū. **S**icut feci redidisti michi. **F**actusqz est terremot? magnus. & crediderūt ea die anime duomilia & .ccc. **C**ompletum est martiriū sancte virginis martine die p̄ma mensis ianuarij. **¶ XXX.**

¶ De ipolito & berillo episcopis & libris eozuz.

¶ Eusebi? in cronicis.

Quempibus alexādi ipolitus & berill? ep̄s arabie clari scriptozes habebantur. **V**lpianus quoqz iuriscōsultus affessor

alexādi insignissim? habet. **¶ Hieronim? de illustribus viris.** **I**polit? ep̄s qui rationem pasche et tempoz canonūqz scripsit vsqz ad primū annū alexādi impatoris. xvi. annoz circulum reppit. et eusebio qui sup eodem pascha. xix. annoz circulum cōposuit occasionem dedit. **S**cripsit nō ullos in scripturis cōmentarios in quibus hec reppi. **I**n exameron et exodū. et canticacāticozum. et in genesim et in zachariā. **D**e psalmis. de esaia. de daniel. de apocalipsi. d puerbijs. d ecclesiaste. d saul et phinotissa. de antixpo. de resurrectione. cōtra marcionem. de pascha. aduersus omes hēses. **E**p̄i comiazam de laude dñi saluatoris. **I**n qua p̄sente origene se loqui in ecclesia significat. **I**n hui? emulationem ambrosi? quē de marcionis heresi ad veram fidem correctū dixim? . cohortatus est origenem in scripturas cōmentarios scribere p̄bens ei vii et eo ampli? notarios. eozūqz expensas. et librariorum parem numerū. qd et hijs maius est. in credibili studio quotidie ab eo opus exigēs. **V**ndē et in quadā epistola ergodioten. id est opis compulsozem eū origenes vocat. **B**erill? autē arabico. trenus ep̄s cum aliq̄to tpe rexisset ecclesiā. ad extremum lapsus in heresim que xp̄m fuisse ante incarnationem negat. ab origene correctus scripsit varia opuscula. et maxime epistolas in quib? origeni gratias agit. sed et origenis ad eū licere sūt. **E**xtrat cathalogus origenis et berilli. in quo hereseos coarguit. **C**laruit at sub alexādo māmee filio et maximino et gordiano qui in impium successerunt. **¶ XXXI. ¶ De impio maximino et seuciā ei? in ecclesiā. ¶ Eusebius in cronicis.**

Quoz alexādo mogōziaci tumultu militari occiso. romanoz. xxii? regnavit maximin? annis tribus. **H**ic primus ex corpore militari sine senatus auctoritate. ab exercitu impator elect? est. anno dñi .cc. xxxvii. **M**ūdi vō quartimillesimo et .cc. **¶ Hugo vbi supra.** **H**ic p̄pter christianā alexādi cui successerat et māmee matris ei? familiā. excitauit in sacerdotes et clericos psecutionem. **V**nde rome pontianus papa q̄ urbano successerat martirio coronat? est. **¶ Actoz** **I**n gestis tñ romanoz pontificū legi? q̄ poncian? papa et ipolitus p̄sbiter exilio sūt deportati ab alexādo in sardina insula buciāna. seuro et quinciāno insulis. in eadem insula afflicti. maceratus. sustib? ces? defunct? est. .iii. kl. nouēb. et in ei? loco ordinatus est anther? .xi. kl. decēbris. **Q**ue? beatus fabianus adduxit cū clero p nauim. et sepeliuit in cimiterio calixti via appia. **A**nther? natione grecus xp̄e romulo seuit annis .xii. et martirio coronat? est. **F**uit at tempibus maximini et africani cōsulum. **H**ic gesta martiz diligenter a notarijs exquisiuit. et in ecclesia recōdidit p̄pter quendā maximinū p̄sbiterum qui martirio iā coronat? est. **H**ic sepultus est i cimiterio calixti via appia. .iii. nonas ianuarij. **¶ Eusebius in cronicis. libro. vi.** **T**unc origenes libz de martirio ad ambrosium scripsit. **Q**ui cū ad plurimos venisset. eā q̄ neruis quibusdā validissimis stabiliti. spōte se ad p̄fessionem nominis xp̄i offerebāt. **E**x quo et maximino psecutione cōmota. in quib? finē psecutionis fecit et vite. **¶ Hugo vbi supra.** **I**taqz maximinus iulius. qui et maximus legi? appellat? .iii. quo regauit anno a pupiēno tiranno aquilegie interfecit. psecutiōis et vite siml finē fecit. **M**oxqz

papeianus & balbinus frater eius usurpauerunt romanum imperium & statim in palatio celi sunt
XXXII. De imperio gordiani & scriptis africanis.

Gordianus itaque in regnum sublimatus romanum impavit annis sex. **Eusebius** in cronicis. Cepit autem anno domini. cc. xl. Mundi vero quartimillesimo. cc. iij. **Hugo.** His diebus rome anthero pape fabianus successit. Floruit etiam eadem tempestate africanus vir inter scriptores ecclesiasticos nominatissimus. porphirus quoque philosophus & theropompus & victor sophista apud athenas. **Hieronimus** de illustribus viris. Julianus africanus cuius v. de temporibus extant volumina sub imperatore marcho aurelio antonino. qui maximo successerat. legationem pro instauratione urbis emans suscepit. quae postea nichopolis appellata est. Huius est epistola ad origenes super questiones susanne eo quod dicat in hebraico hanc fabulam non haberi. nec venire cum hebraica etymologia. contra quam doctam epistolam scripsit origenes. Extat etiam ad aristidem alia epistola in qua super diaphonia quam videtur esse in genealogia saluatoris apud matheum & lucam plenissime disputat. **Eusebius** in cronicis. Gordianus autem admodum adolescens. parthorum natione supata. cum victor reverteretur ad patriam fraude philippi prefecti praetorii haud longe a romano solo interfectus est. Huic milites tumultu edificant. qui eufraten immittunt. offibus eius romam reuectis.

XXXIII. De duobus philippis imperatoribus.

Romanorum igitur xxiii. regnavit philippus annis. vii. Cepit autem anno domini. cc. xvi. Mundi vero quartimillesimo. cc. ix. Hic filium suum philippum sortem regni fecit. primumque omnium ex romanis imperatoribus christianus fuit. Regnantibus philippis. M. rome urbis expletus est annus. Ob quam solennitatem innumerabiles bestiae in circo magno sunt interfectae. ludique in campo marcio theatrales. tribus diebus ac noctibus populo per uigilantibus celebrati. **Haimo** ubi supra. philippo imperatori interesse volenti vigilijs pasche & communicare misterijs. restitit fabianus papa. nec permisit donec confiteretur peccata & staret inter penitentes. **Acto.** Qualiter autem isti imperatores ad fidem christi conversi sunt legimus in vita beati pontij martiris. qui sub decio passus est sicut in sequentibus narrabit. Occasione igitur hac etiam ipsius pontij vitam ab exordio natiuitatis usque ad eius martiriū in presentis loco inserere volui in hunc modum. **XXXIII.**

De bona indole sancti pontij. Ex gestis eius.

Huius pater quondam senatus urbis rome fuit marcus nomine. mater vero iulia. Hec cum praegnans olim ydolorum templa cum viro suo portans munera circumiret. venit ad templum iouis. Quod cum ingredere forte sacerdos velato capite insulat ad aras stabat. Qui arreptus a demone. apprehendensque velamen simul & insulam cepit eam minutatim scindere. voceque mirabili euulsa omne templum clamoribus implere. Hec mulier inquit ens eum in utero gestat. qui magnus hoc templum fundit subuertet. & deos eius comminet. Cuius iterum atque iterum has repeteret voces. marcus & iulia hoc audientes exagres fugiunt in xpe positam domum. arripiesque iulia saxum. alium suum lateraque tum dens agebat. Veniam non eum cepissem. pro quem magnus templum & numina eius erunt euertenda. Melius est ut

ego ipsa cum hoc deficiam. Cuius dies parienti aduenisset. edidit puerum honestum sine ulla macula. quem credebatur tantis supplicijs maceratum exanime generari. Mater autem pueri iulia interficere puulum nitebatur. Cui marcus pater eius dixit. Sine non interficies ipsum. Si iouis voluerit. vindicet se de inimico suo. Nos autem non iniuriamus tibi eum manus nostras. Sicque seruat est puulus. Quae ex genere suo potitum vocauerunt. Unde accidit ut in templa ydolorum nunquam induceretur. sed cum ad puerilem etatem venisset. magnis doctoribus imbutus. omnium fere philosophorum vel diuersarum artium literis pollebat. omniaque memoriter retinebat. Cuius quada die diluculo surgens ad preceptorem suum pgeret. audiuit christianos quibus sanctus papa poncianus perat psallentes & dicentes. Deus autem noster in celo. omnia quecumque voluit fecit. Simulacra gentium. arg. & au. re. Hec audies puer et suspirans. in spiritu sancto compunctus flere cepit. & eleuans palmas ad celum dixit. Deus cuius laudes isti decantant ostende michi noticiam tuam. Cepitque pulsare ad ianuam. Tunc sanctus papa. reuelate sibi in spiritu sancto ait. Aperite & sinite intrare puerum. talium est enim regnum celorum. Puer ergo poncius relictis pedagogis suis in vico. ingressus est cum vno adolescentulo qui cum eo studebat nomine valerio. Et inquisita veritate de carmine quod audierat eos canere. a sancto ponciano salubriter in fide cum collega suo instructus est. Qui abeuntes leui. quod tunc redibant ad hominem dei & audiebant verbum salutis. Cuius rediret poncius ad patrem suum. requisitus an precepisset aliquid a preceptoribus suis. aiebat. Nunquam melius a magistris meis audiui quam hodie & heri. Tandem ipsi patri suo ydola nichil esse ostendit. & introducto ad eum sancto ponciano. ad fidem eum peruertit. ita quod ipse marcus simul cum sancto ponciano episcopo & filio suo omnia ydola manibus suis confringens. baptismi gratiam cum filio suo & omni domo sua suscepit.

XXXV. Qualiter per ipsum imperatores sunt conuersi.

Sed multo post eo defuncto. puer poncius apprehensus a militibus & in curiam perductus. loco patris sui nolens ac repugnans constituit. talemque gratiam ei dominus contulit. ut in omni curia vel palatio specialiter ab omnibus amaretur. In ipsis diebus sanctus papa poncianus gloriosa morte migravit ad dominum. Post quem anthero presuit ecclesie mense vno. Deinde fabianus in pontificatu succedens. ita beatum poncium ut uerum patrem uerum filium diligebat. Sanctus autem poncius iam perfectus in deo. omnes facultates suas accipiens beato fabiano episcopo tradidit. & eas pauperibus distribuit. Duobus autem philippis imperatoribus. id est patri & filio cum esset amicus. quada die. M. anno a condicione rome dicunt ei Eamus & repropiciemur nobis deos magnos qui nos in huius anni millesimo circulo natali rome perduxerunt. Quos dum beatus poncius diuisis excusationibus declinare nitere. illi velut amicum cogebant ad sacrificandum. Ad ille videns a domino datam sibi occasionem ait. Optissimi imperatores cum a deo principes hominum ordinati sitis. cur non est qui uobis hunc honorem praestiterit. ceruices flectitis. & ipsi soli sacrificium laudis offertis. Philippus imperator dixit. Propterea & ego deo magno ioui sacrificium offerre desidero. qui michi hanc tribuit potestatem. Beatus poncius subidens respondit. Ne erres imperator. Est deus in celis qui cuncta uerbo suo constituit. & gratia sancti spiritus aiauit. Quid plura. Imperatore

hijis & alijs verbis ei? crediderunt .et a factio fabi
ano papa baptizati sunt . Qui .s. fabian? & ponci?
templi magni ydola omnia ostregerunt .et ipsu fu
ditus subuerterunt . multiq; de populo ad noticiaz
dñi occurrentes baptismum alacriter susceperunt
Hugo ubi supra . Porro ambo impatores . diu
sis in locis fraude decij successoris sui circuuenti
sunt & occisi . **XXXVI.** **De impio
decij & fabiano papa . Eusebius in cronicis .**

Romanorum igitur . xxv? . regnauit decius an
no vno & mensib? trib? . Cepit anno do
mini . cc . liij . Mundi vo quartimillesimo
cc . xvi . Hic ex pannonia interiori budalie na
tus fuit . Qui cu philippu patre & filiu interfecit
set . ob odium eoz . in xpianos psecutione mouet .
Ide in historia ecclesiastica libro . vi . In hac fa
bianus vrbe roma . martirio coronat? sedē epatus
sui cornelio reliquit . **Ex libro pontificu .** Hic fa
bianus natione roman? ex patre fabio . sedit an
nis . xiii . & passus est . xiiii . kl . febr? . Hic regiones
diuisit dyaconib? . et fecit . vii . sbdyacones q septē
notarijs immimeret . vt gesta martirij in integro fi
deliter colligerent . & multas fabricas p cimiteria
fieri pcepit . Et post passionē ei? moyses . & maxi
mus . & primum pbriteri . et nicostrot? dyacon? co
pbenhi sunt . et in carcere missi . Eodē tpe venit no
uat? ex affrica . et sepauit de ecclesia nouacianum
& quosdā ofessores . Postq aut moyses de fūct?
est in carcere . qui fuit ibi p menses . xi . & sic multi
xpiani fugerunt p diuisa loca . **Acto .** Legit q
fabian? iste cu de quodā loco cu amicis reuerter
ret . & papa defūcto de eligēdo papa ois popul?
loqueret . venit int eos rei exitu scire volēs . Et sb
ito sicut de? p uiderat cāuida columba sup caput
ei? de celo descēdit . Qui tandē anno pontificat?
sui . xiii . iussu decij decollat? est . **Eusebius ubi
supra .** Eadē psecutōe hierosolimis alexāder epus
rurū p ofessione xpī iudicijs listie . et vinculis car
ceris tradit . Quiq; cu longēue eratis veneranda
canicie pfulgeret . postea q frequēter passionibus
suis & cruciatib? glorificauerat dñm . dū de vin
culis ad tribunal . et a tnbunalib? ad vincula reuo
care? inter ipsa vicissim sibi succedētia tormēta
defecit . **XXXVII.**

De dionisio alexandrimo & libris eius .

Dionisi? vo alexandrim? eps p illud tēpus
sic ex iphi? epistolis verissime cōperim?
in multis sepe ofessionib? satis clar? ef
ficiē . et p passionū tormētorū q; diuersitate ma
gnific? Deniq; referē insectantib? se quibusdam
respōdisse . Quid insectādo laboratis . Caput meū
p quo magnope fatigamini auulsū ceruicibus su
mice . et donū magnū ad tirannū referte . **Hie
ronimus de illustrib? viris .** Hic dionisi? alexādi
ne vrbis eps . sub herecla scolā pbriter tenuit . &
origenis vel insignissim? auditor fuit . Hic i cipri
ani & affricane sinodi dogma ofentiēs d hereticis
rebaptizandis . ad diuersos misit epistolas plimas
que vsq; hodie extāt . Sed & ad fabiū antiochene
ecclesie epm scribit de penitētia . et ad romanos p
ipolitum alterā . et ad sicutū qui stephano succeffe
rat duas epistolas . et ad philomonē & ad dionisi
um postea ecclesie romane pbriteros duas . Et ad
eundē quoq; dionisiū postea romanū epm . Et ad
nouacianū causantē q inuit? rome eps ordinat?
esset . Cui? epistole hoc exordiu est . Dionisius no
uaciano fratri salutē . Si inuit? sic dicit ordinat?

es . pbabis . cu volens recesseris . Est ei? & ad dio
nisiū & ad didimū altera epistola de pascha . plu
rime declamatorio sermone ofcripte . Et ad alexā
driā ecclesiā de exilio . Et ad heraclam in egipto
epm . Et alia de mortalitate & de sabbato . Et ad
hēmāmonem . Et alia de psecutione decij . Et duo
libri aduersū nepotē epm . qui mille annoz co:pa
le regnū suis scriptis asseuerat . in quibus de apo
calipsi iohānis diligētissime disputat . Et aduers?
fabelliū & ad amimonē beronicis epm . et ad theles
forum . & ad eufan . Et quattuor libri ad dionisi
um romane vrbis epm . Et ad laodicēses de peni
tentia . Itē canon de penitētia . Ad origenē d mar
tirio . Ad armenos de penitētia & de ordīe de
lictozum . Et de natura ad thimotheū . Et de tem
prationib? ad eufanorē . Ad basilidē quoq; mltē
epistole . In quarū vna asserit se iā in ecclesiasten
cepisse scribere cōmentarios . Sed aduersū pauluz
samofatenū ante paucos dies q; moreret insignis
ei? ferē epistola . Mozē . xii . galieni anno .

XXXVIII. **Relatio ei? d mar
tirib? alexandrimis . Eusebius libro . v .**

Idem ipse dionisius ad fabianū antioche
nuū epm scribēs de hijis qui sub decio
apud alexandriā agones martirij desuda
uerāt hoc modo refert . Nō ex pcepto inqt recēs
impatoris apud nos psecutio sumpsit exordiu . s;
anno integro pncipalia puenit edicta minister de
monum qui videbat in ciuitate nostra diuin? . su
pfciosum cōtra nos exagitās vulgū . a quo mlti
tudo succensa nichil aliud q; pioz sāguinem sicie
bat . Primo ergo religiosū quendā senem metranū
nomme arripientes . iubent impia vba pferre . Qd
ille cu facere recusaret . omē corp? ei? membratiz
fustibus colliserunt . vultūq; & oculos acutis ca
lamis terebātēs . extra urbem cu cruciatib? eiece
runt . Ibiq; qd in eo superat spūs . lapidib? eiecerūt
Post hoc mulierē quandā nobilē thonitā noie ad
ydola pducentes adozare cogebāt . recusantē . imo
poti? execrātem . vincula pedib? innectentes . &
p plateas totius ciuitatis ptrahentes sedo horē
doq; supplicij genere discerpunt . Dehinc omēs si
mul irruunt p domos seruoꝝ dei diripiētes . euer
tentes . atq; hostili crudelitate cūcta sedātes . ita
vt preciosiorib? quibusq; direptis . si qua vlla vi
liora reppererāt in vnuz agregata . igni in plateis
cremarent . Nostri tñ direptionē hāc bonoz suo
rum sicut apostolus de illis dixit antiquis cu gau
dio susceperunt . s; & admirandā virginē lōgeue
etatis apolloniā noie . cuz corripuisset . dentes ei
primo omēs effoderunt . Cōgestis deinde lignis ex
truxerunt roguz . cōminātes viuā se eā incensurof
nisi cuz ipsis piter blasphemaret deuz . At illa vt
rogum vidit esse succensuz . paululuz qd in semet
ipsa molitē . Repēte vo se & e manibus pripit im
pioꝝ . atq; in ignē quez mimabanē spōte psiliit . ita
vt perterrenē eū ipsi crudelitatis autores . q
pmprior inuenta est ad mortē femina . q; psecu
tor ad penam . Serapionem quoq; domi sue repē
tum crudelissimis affecere supplicijs . ita vt ei oēs
iuncturas membroꝝ p̄sus soluerent . & de supi
oribus precipitarent . **XXXIX.** **De hijis q
in psecutione defecerunt . & hijis q p̄siterunt .**

Nillum nostris erat iter puim . nullius
platee transitus indulgebāt . neq; die ne
q; nocte pcedendi vsquā libera erat fa
cultas . Vt em quis nostꝝ appuisset in publicum

statim clamor vulgi & seditio nascebat. ut vel pedibus traheret qui visus esset. vel igni succenderet. Ex quo pteritis pene omnibus. quida ex istis nobilibus statim se sponte impijs actibus ingesserunt. Alij uentim modo. Nonnulli a domesticis ppositi ad sacrificia execranda et ad immundas hostias pperabant. Aliqui ex his psallentes & tremetes ut magis immolari ipsi. qm immolare ydolis viderent. ita etiam ut aspectate vulgo riderentur. eo qd & ad moriendum & ad sacrificandum ita meticulose videbant. Alij ta imprudente ad aras psaliebant. ut & affirmare niterent se nunq xpianos fuisse. Hic vo qui beati effecti sunt tanq colonne fortissime. dñi ipsi spu pfirmitati. p fidei sue merito vtrute a domino pcepta. admiranda deo & angelis martirij sui spectacula pbuerunt. Quoz pum venerabilis iulianus pdegra astrictus. ita ut neqz incedere. neqz stare posset cu his q eu portabant in sellula offerere. quoz vnus quide statim negat. alius vo noie eunus cu iuliano sene in dñi ihu christi pfessione pcurat. Quiz iubent camelis impositi p omnem circūduci ciuitate. & flagellis hincinde verberantibus populo inspectate lanari vsquequo finem vite in ipsis verberibus poneret. Sed vir quidam militaris cu assisteret. et quosda volentes etiam mortuis illudere cadaveribus pphiberet. clamor repete aduersus eu totius vulgi attollit. et capite p pietate damnat. Nemelz quoz ipse etiam egipcius pmo p calumniā qñ latro delatus est. quo crimine abluo. post hoc q xpianus esset deferet. In hoc vo a iudice nulla moderatio reseruata. sed geminatis supplicijs excruciatu cu latronibus iussit incedi. ignorans q crudelitate sua optimo martiri saluatoris similitudine detulit. qui p salute humani generis vnacu latronibus ptulit crucē. **C. XL.**

De his qui sponte se obtulerunt.

Quarta aut quedā in vnu puenerat militum. inter quos amon & zenon & ptholomeus. & ingenuus. & grandeuus & thophilus. qui tribunalibus astates. cu quida xpianus a iudice torqueret. & pene ad negandum declinaret. dirumpebant intra semetipsos. & vultu oculis ac nutibus velut erigere conabant illum. qui in supplicijs positus trepidabat. Interdu etiam manus pcedere ac totius motibus corporis et habitu diuise inclinati. tanq sublenare lapsantis aios gestiebant. Conuersi vo ad omnes eos. & quid de seipsis pfiterentur ex eoz motibus agnoscentes. prius pene q i eos vulgus clamoribus insiliret. ipsi in mediu prumpunt ac se xpianos esse testant. Tūc vo versauice ex eoz pfidencia psecutoribus terrore nostris pstantia animis accrescit. du hij qui p tormeta vincii putabantur. sponte se cruciatibus offerunt. Sichirion quoz cuz rem cuiusda potentie sub mercede pcurat. iubeat ab eo ydolis imolare. recusans cogebat iniurijs. psistens rursu blandicijs mulcebat. Cu vo vtrūqz ptemneret. pacuta sude validissime trasuerberatus. p media viscera neci tradit. Quid vo memoriam quate multitudines in desertis montibus oberrantes. fame. siti. frigore. languore. latronibus. bestijsqz psumpte sunt. q omnes imitati electos dei prophetas. gloria martirij coronati sunt. Deniqz & venerandus senex ceremon eps hic erat urbis egipci. que dicit vilopolis. cu ad arabicu monte vnacum grandeuua siuge sua discessisset. nulli vltra apparuit. Et cu ad pquirendu eu plurimi fratres frequentissime pcessissent. pscrutatis oibus locis. neqz

iplos vltra quisqua. neqz corpa eoz potuit inuenire. **C. XLII.** **De heresi nouacianoz. & de lapsis recipiendis.**

Quod dionisius de lapsis faciens sermone. quo tpe nouat ecclesie romane psbiter elatōe quadā tumido. spes penitē eis salutis adimebat. etiā si digne penitissent. Ex quo & princeps heseos extit nouacianoz. qui ab ecclesia sepati supbo nomine semetipsos catharos. id est mōs appellarunt. Ob quā rem psiliū sacerdotale celeberrimū in urbe roma pgregatū est. Ibiqz statutum est a papa cornelio. Nouatū ab ecclesia cum suis sequacibus alienū esse. Eos vo q lapsi fuerant in certamine. fraterna miseratōe curandos. & fomētis penitētie medicandos. Ciprianus quoz de his libz edidit. in quo & lapsos ad penitētiā cohortandos. & ptradictes alienos esse a christi visceribus statuit. **C. XLIII.** **In eodē quoz libro causā ipsi lapsus esse rex tpalium amorē de signat in hunc modū. Ciprianus in libro de lapsis. Multos dicit patrimoniū sui amor cecit. quos facultates sue velut cōpedes ligauerūt. His vniculis. his cathenis virtutē retardat. fides pmitur. anima pcludit. & serpētū terrā comedētū qui terrenis adherēt cibis efficiunt. Possidere se credūt qui potius possident. Censū sui serui. Nec ad pecuniā suā dñi. sz magis pecunie mācipati. **C. XLII.** **De sancta agatha & eius agone. C. XLIII.** **Ex gestis eius.****

Sub psecutorē decij beata virgo agatha passa est. Que in vrbe cathanenū nobilis genere. mente & corpe pulcherrima. deum semp in omni sanctitate colebat. Senescallus vero sicilie pūntie. audiēs famā eius. iussit eā quā totius ad se adduci. Quā dū xpianā cognosceret tradidit cuiusdā meretrici & ix. filiabus eius eisdē officij. ut p. xxx. dies ei suaderet quō eius animam mutarent. At illa verbis eaz & minis. ac pmissis omnino immobilis. nō cessabat flere. ardentē desiderans quomō possit ad martiriū puenire. Vidēs ergo afrodisia nil penitē sua vba valere. dixit quiciano illi pfecto. Facilius possunt saxa moueri. q mens huius puelle ab intentōne pristina reuocari. Hoc audiens pfectus dixit illi. Vnu tibi elige de duobus. aut deos nostros adorare. aut diuisis supplicijs interire. Agatha respōdit. De quibus me supplicijs terres. Si bestijs me tradis. auōito xpi nomine mansuescūt. Si ignem adhibeas. si plagas & verbera ingeras. habeo in me spūm sanctū p quē vniuersa tormenta contemnā. Tunc iussit eā trahi ad carcerē. Illa aut letissime & gloriante carcerē intrabat. & quasi ad epulas inuitata. agonez suuz dño cōmendabat. **C. XLIII.**

De passionibus eius.

Sequenti die dixit ei quicianus. Quid tractasti circa salutem tuā. Abnega christum. & deos nostros adora. ne parata tibi patiaris tormeta. Qd cu illa renueret. iussit eā suspendi in eculeo & torqueri. Tunc agatha ait. Ego in his penis delector. sicut qui bonū nuncum audit. aut q videt quē diu dsiderauit. Scio eiz q oportet flagellari triticū anteq reponat in horreum. Furens quicianus iussit ei māmilla torqueri. et diuissime totā iussit eandēz abscedi. Qd cu fieret. agatha dixit ei. Impie. crudelis. et dire tirāne. nō es ofusus amputare i femina. qd ipse suxisti in matre tua. Ille aut iussit eā sic in carcerem recipi. pphibens ei introitū medicoz. et panes et aquā

ab aliquo ministrari. **A**t ecce media nocte apparuit ei quidam senex unguenta ferens in manu sua. & dixit illi. **F**ilia quoniam tu ista supplicia sustinebas ibi eras. & nunc ideo ad te ueni ut per me recipias sanitatem. **A**gatha respondit. **D**omine medicinam corpori meo nunquam adhibui. & turpe est ut perdam quod tandiu custodiui. **D**ixit ei senex. **F**ilia. ego sum christianus & noui medicinam. ne me uerecundaris. **A**gatha respondit. **D**omine unde te uerecundarer. cum tu sis senex & grandeuus. **E**go uero licet puella sim. ita turpiter lacerata sum. quod etiam si christiana non essem. nemo posset de me cape uoluptatem. **G**ratias quidam tibi ago pater propter tuam bonam uoluntatem. **S**ed scias quod nullam recipiam medicinam. quia ihesus christus si uult potest me sanare. **T**unc subridens senex ait. **F**ilia. ihesus christus misit me ad te cuius ego apostolus sum. & in nomine eius te scias esse sanatam. **E**t statim disparuit. **T**unc prodens beata agatha & gratias agens inuenit se ex omni parte sanatam. **C**um ergo tota nocte ex immenso lumine territi custodes aufugerent. & carcerem apertum relinquerent. rogabant eam quidam ut fugeret. **A**t illa absit inquit ut fugiam. & coronam patientie perdam. & custodes meos tribulationibus tradam. **E**go enim adiuta a domino. perseuerabo in eo quod me sanauit & confortauit. **¶ XLIII.**

¶ De consumatione agonis eius.
Dixit quattuor dies dixit ei quincianus. **U**sque uere deos adorare. ne grauiora adhuc supplicia sustineret. **A**gatha respondit. **M**iser & sine intellectu & sine sensu. quomodo uis ut ymagines ligneas & lapideas adores. et deum celum qui me sanauit dimittas. **D**ixit ei quincianus. **Q**uis te sanauit. **A**gatha respondit. **C**hristus filius dei. **Q**uincianus dixit. **I**te audes christum nominare. **N**unc uidebis si christus te sanabit. **E**t iussit testas fractas spargi. & carbones ignitos submitti. & ibi nudam. **A** voluntari. **Q**uod cum fieret. ecce subito tremor factus est magnus. qui totam ciuitatem ita percussit. ut pars muri corruens. duos consiliarios quinciani occideret. & populum ad eum curreret clamans quod propter iniustum agathe cruciatum tamen periculum sustineret. **T**unc quincianus ex una parte tremor. ex altera populi seditionem formidans. agatham mitti iussit in carcerem. **I**ngressa autem carcerem orauit. & statim migravit ad dominum. **Q**uod audientes fideles. cum corpore condientes aromatum in sarcophago collocaret. ecce subito angelus attulit tabulam marmoream & posuit ad caput eius. **E**rat autem in eo scriptum. **M**entem sanctam spontaneam. honorem deo. & patrie liberationem. **Q**uod sic exponit. **M**entem sanctam habuit. spontaneam se obtulit. honorem deo dedit. et patrie liberationem fecit. **E**t hoc miraculum audientes multi etiam iudei & gentiles sepulchrum eius multum honorare ceperunt. **Q**uincianus autem pergens inuestigare diuitias eius. cum esset in nauis. duobus equis calcitrantibus. in flumen prostratus est. et corpus eius nusquam potuit inueniri. **R**euelato anno martirii eius. mons quidam maximus iuxta urbem ruptus emisit ignem. qui quasi torrens de monte descendens. et saxa & terra comburens. ad urbem cum impetu ueniebat. **T**unc multitudo paganorum de monte descendit. & fugiens ad sepulchrum eius arripuit cortinam qua erat operatum. et opposita igni. eum penitus refrenauit. **¶ XLV. ¶ Passio sanctorum. vii. dormientium. ¶ Ex gestis eorum.**

Decius autem imperator persequens christianos cum uenisset ephesum. iussit edificari templum in medio ciuitatis. ut omnes cum eo miserentur

sacrificiis ydolorum. **C**um ergo omnes christianos inquiri iussisset. inuentos aut sacrificare. aut mori compelleret. tantus penarum terror cunctis aderat. quod amicum & filium pater. & patrem filius abnegabat. **T**unc in illa urbe inuenti sunt. vii. christiani. **M**aximianus. **M**alchus. **M**artinianus. **D**ionisius. **I**ohannes. **S**erapion. & **C**onstantinus. **Q**ui hoc uidentes nimis dolebant. **E**t cum essent primi palatii. sacrificia ydolorum spernentes. in domo sua se celabant. & ibi ieiunijs & orationibus uacabant. **A**ccusati igitur. ante deum statuunt. et comprobati ueraciter christiani. dato eis respiciendi spacio. usque ad reditum decem dimittuntur. **A**t illi patrimonium suum interim pauperibus expendentes. in monte celum secesserunt. et ibi esse secreti usque ad reditum decem decreuerunt. **D**ixit ergo ibi latentibus. unum eorum semper ministrabat. **E**t quoties intrabat urbem. figura se & habitu medici uestiebat. **C**um ergo decem in urbem redisset. et eos ad sacrificandum perquiri iussisset. malcus minister eorum territus ad socios rediit. et eis furorem imperatoris innotuit. **Q**ui cum grauius terrerent. malcus tamen allatos panes eis apposuit. ut cito confortati fortiores ad periculum redderent. **P**ostquam autem cenati sunt. sedentes & colloquentes in lectu & lacrimis subito sicut deus uoluit dormierunt. **M**ane autem facto cum questi inueniri non possent. et decem doleret quod tales iuuenes prodidisset. accusati sunt in monte celum hucusque latuisse. et sua pauperibus erogantes in suo proposito permanere. **I**ussit ergo decem ut pentes eorum adessent. et comminatus est eis mortem nisi de eis dicerent quid scirent. **A**lli autem eos similiter accusauerunt. et diuitias suas pauperibus expendisse conuesti sunt. **T**unc cogitans quod de eis faceret. nuntium dei iussit os spelunce lapidibus obstrui ut ibi morerentur fame et inopia circumclusi. **Q**uod ministri quidem fecerunt. et duo christiani theodoros et rufinus eorum martirium describentes caute inter lapides posuerunt.

¶ XLVI. ¶ Passio sanctorum petri et pauli cum socijs suis. ¶ Ex gestis eorum.

Impante decio apud lamofacum comprehensus est petrus et optimo proconsuli oblatus. **Q**ui cum christianum se esse constanter profiteretur. proconsul iussit eundem adolescentulum speciosum in rotis tendi. et ad ligna in circuitu posita uinculis ferreis totum corpus eius fecit stringi. **Q**uo portato effracta minutatim ossa eius defecerunt. **A**t quanto torquebatur. tanto fortior appebat. et tiranni stulticium ridens christo gratias agebat. **C**uius proconsul peruerantiam uidens. iussit eum gladio percuti. **E**t cum ad ciuitatem troadem perisset. oblatus sunt alij tres. andreas. paulus. et nichomachus. **Q**ui cum omnes christianos se profiterentur esse. iussit nichomachum apprehensum proconsul torqueri. **C**umque nimium torquebatur. & iam prope esset ut emitteret spiritum. exclamauit se nunquam fuisse se christianum sed demonibus sacrificatum. **T**unc iussus deponi. cum sacrificasset. arreptus est a demone. et elisus in terra comedens linguam suam dentibus expirauit. **P**uella autem quedam uirgo dionisia anno rum. xvii. exclamauit dicens. **O** te infidelissimum hominem qui prope unum horum spacium perpetuam et inenarrabilem tibi penam acquisisti. **I**nterrogata ergo. confessa est se christianam esse. et ideo infelicem illum plangere. quod non adhuc modicum tolerasset. ut perpetuam requiem inueniret. **P**roconsul iussit eam duobus iuuenibus corrumpebam tradidit. andream uero et paulum recludi. **C**umque iuuenes uirgmem ad hospitium suum duxissent. pugnantibus eis usque ad noctem ut

vim turpitudinis inferrent. inardescere eorum libi-
do. Apparuit autem eis per totam noctem iuuenis splendi-
dus domum illuminans. Unde timore percussi cecide-
runt ad pedes virginis. rogabantque ut pro eis inter-
cederet ne quid mali eisINGERET. Videns autem pro-
consul quod non posset pauli & andree perseuerantiam
supare. flagellis celos tradidit eos populo. qui tra-
xerunt eos pedibus extra civitatem ut lapidarent.
Quod audiens dionisia custodibus euadens cucurrit
ad eos. iactauitque se super eorum corpora dicens. Conci-
dar & ego vobiscum beati famuli dei. nec ab hac
colluctatione vestra inueniar aliena. Quod audiens pro-
consul iussit eam gladio interfici. Paulus vero & an-
dreas lapidibus obruti sunt. **¶ XLVII.**

De sancto puero triphone. ¶ Ex gestis eius.

Sub decio quoque passus est sanctus tri-
phon qui ab infantia sua multis miraculis
claruit in civitate sansaducome. a matre
sua caste instructus & a spiritu sancto & ab angelis
nutritus. Venit ad eum aliquando mulier ceca semiarida
& a x. demonibus obsessa. Quam videns ille pauca-
ctus est. & supra caput eius manus imposuit & ora-
uit. Demones autem clamabant dicentes. A. vii. anno-
rum infante in gehennam mittimus. Cuius sanctus
triphon virgeret eos exire. clamavit demon. Rome
habeo ambulare propter triphonem. ut & ibi ad me
veniat vocat. Tunc percussit mulierem & spumas
egressus est ab ea. Que ante pedes sancti triphonis
ceciderit. et ille signum crucis faciens. manus super ca-
put eius imposuit & sanata est & vidit. Demos vero
romam abiens cuiusdam proconsulis senatoris uxorem
grauiter vexauit. Et tercio die sanctum triphonem
vocare cepit. Tunc per dies multos querentes per ciui-
tates & villas. vix inueniunt beatum triphonem in pa-
scuis oues pascentem. & positum super aial duxerunt ro-
mam. Ibi quoque expulso demone a muliere. nocte rap-
tus a quattuor angelis reductus est sansaducome
in patria sua. Iurgianus autem cesar rome filiam habe-
bat unicam. quam cum vexaret malignus spiritus. clamabat
vocans triphonem quondam aucarium. Iurgiano igitur
tristate & dolente. hortati sunt eum philarij. ut ad
inquisitionem sancti triphonis mitteret. quem solum se-
pius inuocans immundus spiritus merueret. Missi itaque
militibus requirebant ubique triphonem aucarium. Et
toto pene orbe commoto. multi comprehensi sunt qui hoc
nomine vocabantur. Sed cum ad puellam ducerent. ne-
mo eam sanare poterat. quia non erat in ipsis qui in ve-
ritate querebant. Tunc milites per omnes prouincias per-
quirentes. inueniunt beatum puerum sansaducome ia-
centem iuxta ripam lacus. ubi & pascebat aucas in pa-
lude aquarum. Que interrogauerunt si ipse esset tri-
phon qui querebatur. Ipse vero confessus est se esse qui
querebatur. Que statim equo imponentes miserunt
impatori. Cuius appropinquaret civitati. clamabat
spiritus malignus dicens. Non possum habitare in hac
puella. quia post tres dies superueniet rome qui acce-
pit aduersus nos potestatem calcare super scorpiones
& dispendere eos. Et clamans immundus spiritus egres-
sus est a puella & sanata est. Impator autem notauit
diem & horam in qua sanata esset puella & aduenisset
sanctus triphon rome. Et hoc audito impator agno-
uit ipsum triphonem propterea quod post tres dies adue-
nisset rome quando sanata fuit puella. deprecabaturque
eum ut si sanasset eam ostenderet illi demonem. Cuius
autem ieiunaret & deprecaret dominum vir sanctus super
hoc festum appuuit dyabolus in specie canis nigri-
cauda habens ingentem demissam deorsum. Quo viso

metu territus impator orabat factum triphonem ut
ab eius aspectu illum iuberet abscedere. Quod cum fecis-
set. nocte ab angelis rapto venit in sansaducome
civitatem suam. ubi pro eum dominus multas virtutes osten-
dere dignatus est. **¶ XLVIII.**

De passione eiusdem.

Quandem impante decio a militibus comprehensus & ligatus ductus est in nicenam ciui-
tatem ad prefectum acquilinum. Cuius profite-
retur se esse christianum. requisitus cuius esset fortune. dixit.
Fortuna apud christianos non est. nec fuit. Si vis autem
scire. ingenue sum quaerentis. Sed quod maximum &
egregium est. & quod sapio discere christianum sum. Hoc au-
diens prefectus. timens si non obediret ostentationi im-
patoris. iussit eum suspensum vngulari. Ipse quoque
prompte exuens indumentum & proiciens super terram.
castrum atque pulcherrimum corpus suum circumspectans
cum alacritate gaudij dabat semetipsum suspensum super
lignum ante manus aptans. Dixit autem prefectus questi-
onarijs ut vngues ferreos afferret. et eius stulticia
tangentes coercerent. Cuius vngularum nulla vox
egrediebatur ab eo. sed immobilis habebat cogitatio-
nem in fide christi. Prefectus autem iussit eum alligatum
equis per campos trahi. cum esset grauissimis niui-
bus hyems aspera. & dissipabantur eius membra ab equis
per terram conculcata. Exclamante autem eo. domine deus ne
patiaris hanc michi dominari iniquitatem. statim li-
beratus est. Iussitque prefectus fixorios deferri. ac pe-
dibus eius insigi. & sic per mediam civitatem per niues &
glaciem deduci. Nec sic aduersus eum dyabolus pre-
ualuit. Sed interrogatus a prefecto utrum sensisset
tormenta. respondit. Ex toto non sensi quod & in fine
clavi pedibus meis. Mirante vero prefecto tamen sustenta-
culum eius. & iterum cogitans que essent tormenta que
non contemneret. iussit eum succinctum fustibus ces-
di. deinde lampades lateribus eius apponi. Questio-
narijs civitatis adimplentibus que iubebat. & offeren-
tibus illi lampades. viderunt a splendoris solis lu-
men circumlustras eum. & coronam varijs lapidi-
bus exornata super caput eius allapsam. specie vero &
pulchritudine similis precellentes. et a timore corru-
erunt in terram. Tandem iussit eum prefectus gladio in-
ceriri. et martirizatus est. iij. nonas maii.

¶ XLIX. ¶ Passio sanctorum

abdon et senna. ¶ Ex gestis eorum.

Quandem decio impator babilonia cum alijs
punitijs superasset. quosdam ibi christia-
nos inuenit. quos secum ad vrbes cordu-
lam deducens diuisis ibi supplicijs osummauit. et
eos duo sereguli rapientes. s. abdon et sennas se-
pelierunt. Unde accusati et decio presentati. romam
post eum vinciti cathenis ducunt. et in conspectu
decij et senarum introducunt. apte sacrificare et liber-
tatem rerum suarum recipere. aut mortibus bestiarum de-
uorari iubent. Contemnentes itaque et expuentes
simulacrum. ad theatrum perducunt. et ad eos duo
leones et vrsi quattuor immittunt. Qui cum san-
ctos non tangerent sed etiam custodirent. iniectis in
eos gladijs occidunt. et ligati pedes tracti sunt
et iactati ante simulacrum solis. Qui cum ibi eriduo
iacuissent. quirimus dyaconus eos collegit. et in do-
mo sua sepeliuit. **¶ L.**

**De conversione secundiani et veriani et marcel-
liani. ¶ Ex gestis eorum.**

Sub decio quoque secundianus togatus vna
cum veriano prefectura agens in christianos
seuebat. Qui secundianus tandem secum

tacitus cogitare cepit. cur xpiani tanto amore fla-
 grantes mallent p xpi no mine duriter mori. q̄ de-
 licate viuere. & blandis psuasionib? principū as-
 sentire. Cūqz esset eloquentissim? & oim sciētia-
 rum seculi p̄tissim? marcellianū qui & ipse sapiē-
 tissim? erat. et chzistianoz p̄secutor ad domū suā
 inuitauit. & cū eo de varijs artium sermonib? di-
 sputauit. Tandē ad artē grāmaticā smonez re-
 toz quentes. ad locū virgilij veniūt. vbi de interp̄ta-
 tione seculi noui loquētes. velut apparēte dño in
 carne renouat? est mundus. ita tpe octauiani ad
 cui? laudē suos describit libz dicite aurea secula
 hoc modo nasci. Magn? ab integro seculo? nasci-
 tur ordo. Iam redit & virgo. redeunt saturnia re-
 gna. Iam noua p̄genies. celo dimittit alto. Tu mo-
 do nascenti puero quo ferrea primū Desinet. ac
 toto surget gens aurea mundo. Cūqz solcite per-
 quirent de quo virgilij? hoc dixisset. cepit secu-
 dianus loqui de xpianis qui tāto flagrabāt amore
 vt p noie chzisti mallent mori. q̄ ydola adorare.
 Ayūt em̄ inquit resurrectionē & iudiciū fore p?
 mortē. illāqz vitā quā post istā caducā expectant
 futurā p̄petuā & immortalē vbi null? dolor et ge-
 mitus. sed pax & phenne gaudiū. ydola vō q̄ nos
 adoram? de? eoz oimmodis abhoiatur xps. Sup-
 his marcellian? admirās ait. Quid est xps? At il-
 le respondit. Chzist? dicit vinct? Nunq̄ non le-
 gisti qd eius historiographi dicāt. eū. s. mortuos
 suscitasse. leproso mundasse. cecū natū illuminasse.
 Hjs ei? signis xpiani fidem dantes. p ei? ardenti
 amore coronari desiderāt. Vnde & ego credo qd
 ipse est de? & dei fili? qui crucifix? & mortu? et
 post triduū resuscitat? ad celū ascendit. Quādo
 etiā aut a quo auditū est dos nostros talia fecisse.
 quos scim? semp sordidissime ac turpiter vixisse.
 Hjs & alijs ei? verbis p̄sensisset marcellian? ter-
 eius quoqz amboz noie verianus. Hos tres itaqz
 timorē? noie p̄sbiter accersit? baptizauit. San-
 ctus vō papa sicut? eosdē signauit. **CLL.**

De martirio eozundem.

Dost hoc secundian? a valeriano p̄fecto
 requisitus. introiit ad eum. & sbito im-
 mutat? est vult? eius tāq̄ vult? angeli
 Valerian? ob tancū lumis fulgozē stupefact? ip-
 sum interrogatū. & in xpianitatis p̄posito perma-
 nentem. iussit in custodia retrudi. Qui cū comp-
 hensus duceret? a militibus. marcellian? & veria-
 nus clamabāt. Et quid innocentē in custodia re-
 truditis? Si p̄fessione xpi nois hoc a vobis pa-
 titur? & nos xpiani sumus qui eū p amore chzisti
 ad palmā martirij sequimur. Tunc iratus valeria-
 nus. eos cū illo simul in custodia mancipari iussit.
 & cesari secundianū xpianū effectū nūciauit. Qd
 ille vix credens. eum ad se deduci p̄cepit & ait. O
 secundiane cur immutatus est vult? tu? Qui re-
 spondit. Clarior & hilarior est nūc vult? me? so-
 lito. quia iā in ospectu regis eterni p̄emplatione
 mentis assisto. qui me de tenebris ad lucē p̄duxit
 sue visionis. Deniqz iussu decij viri sancti ducti
 sunt centumcellis. & traditi quarto p̄moto psu-
 lari tuscie. Qui cū eos iuberet sacrificare & nol-
 lent acquiescere. iussi sunt expoliari & fustib? cedi
 Demde illis in simulacz expuentib? sbito cecidit
 & fractum est. Tunc p̄mor? iussit eos i euleo
 suspendi. & latera eoz vngulis capraz radi. Illis
 aut inter hec deo gratias agentib? & orātibus. p
 motus iussit ad eoz latera flamas adhiberi. Cūqz

diu. affarent? repente vn? ex ministris qui ceteris
 acius ad penā inferendā insitebat moreuus est.
 Ceteri vō a demonib? arrepti clamare ceperunt.
 O facti dei vt qd nos vestris torq̄tis oratōnibus.
 Nā hec eadem tormēta q̄ vobis iniuste inferimus.
 nos irremediabiliter cruciāt. Vobis at nichil ma-
 li p̄stant. Videns hoc p̄motus. iussit sanctos dei
 capite truncari. & eoz corpa in mare p̄cipitari
 Que tñ dei p̄uidētia de p̄fundo ad litus applicu-
 it. & ea suus dei deodatus nocte colligēs sepeli-
 uit sec? locuz. vbi decollati fuerāt. v. id? augusti

CLL. De ceteris passis sb decio.

Ex martirio.

Deterea. iiii. kl. marē. celebra? i ciuitate
 p̄gen p̄philiē. natale scī nestoris episco-
 pi. Qui p̄secutōne decij cū die noctuqz
 oratōi insisteret. postulās vt xpi grex custodiret.
 comprehensus nomē dñi mira libertate & alacrita-
 te cōfessus. atqz euleo crudelissime tort? exinde
 crucis suspēdio victor migravit ad dñz. Itē. xvii.
 kl. maij. apud p̄sidem ciuitate cordula. sanctoruz
 olimpiadis & maximi nobiliū. Qui iubēte decio
 fustib? cedi. & demde plumbatis. Ad vltimū ca-
 pita eoz securib? sunt tunsa. donec emitterēt spi-
 ritum. Itē pridie. kl. eiusdē apud lambesitanā vr-
 bem. sanctoruz marciāni lectoris et iacobi dyaconi
 Quoz prior cū iā pridē infestatos decij in p̄fessi-
 one euicisset. itez cū carissimo collega tenens est.
 Demde post dira & exq̄sita supplicia. diuinis reue-
 lationib? mirabiliter secūdo p̄fortati atqz alleua-
 ti. nouissime cū multis sunt alijs gladio p̄sumati.
 Itē. xiiii. kl. iunij rome via appia sanctoruz calocerī
 & parchemij eunuchoz. Quoz prior cū esset p̄po-
 situs cubiculi impatoris decij. alter primicerius
 nolentes sacrificare ydolis ab eodē occisi sūt. Itez
 iij. nonas eiusdē apud areciū ciuitatem tuscie. san-
 ctorum p̄gentini & laurētini fratrz. Qui p̄secutō-
 ne decij cū essent pueri. post dura supplicia tolera-
 ta. & magna miracula ostēsa. gladio occisi sūt. Itē
 vii. idus iulij in ciuitate tiro passio sanctoruz ana-
 tholie et audacis sub decio impatore. Quoz ana-
 tholia chzisti virgo diuisis plagaz generibus vexa-
 ta. nouissime gladio trāsuerberata in oratōne est
 Audax quoqz in custodia datus. nec moza. capita-
 li snia est coronatus. Itē. xv. kl. nouēb. facti ascle-
 piadis antiocheni episcopi. q̄ vnus fuit ex p̄clara
 ro p̄fessorz numero. qui sb decio gloriose passi sūt.
 Itē. iij. non. nouēb. apud cesareā capadocie. san-
 ctorum germani. theophili. cesarij. et vitalis. qui
 oim sub p̄secutōne deciana duxerūt martiriū. Itez
 xviii. kl. decemb. alexādzie facti serapionis. quem
 p̄secutores sub decio p̄ncipe crudelissimis affege-
 runt supplicijs. ita vt oim ei iuncturas membro-
 rum pri? soluetes de supioribus eū p̄cipitarēt.
 ac sic chzisti martir effect? est. Itē. vii. idus decē-
 bzis apud alexandriā natale beati agathonis mar-
 tiris sub decio impatore. Qui cū esset militaris et
 phiberz quosdā volētes illudere cadauerib? mor-
 tuoz martirz. clamoz repēte totiz? vulgi aduersus
 eum extollit. et ob hāc causā p̄ pietate capite dā-
 natus est. Item. xix. kl. ianuarij. alexādzie sancto-
 rum martirz heronis. arse nij. yhidori. et dioscori
 pueri. Quos iudex sub p̄secutōne deciana varijs
 tormentis delanians. cū pari modo p̄stantia fidei
 videret armatos. tradi ignibus iubet. Dioscorus
 vero multipliciter flagellatus. diuino nutu ad cō-
 solationē fidelii dimissus est. Item. x. kl. ianuar.

rome sancte victorie virginis sub persecutioe deij
impatoris. Que cu esset desposata a quoda paga
no. & nec nubere nec sacrificare vellet. post mlt'a
facta miracula. inter que plurimas deo virgines
agregauerat pculsa est gladio in corde a carnifice
rogatu sponi sui. Itē. ix. kl. ianuar. apd antiochi
am sine sanctaz virginū. xl. que sb deciana psecu
tione p diusa tormēta martiriū consumauerunt.
Hugo vbi supra. Deniqz nō possum? euolue
re quāte multitudines hoc psecutōis igne furēte
in desertis. & in montib? latitantes. fame. siti. frī
gore. languore. latronib? bestijsqz sumpte sūt.
**LIII. C. De impio galli & volusia
ni. & hereticis non rebaptizandis.**

Doro deci? nō totis duob? annis pnci
patu romani apicis admistrato. cū filio
suo quē cesarē legerat i medio barbaro
rum sinu interfect? regnū cū vita pdidit. Post
hunc gallus hosilian? cū filio suo volusiano poti
tus regno. impauit vix annis duob?. **Eusebi?**
in cronicis. Cepit anno dñi. cc. lxxxiii. mundi vō q̄r
timillesimo. cc. & xvij. **Hugo.** Hui? regnū cū
floreter in initio. & cuncta ei ex snia cederēt. san
ctos viros qui p pace & pspertate regni ei? do
mino supplicabāt psequi cepit. cū quib? piter pro
spertate suā fugauit & pacē. Sed exorta psecuti
one. exorta est vltio violati nomis xpiani. et vsqz
ad p̄ligēdas ecclesias edicta decurrerūt. eacn?
incredibiliū morboz pestis extendit. Nulla fere
pūntia romana. nulla ciuitas. nulla domus fuit.
que nō illa generali pestilentia correpta atqz eua
cuata sit. Hac sola pncie. insignes gall? & volu
sian? dū ptra emilianū nouis reb? studentē bellū
molūntē ciuile. occisi sūt. **Emilianus** quoqz tercio
mense inuase tirānidis extinct? est. **Haimo** vbi
supra. vii. li. Per idē tps exozie questio in africe
p̄tibz de hereticis rebaptizādis vel nō. Placetqz
cipriano cartagineni epō debere eos rebaptizari.
Sed cornelio ceterisqz occidētalib? ep̄is manet po
tius hec snia. post abiectioē p̄raui dogmatis so
la eos man? impositōe esse purgāpos. **LIII.**
De factō papa cornelio & scriptis ei? Actor.

Hinc p̄baē corneli? in papatu sedisse tem
porib? galli & volusiani. qd etiam dicit
hieronimus. Liber tñ romanoz pontifi
cum dicit eū passū fuisse sub decio. Deciu aut con
stat ante gallū & volusianū impasse. S; dicit heli
nandus gallū vocatū fuisse decium. & scdm hoc
binomius fuit. **Ciprian?** ad antonianū. **Corne
lius** carissim? noster in diuinis administratōibus
dum sepe p meritis ad sacerdotij sblime fastigiū
cunctis religionis gradib? ascendit. Tunc dem de
ep̄atuz ipsū nec postulauit nec voluit. Pro p̄udo
re quoqz virginalis p̄mentie sue & humilitate in
genite sibi & custodite verecūdie. nō vt quidam
vim fecit vt ep̄us fieret. sed ip̄e vim passus est vt
ep̄atum coact? acciperet. cū fabiani loc? id est lo
cus petri & cathedra sacerdotalis vocar. **Hie
ronim?** de illustribus viris. **Cornelius** vrbis ro
me ep̄s ad quē extāt quīqz epistole cipriani. Scri
psit epistolaz ad flauianū antiochene ecclesie ep̄m
de sinodo romana & ytalica & affricana. Et aliā
de noua ciano. & de hijs q lapsi sunt. Tercia de ge
stis sinodi. Quartā ad eundē flauianū valde plix
am & nouaciane herefeos causas & anathema cō
tinentē. Rexit ecclesiā sb gallo & volusiano annis
duob?. Cui ob xp̄i martirium coronato. successit

lucius. **L.V. C. De passio
nis eiusdem. Ex gestis ei?**

Hadiens etem decius cesar q ipse papa
corneli? multos ad xp̄m auertetet. p̄ce
pit vt vbiqz inuenti fuissent xp̄iani
sine audientia punirent. **Corneli?** ergo cū suis cle
ricis cōprehēsus exilio religat. vbi a cipriano car
thaginēsi epō & multis alijs p literas p̄ortatus.
inde reduct? decio p̄sentat. Et dū im mobilis per
maneret. plumbatis & flagris cesus. duct? ad tē
plum martis. aut sacrificare. aut decollari iubeur
Cū ergo duceret ad locū. cerealis miles rogauit
eū vt ad domū suā diuerteret. & p vxore sua sa
lustia que p quinquēniū palitica decūbebat oraz
Quo facto. xx. & vn? milites eā incolumē surre
xisse vidētes. cū ipsa & viro ei? baptizati sūt. &
iubēte decio ad templū martis simul ducti. expue
tes in ydolū cū beato papa cornelio decollati sūt.
Ex gestis pontificum. Hic t̄pib? suis rogatus
a quadā matrona vicina corpa apostolorū petri &
pauli de cathabumbis leuauit noctu. primū qdēz
corpus beati pauli beata lucina leuauit. & posuit
in p̄dio suo in via ostensi iuxta locū vbi decollat?
est. **Beati** aut petri corp? accepit beat? cornelius
& posuit iuxta locū vbi crucifix? est. inter corpa
beatoz ep̄oz in templo appollinis in monte aureo
in vaticano palatio neronis. vi. kl. iunij. Post hoc
iubente decio passus est. corpus eius noctu colle
git beata lucina cū clericis & sepeliuit i cripta iu
xta cimiterij calixti in harenario via appia. xviii.
kl. octob. **Ex martirio.** **P̄terea.** xv. kl. o
ctobris celebrat? rome via tiburtina natale facti
iustini p̄biteri. qui psecutione decij galli & volu
siani. p̄fessionis gloria insignissim? fuit. **LVI.**
**De impio valeriani et galiēti. et passione facti
dionisi alexandri. Eusebius in cronicis.**

Romanoz igie. xxvij. impauit valerianus
cum galiēno annis. xv. **Valerian?** in gre
cia ab exercitu august? rome a senatu ga
lienus cesar appellat? est. **Ceperunt** aut anno dñi
cc. lvi. mundi vō quartimillesimo. xix. **Idem** in
ecclesiastica historia li. vij. **Miro** aut modo valer
ianus supra ceteros qui ante se fuerunt humanus
et benign? exitit erga famulos dei. ita vt in m̄t̄is
multo etiā ill? benignior videre? qui nomie saltim
xp̄iani dicebant. Intm venerabat? suos dei. et ois
domus ei? erat ecclesia dei. **Deprauat?** aut est et
a veritate deiect? p quendā doctozē pessimū. ma
gistrum et principē egiptioz magoz. vt et iustos
et factos viros psequi. et interimi iuber. In qui
bus cū dionisius alexandri? ep̄s vnū solum deuz
qui celum fecisset et terrā diceret adorādum. cete
ros aut neqz esse deos. neqz adorari debere. in ca
strum qdam deserti qd cesro appellat? in exilium
trudit. ob hoc p̄cepue electuz q loci incolē gen
tiles erant. et ydoloz supstitōnibus satis dediti.
Quiqz exulez dionisium. p̄mo hostili animo et sa
tis aduersa mente suscipiunt. postmodū vō cum
paulatim p dñi gratiā verbus dei hijs seminare ce
pisset. pars maxima trucis et barbari populi reli
ctis ydolis ouersa est ad deuz ver. chzistozqz sub
iecta. Quo cōperto. rursus eum ad aliū locum vi
cium quidem alexandrie sed incolis desertum ac
pene habitatozibus vacuum trāstulerunt. Sed et
ibi cuz p vrbis vicinitate nostrorū populi frequē
tarent. et tanq̄ odoze pastoris s̄cepto grex letioz
et stantioz reddere? agonibus. rursus missis cuz

genturione militarib? viris ipsu dionisiu & cum eo gaiu & petz cathenis ostrictos & diuisis cruciatib? afflictos in desertum qddam libie ptraxerunt. Ibiqz eos in loco squalidissimo et omni vsu humanitatis carente a pereconio triduū diez itenere in desertum pnto nexos vinculis reliquerunt. **¶ LVII. ¶ Passio sancti prisci alexandri malchi & marini.**

Quotempore apud cesareā palestine mlta a diuersis martiria psumata sūt. In qb? tres quidā admirādi adolescētes quoz vnus prisc? ali? malcus tercius alexāder vocabatur cum suburbanū agellum supradicte vrbis habitarent diuino fidei calore succēsi ceperunt semetipfos segnicie atqz ignauiē inculare. qd cū celestes in vrbe martiriū pponerent corone ipsi non desiderarent nō rapent. Cūqz dñs & saluator regnum celoꝝ violētē diripi debere testat? sit ipsi mglorios & desideres animos humi gererent. Hui? igit? semetipfos alloquijs incitātes vrbe petierunt & adorto iudice truculēto cur tñ in sāguine piorum defeciret incusant. Ille p̄tinuos nobiles animos iuuenū qd dignis remunerat? affatib? deuorandi inquit bestijs surziganē quib? nō placz piorum sanguinē fundi. Sed & mulier quēdā supradictozum iuuenū secuta ferē audacie et magnanimitatis exemplū similemqz fortitē exitū pene. Quā tñ de marcionis scola fuisse loquebant. Marimum quoqz vitz militantez hierosolimoꝝ ciuē honore & diuitijs claz. cū in supradicta vrbe inter collegas suos p ordinē grad? sui honor quidē ptingeret militaris (vt fieri solz) in sequentē collegā suū sbit inuioia & exclamat nō posse marinū adipisci supiozem gradū eo qd esset xpianus. Interrogat a iudice marinus si res ita se haberet. Ille ita esse & vere se esse xpianum clarissima voce testat. Tres ei deliberandi hore decernunt a iudice vt eligat vtz velit imolare dijs & placere impatozi an xpianus interimi. Cūqz a tribunalib? fuisset egress? theotecus eps loci apphensa manu eius pducit eum ad ecclesiā ibiqz eū multis verbis in fide pfirmans ad vltimuz in interiora pducit altaris gladiūmqz suū quo p̄cinct? erat ostendēs ei et rursus offerens euangeliū qd de duob? mallet inrogat. Marimus vō p̄mptissima fide cum manū ad euangeliū tetēdisset obtine inqt theotecus qd legisi o fili & p̄temens p̄sentē vitā eternā sperato Confidēs pge & suscipe coronā quā tibi dñs p̄parauit. Mox regress? ad tribunal vocat nec morat patēz statim asserit qd oporteat magis deo qd hominib? obedire. Quē iudex ilico capite puniendū p tali respōsione denunciat. **¶ LVIII.**

¶ De factio astirio senatoze.

Sed inter eos cūctis clarior & meritis fidei supra ceteros insignis memorat? astirius vir romane vrbis senator patrici? nobilitate facultatibus p̄p̄nitate etiā regia & oim bonoz fama satis clar? Qui cum supradicti martiris extremis intēset exequijs & capite cesū cadauer subiectis humeris & s̄tracta veste qua induebat excipet honozē quē martiri detulit. p̄tinuo ipse martir assequit. Sed & in multis alijs eū p̄claris gestis in fide xpī emicuisse tradiderūt nobis hij qui eum i corpe adhuc positū viderant. In quib? etiā tale aliqd p eum gestum memorabant. Apud cesareā philippi quā penē adē phenices vocant aiūt sub radice montis q̄ appellat? pampus ex

quo fluij iordanis p̄ma fluēta p̄siliunt. moꝝ fuisse gentilis erroꝝis certa ac solemnī die immolari victimā. Que victima arte quadā demonis s̄bito nusq̄ cōparebat. Et erat hoc famosissimi miraculi genus quo psuaderi astantib? videret in celum hostiā inuisibiliter esse s̄blatā. Accidit igit? dū hec agerent adesse astiriū. Qui cū videret oim miraculi hui? stupore p̄fringi humanos miserat? errores. cuz gemitu & suspirio oculos ad celū pariter tendit & palmas xp̄m qui est sup oimā de? tota fide p̄fusus lacrimis inuocat vt p̄stigijs fallacis demonis arguat miserisqz mortilib? erroꝝis hui? soluat archanū. Hec illo cuz fletib? supplicāre s̄bito victima q̄ inuisibilē credebat assūpta supferri aqs videbat? et ōspectib? oim reddidit. Nec vlē in illis locis error hmōi potuit repari. In vni? xpī ani p̄cece tātoꝝum seculoꝝ deceptionis machinacum auctorib? suis demonib? dissoluta est.

¶ LIX. ¶ De imagine dñi & cathedra iacobi que sunt in cesarea.

Quorū qz vrbis hui? fecim? mentionem iustum videt cōmemozare etiā illud i ea qd historia dignū duximus. Mulierem q̄ sāguinis p̄fluuiū laborātem a saluatore curatā euāgelia tradiderunt. Hui? vrbis ciuē p̄stat fuisse domusqz ei? i ea etiā nūc ostendit. Pro forib? vero dom? ipsi? basis quēdā in loco editiore colata monstrat in qua mulieris ipsi? velut genib? puolute palmasqz suppliciter tendētis ymago ere videt exp̄ssa. Astat vō alia ere nichilomin? fusa statua habitu viri stola cōpti circūdata & dexterā mulieris porrigētis. Hui? ad pedē statue e basi q̄dam herba noua specie nascit? que cū exorta fuerit exerecere vsqz ad stole illi? erei indumti fimbriā solet. Quā cū summo vertice cresecēs herba origerit vires inde ad depellēdos oim morbos sāguoresqz p̄quirat ita vt quecūqz illa fuerit infirmitas corpis hausto exiguo madefacti salutaris graminis depellat? nichil oimino virium gerēs si anteq̄ eree fimbrie sūmitatē cresecēdo p̄rigerit decerpāt. Hāc statuā ad similitudinē vult? ih̄u formatā tradebāt que permāsit vsqz ad n̄ra t̄pa sicut ipse oculis nostris p̄spexim?. In eadē vrbe & iacobi cathedra qui p̄rim? in terris eps ab ip̄o saluatore & ab apostolis in hierosolimis est elect? quēqz fratē ipsi? diuina volumina designant vsqz i hodiernū diem p̄suatur atqz in ea sedet oim qui vsqz ad p̄sens tempus sedis illi? sacerdotiū sortiunt? seruatuzqz cum ingenti studio velut a maiorib? tradita memoria s̄ctitatis & cū magna ueneratōe habetur vel vetustatis uel p̄mi sacerdotiū s̄ctitatis obrentu. **¶ LX. ¶ De lucio papa & stephano papa. ¶ Ex gestis pontificū.**

Lucius papa natione roman? p̄mo q̄deꝝ in exilio fuit. Sed postea nutu dei ad ecclesiā suā reuersus. Tandem a ualeriano capite truncatus est. iij. non. marci. Hic p̄cepit ut duo p̄sbiteri & tres dyaconi in omni loco ep̄m nō desererent p̄pter testimoniū ecclesiasticū. Sed ait annis tribus. Qui dum ad passionē p̄gerz potestatem dedit oim ecclesie stephano archidiacono suo. Stephanus itaqz natione roman? post eum sedit ānis septem. Hic p̄stituit ut sacerdotē & leuite vestib? sacratīs in vsu quotidiano n̄ vterent nisi in ecclesia tñ. Et ipse quoqz martirio coronat? est. **¶ Ex gestis eius.** Nā cum verbo & exemplo multos gentiliū p̄uertisset & multa martiz

corpa sepelisset. valerian? & galien? nominis xpi
 psecutores. eu summo studio pquiri fecerunt. vt
 eum & clericos ei? aut sacrificare cogeret. aut di
 uerfis supplicijs psumerent. Dederuntq; edictu ut
 quicumq; eos pderet. omis eoz diuitias possideret
 Vnde decē hui? clerici comprehensi. statim sūt sine
 audientia decollati. Sequenti die comprehensus ste
 phan? cū multitudīe clericoz. solus ante tribu
 nal iudicis inuoluit. manensq; immobilis ad tem
 plum martis ducit. vt ipsū adoraret. aut statiz ca
 pite puniret. Quo dū venisset. orauit deū ut tem
 plum destrueret. Et statim maxima ps templi cor
 ruit. & militib? pte timore fugientib?. beatus ste
 phanus cū alijs xpianis ad cimiteriū sacre lucie p
 rexit. Et audiens valerian? q; eos ille ad tolerantiā
 roborasset. misit ad eū milites plures prioribus.
 Qui venientes inuenerunt eū missā celebrantē. &
 stantē intrepidum ac cepta pficientē. sic in sua se
 de decollauerunt. **¶ LXI.**

¶ Passio sancti fructuosi epi cū socijs suis.
 Vb eisde impatorib? & emiliano pside
 passus est apud terraconā sanct? fructu
 osus eps cū socijs suis. s. augurio. & eu
 logio diaconib?. Qui primo in carcerē trasi. dein
 de flamis iniecti. exustis vinculis. manib? in mo
 dum crucis expāsis. orātes vt vrerent obtinuerit
 Cunq; vocaret psidez dicētes. veni & vide quos
 hodie damnasti. quō hm spem suā celo restituti sē
 Ille veniens videre dign? nō fuit. Venientes autē
 nocte fratres ad amphiteatiz vt semiusta corpa
 extinguerent. cineres eoz colligerūt. & vnusq; qz
 put potuit sibi vendicauit. Sed septima post pas
 sionē nocte. factus fructuosus eps appuit oibus
 p visū. qui reliquias eoz p caritate sustulerāt. mo
 nens eos vt illas in vnū locū ponerēt. Emiliano
 quoq; in ipsa noctis hora se ostēdit cū diaconib?
 suis in stolis glorie. increpās eū & insultās. Passi
 sunt aut. xiiij. kl. febr. **¶ LXII.**

¶ De facto cipriano epo ac martire & libris ei?
¶ Ex gestis ei?

¶ Anct? quoq; ciprian? carthaginēps eps
 in eadem vrbe paterno pcosuli pntatē.
 & a fide mutari nō valens. post diutur
 num exiliū reuocatus iussu ascahij pconsulis q; pa
 terno successerat decollat? est. **¶ Hieronim? de**
 illustrib? viris. Ciprian? afer carthaginēps eps
 gloriose primū rethoricā docuit. Exinde suadere
 psbitero cecilio a quo & cognomentū sortitus est
 xpianus fact?. omēz sbam suā paupib? erogauit.
 Ac post nō multū tempozis elect? in psbiterum.
 etiā cartaginēps eps pstitut? est. Hui? ingenij su
 pfluū est iudicē texere. cū sole clarioza sint eius
 opa. Passus est sb valeriano et galieno principib?
 psecutione octaua. eo die quo rome corneli? s. nō
 eodem anno. **¶ Actor.** Scripsit aut ciprianus de
 xij. abusionib? seculi libz vnū Ad donatū de gra
 tia dei libz vnuz. De laps libz vnū. De aleatoriz
 bus. li. i. De vnitāte catholice ecclesie li. i. De ora
 tione dñica. li. i. De mortalitate li. i. De opere &
 elementis. li. i. De bono patientie. li. i. De zelo &
 liuore. li. i. Ad demetrianū. li. i. Ad quirimū. li. iiii.
 De laude martirij. li. i. Ad antonianū. li. i. Ad iu
 lianum. li. i. Ad ceciliū. li. i. De sacro calice. li. i.
 Ad corneliū. li. i. De duob? montib?. li. i. Episto
 las puas ad diuersas psonas. De omib? hjs bec
 que sequuntē excerpti. **¶ LXIII.**
 De. xij. abusionib? seculi scdm ipsū. **¶ Ciprian?**

¶ Vodecim abusiua seculi hec sunt. Sapi
 ens sine opib?. senex sine religione. ado
 lescens sine obedientia. diues sine elemo
 sina. femina sine pudicitia. dñs sine virtute. xpi
 anus otentiosus. paup supbus. rex iniqu?. eps ne
 gligēs. plebs sine disciplina. popul? sine lege. Sic
 suffocat iusticia. Auditores eiz doctrine dicta de
 spiciunt. cū pdicatoris opa a predicatoris verbis
 discrepare cōspiciunt. Nec vnq; fit efficax autozi
 tas predicatoris. nisi eā effectu opis cordi affixerit.
 Nā & ipse doctor si in amorem vicioz laps? fue
 rit. alteri? doctoris medicamentū suis vulnerib?
 quipendit dicente dño Si sal euauerit in quo sal
 licet. Quid porro stolidi? fieri potest. si mens ad
 pfectionē festinare nō stendat. qñ toti? corpis ha
 bitus senectute pfectus ad interitū festinat. dum
 oculi caligāt. aures grauitē audiūt. capilli fluūt.
 facies in pallozem mutat. dentes lapsi numero mi
 nuunt. cutis arefcit. flae? nō suauiter olet. tussis
 cachinnat. talos & pedes tumor inflat. genua tre
 pidāt. Et hec oia ruiturā iā iamq; domū corpis ci
 to prenunciāt. Cauende aut sūt homini veterano
 due pculae. que in corpe illi? nunq; veterascunt.
 & totum hoim ad peccatū prahunt. Cor videli
 cet & lingua. Cor em semp nouas cogitatōes ma
 chinari nō desinit. & lingua impigre loquit qdqd
 cor machinatū fuerit. Sicut aut in senibus sobrie
 tas & mozz pfectio requirit. ita ab adolescentib?
 obsequiū & subiectio rite debet. Vel quomō ho
 noratus i senectute apparebit. qui discipline labo
 rem in adolescentia nō sustinuerit. Nō dormiat in
 thesauris tuis qd paup pdesse potest. Qd em ali
 quādo de necessitate amittendū est. vtiq; p eter
 na remuneratōe spōte distribuendū est. Auari in
 iudicio a rectissimo iudice ideo dicentē maledicti.
 quia qui preteribāt eoz habitacula. nō dicebāt be
 nedictio dñi sup vos zc. Sicut autē omis bonos
 mores pcurat & custodit in viris puidetia. sic &
 in feminis cunctos honestos actus. nutrit & fo
 uet ac custodit pudicitia. Tria quoq; necessaria o
 portet habere eos qui dñanē. terroze scilic; & or
 dinationē. & amorē. Mundi vō amor & dei parit
 in vno corde habitare nō possūt. quēadmodū ocu
 li celum & terrā piter nequāq; spiciunt. Qualit
 aut alios corrigere poterit. qui mores suos nō cor
 rigit. Sciat aut rex iniquus q; sicut i throno hoim
 pimus est pstitutus. sic in penis pmatum est habi
 turus. Omis quoq; peccatores quoscuq; in presē
 ti sub se habuit. supra se modo plagali in illa futu
 ra pena habebit. Decimus abusionis grad? ē epi
 scop? negligēs. s. q grad? sui honorē inter hoies
 reqrit. sed ministerij sui dignitatē corā do p quo
 legatione fungit nō custodit. Qui excomunicat a
 catholico doctore vel episcopo. nō debet ab alio
 suscipi nisi pmittere illo. Disciplina est mozz ordi
 nata correctio. & maloz pcedentiū rgularis ob
 seruatio. **¶ LXIII.**

¶ De gratia dei & malicia seculi. ¶ Actor.

¶ Oro in libro de gratia ad donatū de af
 fluentia gratie dei et abundantia malicie
 seculi sic loquit. **¶ Ciprian?** Profluēs
 largiter spūs nullis simib? premiē. nullis meraruz
 spacijs frenat. Manat iugiter. exuberat affluēt.
 Nostz aut tm fitiat pectus & pateat. quātū illuc
 fidei capacis offerim?. tm mundantis gratie hau
 rimus. Paulisper itaq; te crede subduci i montis
 ardui verticē celsiorem. et inde specularē infra te

iacentiū facies. & oculis in diūsa porrectis. ipse a terrenis tractib? liber. fluctuātis mūdi turbies inuere. **I**n seculi & ipse misereberis tuiq? admonitus. & plus deo gratus maiore leticiaq? euaferis gratulaberis. **H**eu em esse iā inē innocentes innoxium. crimen est. **M**alos quisq? nō imitatē offendit. **C**ōsensere iura peccatis. & cepit licitū eē qd publicū est. **Q**uis em illic pudor rez. que integritas esse potest. vbi qui damnēt impbos desūt & soli q? damnantē occurrūt. **C**eterz quos diuites opmaris. hos etiā inter diuitias suas trepidos cogitatōis incerte. sollicitudo discruciat. ne p̄do vastet. ne p̄cursor inuestet. ne inimicitia cuiusq? locupletioris inuidia calumniosis libus inquietet. **N**ō cib? securus. somn? ne p̄tingit. gemma licz bibat in diuio suspirat. et cū epulis marcidum corpus thorus mollior alto sinu viderit i pluma vigilat. **N**ec intelligit miser speciosa sibi esse supplicia. auro se alligatū teneri & possideri magis q? diuitias possidere. **O** detestabilis cecitas mentiu & cupiditatis infane p̄funda caligo. cū exonerare se possit & releuare ponderib? p̄git magis for tunis argentib? incubare. et penalib? culmis p̄naciter adherere. **N**ulla in clientes largitio est. nlla indigentib? sit p̄ctio. et pecuniā suā dicunt q? velut alienā domi clausā sollicito laboē custodiūt. **E**x qua nō amicis. nō liberis quidq? nō sibi deniq? impiunt. sed ad hoc tū possident ne possidere alteri liceat. **A**n tu. vel illos salē putes inter honorum infulas. vel opes largas stabili firmitate securos. quos regalis aule splendore fulgētes. armorz excubantiū tutela circūstat. maior illis q? ceteris metus est. tā em timere cogunt q? timenē. **E**xigite em penas p̄ter de potentioze sblimitas. **V**na igitur placida & fida tranquillitas. vna solida & firma securitas. **S**i qd ab hīs inquietātis seculi turbib? extract? salutaris port? statione fungat. ad celū oculos tollat a terris. et ad deū muu? admittit. ac deo suo mente iā p̄xim? quidq? apud ceteros humanis in reb? sblime ac magnū videē. inera suā p̄scientiā iacere glorie. nichilq? appetē iā de seculo potest. q? seculo maior est. **LXXV.**

De laude virginitatis & sctimonie. Actoz.

In libro quoq? de disciplina & habitu virginum. p̄tū virginalē pudiciā emendat. p̄tū vō quasdam ornatu extraneo facies suas adulterātes vitupat in hunc modū. **C**iprian? nunc nobis ad virgines s̄mo est. quāz quo gloria sublimior est. maior cura est. **F**los est ille ecclesiasticus germis. deus atq? ornamentū gratie spūalis. leta idoles laudis & honoris. op? integz atq? incorruptū. imago dei respōdens ad sctimoniam dñi. illustrior portio gregis xp̄i. **P**orro si tu te sūptuosi? comas & p̄ publicū notabiliē incedas. oculos in te iuētutis illicias. suspiria adolescentiū post te trahas. p̄cupiscendi libidīnē nutrias. peccādi fomēta succendas. vt si & ipa nō pereas. tñ alios p̄das. & velut gladiū te & venenū videntib? p̄beas. excusari nō potes quasi mēte casta sis & pudica. **R**edargu ite te cult? supbus & impudic? ornat? nec cōputari iā potes inter puellas virgines xp̄i. que sic vuis vt possis adamari. **S**ericū & purpurā induere xp̄m induere nō possunt. **A**uro & margaritis & monilibus adornate. ornāmēta cordis ac pectoris p̄siderunt. **Q**uis nō id exeret & fugiat. qd alijs fuerit exicio. **Q**uis id appetat & assumat q? ad necem alteri? fuerit p̄ telo & gladio. **N**ō soluz autē

virgines ac viduas. sed & nuptas & om̄s femias admonēdas puto. q? opus dei & plasma nullo mō adulterari debēt. adhibito flauo colore. vel nigro puluere vel rubore. aut quolibet medicamie lmea menta natiaua corūpente. **D**icit dñs. **F**aciam? hominē ad ymaginē & similitudinē nostrā. & audet quisq? mutare & ouertere qd deus fecit. **M**anus deo inferunt qñ id qd ille formauit reformare & trāfigurare p̄tendūt. nesciētes qz op? dei est omne qd nascit. dyaboli qd cunq? mutat. **S**i quis pingendi artifex vultū alicui? & speciē ac corpis q̄litatem emulo colore signasset. et signato iā ac consumpto simulacro. man? ali? afferret. iāq? formata iā picta q̄si pictior reformaret. grauis p̄ioris artificis iniuria. & iusta indignatio videret. **E**t tu te existimas impune laturā tā impbe temeritatis audaciā dei artificis offensā. **E**t si impudica circa homines & incesta fucis lenocinātib? nō sis. corruptis violatib? que dei sūt. peior adultera detemeris. **Q**uoznari te putas q? comi. impugnatō est ista diuini corpis. p̄uaricatio veritatis. **N**ō inqt in fermto malicie & nequicie. sed in azimis sinceritatis et veritatis. **N**unq? sinceritas p̄seuerat et veritas. qñ que sincera sūt pollunt adulterijs colorz. medicamū fucis. in mendaciū vā mutanē. **D**ñs tu? dicit. nō potes facere capillū tuū albū aut nigrū. et tu ad vincendā dñi tui vocē vis te eē portioz. **A**udaci conatu et sacrilego p̄emptu crimes tuos inficis malo p̄fagio futuroz. **C**apillos iam tibi flammes auspiciari nō metuis. **O**ro te que talis es. ne cum dies resurrectōis venerit. artifex tu? te non recognoscat. **A**d sua p̄mia venientes remoueat et excludat vigore censoris et iudicis increpās dicēs. **O**pus hoc meū nō est. nec ymago hec nostra est. si gura corrupta est. vult? alien? est. **D**eū vidē nō poteris cū oculi tibi nō sint quos de? fecit. s? quos dyabol? infecit. **I**llū tu sectata es. rufos atq? de pictos oculos sp̄entis imitata es. de inimico tuo compta. cū illo p̄ter et arsurā. **V**irgines certe que se hmōi artib? compserint. inē virgines non puto debere numerari. sed tanq? tractas oues et morbidas a grege sancto et puro virginitatis arceri. ne cōtagio suo ceteras polluat. non est at ad magna facilis ascensus. sed si p̄mūm pollicitatōis attendas min? est qd laboras. **I**git? o sacre v̄gines horatamentis vos mutuis excitare. emulis de virtute documentis ad gloriā puocate. **D**urate fortiter. p̄gite spūaliter. puenite feliciter. **T**m mementote tunc nostri cū in vobis cepit virginitas honorari. **LXXVI.**

De inuectione eius contra aleatores. Actoz.

Quoznari in libro de aleatorib? contra ludū aleæ sic inuehit. **C**iprian? **S**i oues delinquant. et pastores delinquentib? ignoscant. nōne ipsi se pondere delinquentiū onerant. **Q**uid queso est nos fideles. q? man? que ab hūanis iniurijs expiata est. et ad sacrificiū dñi cuz admitta. que ad laudē dñi in oraculo exurgit. que si gnum christi p̄ qd tuemur fronti imprimit. **Q**uid est inquit vt aleæ ludum exercens. laqueis dyaboli vnde exuta est rursus implicet. **A**lea em dyaboli venabuluz est. et delicti vuln? insanabile. **I**bi dyabolus presto est ad capiendū submissus. ibi p̄fida. falsa testimonia. mētis furia. venale piuriū. serpētinum colloquiū. **I**llic rabiosa amicitia. fratnitas discordans. **I**llic diuicia et seua audacia. fera impatiētia. possessio num amissio. **O** aleatorum pigra

blandiens ac decipiens illecebris terrene voluptatis inuitat. Porro cum mundus oderit christianum quod amas eum qui te oderit et non magis sequeris christum qui te diligit ac redemit. **C. LXIX.**

De detestatione auaricie. Actor.

In libro vero de ope et elemosinis contra auaricia sic disputat. **Ciprianus.** Nichil de diuina pietate impetrabit in precibus qui ad preces pauperis non fuerit humanus. Vnde scriptum est. Beatus qui intelligit super egenum et pauperem. Quid ergo diuitiis tuis solus incubas? Quid in pena tua patrimonij pondus exaggeras in quo seculo locupletior fueris. deo pauperior fias. Erras et falleris quisquis te in hoc seculo diuitie credis. Reddit tuos diuide cum domino. fructus tuos partire cum christo. Sed forsitan multi sunt in domo liberi et retardat te numerositas filiorum quo minus largiter bonis operibus insistas. Vix hoc ipso amplius operari debes quo multorum pignorum pater es. Multorum enim delicta redimenda sunt multorum purganda conscientie. Et sicut in vita corporali sustentanda quo maior est eorum numerus eo maior est sumptus. Sic et in vita spirituali maior debet esse operum impensa quo maior est pignorum copia. Sic enim et iob sacrificia numerosa pro suis offerebat. quousque erat in domo pignorum numerus. tantus dabat deo numerus hostiarum. Alii ergo assigna facultates tuas quas hereditibus suas. Ille sit liberis tuis tutor et curator ac contra omnes iniurias seculares diuina maiestatem protector. Patrimonium enim deo creditur nec publica eripit nec fisco inuadit nec calumnia aliqui forensis euerit. sed in tuto hereditas ponit que deo custode sua. Hoc est ergo caris pignorum in posterum prouide et futuris hereditibus paterna pietate consulere. Preuaricator itaque et proditor pater es nisi filijs tuis fideliter solas nisi eis prouidendis religiosam pietatem prospicias. Qui enim studet terreno magis quam celesti patrimonio filios tuos dyabolo magis commendare quam christo. bis delinquis. et geminum ciuim admittis. et quod non preparas filijs tuis dei patris auxiliu. et quod doces eos patrimonium plus amare quam christum. Esto potius eis talis pater quam his chobias fuit. **C. LXX.**

De bono patientie. Actor.

Oro in libro de bono patientie patientiam sic commendat. **Ciprianus.** Patientia virtus est nobis cum deo communis. Que autem gloria est simile deo fieri. quanta felicitas habere in virtutibus. quod diuinis laudibus possit equari. Ille innocens et iustus. imo innocentia et iusticia inter facinerosos deputat. et testimonijs falsis veritas premittit. iudicatur iudicatur. et dei homo ad victimam tacens ducit. Et cum ad crucem eius confundatur sidera tremiscat terra. turbentur elementa. Ille non loquitur nec mouet. nec maiestatem suam proficit. sed omnia preuenter tolerat. ut in eo plena et perfecta patientia presumat. Porro vnusquisque cum nascitur et hospitio huius mundi excipitur. mitem sumit a lacrimis. Et cum adhuc omnium reus ignarus sit. nichil aliud quam flere nouit. Prouidentia naturali lamentatur. mortalis vite anxietates. Et labores et mundi procellas quas ingredi ploratu et gemitu in ipso exordio suo rudis anima testatur. Suda enim hic quod diu uiuit et laboratur. Nec sudantibus et laborantibus possunt magis alia quam patientie subuenire solacia. Nec aliud magis iustos et iustos discernit. quam quod in aduersis patientiam blasphemant iniustus et querit. et patientia iustus probatur. Denique patientia est que nos suat deo et

commendat. que ira temporis. lingua refrenat. mentes gubernat. pacem custodit. disciplinam regit. potentiam diuitum coercet. inopiam pauperum refouet. facit humiles in prosperis. fortes in aduersis. Docet delinquentibus cito ignoscere. et delinquentem diu et multum rogare. Fundamenta munit. incrementa spei prouidit. actum dirigit. Ceterum caritas est vinculum fraternitatis. fundamentum pacis. et tenacitas et firmitas unitatis. que et spe et fide maior est. que et opera et martiria precedit. que nobiscum semper eterna permanebit. **C. LXXI.**

De zelo et liuore. Actor.

Oro in libro de zelo et liuore contra hoc malum solerter vigilare nos admonet. illudque vehementer aspernari dicens. **Ciprianus.** Excubandum est nobis et omnibus virtutibus elaborandum. ut seueritatis inimici iaculis ex omni parte qua feriri possumus repugnemus. Nam circum it ille singulos nos et tamquam hostis. clausos obsidens muros explorat et temptat. an sit pro aliquo membro rum minus stabilis et minus fida. cuius aditum ad iteriora penetret. Offert oculis formas ut visu castitatem destruat. Aures pro canora musica temptat. ut soni dulcoris auditu christianum rigorem soluat et molliat. Linguam ad uicium prouocat. Manu iniurijs lasciuibus ad perulantiam cedis instigat. Falsa ostentat. et vera subripit. Ad debellandos dei seruos semper inquietus. semper infestus. In pace subdolo. in persecutione uolentus. Qualis est anime timea in malum proprium bona uertit aliena. illustrium prosperitate torquentur. aliorum gloria pena sua facere. et uelut quosdam peccatorum suo carnifices admouere. que se in testibus cruciatibus laceret. et secreta cordis malivolentie unguibus pulsaret. Mala cetera terminum habent. et quidquid delinquit delicti consumatione finit. In adultero cessat facinus. propter stupro. In latro quiete zetus homicidio admisso. Et impleta fallacia. modum imponit fallario. Zelus uero non habet terminum. sed est permanens iugiter malum et sine fine peccatum. quousque ille cui inuidet meliori successu profecerit. tanto inuidus in maius incendium liuoris ignibus exardescit. Huic uultus inimicorum aspectus. in facie pallores. in labijs tremor. in dentibus stridor. uerba rapida. et effrenata uicia. manus ad cedis uolentiam prompta. etiam si a gladio interitum vacua. odio tamen furiose mentis armata. Facilis cura est ubi plaga perspicua est. Zeli autem uulnera obstrusa et occulta sunt. Nec remedium cure medentis admittunt. que se inter conscientie latebras ceco dolore clauerunt. Quicumque inuidus. es. eis quos odisti in festus es. nullius magis quam tue salutis inimicus es. Quicumque enim ille est que zelo persequeris. subterfuge re et vitare te poterit. tu uero te non potes fugere. Ubicumque enim fugeris. aduersari tuus tecum est. hostis semper in peccatore tuo est. prouidens in te clausa est. inuicabili cathenarum nexu ligatus es. Peseuerans malum est hominem persequi ad dei gratiam pertinentem. calamitas sine remedio est odisse felicem. Bonos igitur potius imitare si sectari potes. si sectari non potes colletare certe et congratulare melioribus. Fac te illis adunata dilectione precipue. et fraternitatis vinculo coherentem. Sit in manibus diuina lectio. in sensibus dominica cogitatio. oratio iugis omnino non cesset. salutaris operatio perseueret. ut quotienscumque inimicus accesserit. quotiens adire temptauerit. clausum aduersum se peccatum inueniat et armatum. **C. LXXII.** De laude martij. Actor.

Quere in epistolis suis ad martires et confessores ita loquitur. **Ciprianus.** O quantum vos diuina dignatio honorauit. ut ex vobis iam per martiri in summatione ad coronam precesserit. per adhuc in carcere claustris & vinculis demoretur. ad meritoz titulos ampliores. tormentorum tarditate perficiens. habitura tot merces in celestibus. per mens. quot nunc dies numerat in penis. **Imposuerunt copedes pedibus. vestris. & membra felicitate ac dei templa infamibus. vinculis ligauerunt. Sed ornamenta sunt ista non vincula. nec pedes vestros copulat ad infamiam. sed clarificat ad coronam. O pedes feliciter vincit. qui non a fabro sed a domino soluitur. et timere salutari ad paradysum dirigunt. O pedes in seculo ad presens ligati. ut sint semper ad deum liberi. et celeriter ad christum glorioso timere cursuri. O martires sancti quibus vos laudibus predicem. quibus vocis precibus exornet. Non cessistis supplicibus. sed vobis potius cesserunt supplicia. Stetitis voce libera. mente in corrupta. virtute diuina. Armis quidem secularibus. nudis. sed armis fidei armati. **Crederunt serui dei torzi torquentibus. fortiores. & pulsantes ac laniantes ungulas. pulsata ac laniata membra vicerunt. Inexpugnabilem fidem suam supere non potuit. seuiens diuina plaga repetita. quibus rupta copage viscerum torquerent in suis dei iam non membra sed vulnera. fluebat sanguis qui incendium prescutorum extingueret. qui flamas & ignes gehenne glorioso cruore sopiret.****

LXXIII. Inuectio contra blasphemum & histrionem. Idem.

Oblatantem te & aduersus deum ore sacrilego & verbis impijs obstrepentem frequenter demetriane orepmiseram. verecundus & melius existimas erratis impitiam silentio spingere. quam loquendo demetris insaniam puocare. Nam & labor est irire. & nullus effectus. offerre lumem ceco. sermonem furdo. sapientiam bruto. **Hoc asperum sepe oticui. et impatientem patientiam vici. Tacere tamen ultra non oportet. ne dum criminatones falsas contemnimus refutare. videamur crimine approbare.** **Idem ad eucracium. Consulendum me existimasti frater carissime de histrione quodam qui apud vos constitutus in eiusdem adhuc artis sue pedecore pseuerat. Et id quod male didicit ceteris quoque insinuat. an talis debeat communicare vobiscum. quod ego puto nec maiestati diuine. nec euagelice congruere discipline. pudore & honore ecclesie tam turpi & enormi oratione fedare. Nam cum viri induere vestem muliebrem in lege prohibebant. & maledicti homo iudicent. quanto maioris est criminis non tamen muliebria indumenta accipere. sed gestus quoque turpes & molles & muliebres magisterio impudice artis exprime contra dei institutorem docere. que admodum masculus frangat in feminam. et sexus arte mutet. et dyabolo diuinum plasma maculati. per corrupti atque eneruati corporis delicta placeat.**

LXXIII. De sancto mellono episcopo. Ex gestis eius.

Quando valeriani imperatoris mellonus quidam de maiore britania oriundus roma venit. ut patrie sue tributum solueret. et imperatori seruiret. Ibi quoque sicut mos erat cum socijs suis ad templum martis ductus est ut sacrificaret. Audiens autem stephanum papam paucis christianis euagelium christi predicantem. verba eius attendit & credit. **Baptismum ab eo petiit & accepit. et ab eo instruitus. quidquid habebat vendidit & pauperibus erogauit. Quae profectus papa sibi adherentem per omnes**

ecclesie gradus usque ad sacerdotium promouit. **Cumque ieiunijs & vigilijs instaret. quadam die missa eo celebrante. viderunt ipse & papa angelum dei stantem ad dextram altaris. Qui pacta missa dedit ei vgam pastoralem quam manu tenebat dicens. Accipe vgam sub qua reges populum ciuitatis rothomagensis in neustrie finibus. Tibi enim illic preparatus est a deo locus. **Licet autem labor incognite vie tibi onerosus sit. nequaquam tamen tibi timendum est. quoniam sub umbra alarum suarum proteget te dominus ihesus christus. Tunc accepta benedictione a papa iter arripuit. Et cum venisset antiochiam. virgam tenens quam ab angelo acceperat. quondam bipenni vulneratum cuius pes in duas pres diuisus erat oratione facta ilico sanauit. Denique rothomagum veniens. & ministerium suum fideliter implens multis virtutibus & miraculis clarus. tandem quiete in pace. Huius festum recolitur. xi. kal. nouembrijs.****

LXXV. Passio sancti priuati episcopi. Ex gestis eius.

Quando valeriani & galieni seuiente in christianos persecutio. indignatione domini commota est contra romanos. ita ut barbare nationes ab oriente & occidente aduersus rempublicam pruerent ut populos trucidarent. **Tunc alemanni cum herode rege suo transmissis renou gallias petierunt. & in gualitane regionis excidio annos armisque conuerterunt. Tunc incolae loci ad montem gedrone qui ad presidium confugerunt. Cui regioni vel ecclesie priuatus episcopus presidebat. qui cavernam sibi in montis cuiusdam supilio fecit. in quo omni tempore stetit. nisi cum ad agenda solemnia predebat. Ibi quoque postea licet gedronensibus presentia non adesset. oratione non deerat. **Et quos corpe solari non poterat. spiritu confortabat. Interea barbari regionem vastantes. & ad gedronensem montem confluunt. et quos oppugnatione cape non poterat. duobus annis conclusos tenuerunt ut eos vel famis ingluuie vincerent. Igitur dum in hac intentione persistunt. fama deculit episcopi regionis non esse cum clausis. sed intra receptaculum quod sibi tempore pacis pauerat commorari. **Ilico ad rapiendum eum conuolant. sperantes per eum totius populi animos continuo frangi. & ad illam additionem sponte descendere in qua vidissent episcopi retineri. **Cumque vir sanctus a barbaris per interpretem compellatur fuisset. comperissetque ad hoc se perniciter captum. ut suorum annos ad deditois persuasionem molliret. respondit nequaquam se hoc factum. meliusque sibi esse quelibet subire diuinitatem quam ad tale facinus prebere consentum. **Taliter quoque barbari responsione permoti. statim eum sustibus cedunt. multisque actibus verberibus. ad vicum usque producunt. credentes vel post illata supplicia eius finiam esse mutandam. **At ipso in eadem voce presentate illi sacrificia funesta cum ingenti honore obtulerunt dicentes. aut quod ydolis imolaris. aut in tormentis deficeret. **At ille. Melius est inquit michi presentes penas expiri. quam vobis & demonibus vestris stultissime humiliari. **Cumque hec & alia plura proclamaret. sic in eum cepit seuire barbaries. ut maioribus flagris ardentioribusque flammis & nouis penarum generibus excruciatum exanimis relinqueret. **Post hoc barbari cum viderent se nichil posse proficere. ad gedronem redierunt. ut ab inclusis pacem postularent. versaque vice reuerterunt obsessi. quod rogare debuerunt. **Plebs ergo egrediendi libertate concessa. ilico ad episcopi gratulandum uniuersa cucurrit. **Alij genibus eius aduoluti. alij ore proprio sancto corpori vlcera inflata lambentes. **At vero sanctus************************

martir priuat? ex ipsa cruciatōe cassat? nō mlto post migravit ad dñm. Et quia tunc tātā in xp̄ia nos psecutorū feruebat rabies. vt nec factoz cime rib? pcerent. cripta in subterraneo facta ē. in qua sanctū corp? cū honore collocatū est. Huius passio celebrat. xii. kl. septembzis.

LXXVI. Passio sancte basilie et prochi et iacincti. Actor.

Mro modo dissentiūt historie de hijs martirib? qui passi sunt sub decio imperatore. Nam corneli? papa sub eo legiē passus fuisse. & tamē idē legiē passus fuisse in gestis beate eugenie. valeriano et galieno imperatib?. qui utiq? post deciu & etiā post gallū & uolusianum legunt imperiū suscepisse. Orta est seditō d xp̄ianis q? ciprian? carthaginē euerteret. & cornelius romā data est auctoritas ad paternū osulē ut ciprianū occideret. Corneli? autē q? a mltris romanis etiā illustrib? fouebat erat in abditis. Tunc beata eugenia uidens basilā ait. Reuelatū est michi a deo q? te uirginitatis magnū premiū expectat. At illa. Et michi inquit reuelatum est a deo q? martirij duplicē coronā accipias. Vnam quā apud alexādū am p iustis laborib? acquisisti. aliā q? in ineffusione sanguinis acceptura es. Tūc eugenia residentib? sanctis uirginib? multis sermonib? eas de castitate custodienda monuit. Et ipsas flētes osculans deo cōmendauit & discessit. Eodē die prexit una ex ancillis basilie ad pompeiū sponsum suū dicens. q? basilīa ab eugenia cristiana facta esset ut ei nō nuberet. & duos eunuchos pthū & iacinctū magice artis doctores qb? xp̄ia ni cōmitterēt. qsi dominos excoleret. Quib? ille auditis uehemēter iratus puenit ad cubiculū clausū in quo basilīa cū ptho & iacincto orationib? erat occupata. Cūq? se intrōmitti peteret. audiuit a basilīa sibi esse mandatū. causā penitē nō habeo te uidēdi. Illi em̄ qui corp? integrū michi dōmendauit. fideliter conseruare disposui. Tunc ille uehemētius furens pstravit se corā impatore dicens. Sacratissimi pncipes romanis uestris subueite. & deos nouos quos eugenia d egipto ueniens secum adduxit ab hac urbe separe. Ecce christiani piugiū separāt. gratiā sponsātes sibi associant. Inuenti sūt dii qui homines nasci pphibēat. Tunc decreuit galiē? ut aut sponsum suū basilīa reciperet. aut gladio puniret. Eugeniā quoq? iusserūt ut aut numibus sacrificaret. aut crudeliter interiret. Conueniē basilīa ut recipiat sponsum suū. pfitet se sponsum habere christū dei filiū regem regū. Et qm̄ ex regio genere erat. & publice adiri non poterat. intra domū suam gladio trāsuerberata est. Quā interfecta tenent pthus & iacinctus & ad templū trahunt. Sed illis orationem facientib? si mulacz iouis cui sacrificare spellebant cecidit ad pedes eoz. & ita cōminutū est ut ubi fuerit non cōpareret. Quod nicecius pfect? non diuine uirtuti sed magice arti tribuens. iussit eos decollari.

LXXVII. Passio sancte eugenie uirginis.

Qui etiā eugenia ad se accersita. cepit ab ea de magicis artib? inq̄rere. At illa cōstanter ait. Polliceor tibi q? ars nostra maior est q? magica. Nam magister noster habet patrē sine matre. & matrē sine patre. habet uxore uirginē que filios ei quotidie creat. & in amore ei? omnimō p̄durat. Audiēs pfect? stupefact? est. & ne ad impatorē ueniret q? eā libentē audiret

iussit eā ad templū diane duci. Et stās spicularoz imminēs dixit ei. Redime uitā tuā & patrimoniū tuū eugenia. & deo diane sacrificā. Tūc illa man? suas expādit & orauit. ipsaq? orate fact? est terremotus in loco. & ita templi fundamēta cū ydolo subuersa sūt. vt nichil remaneret nisi ara sola q? erat ante ianuā templi. ad q? stabat eugenia. Tūc fit p̄cursus populi romani. alij dicūt innocentem. alij magā. P̄fect? hec nunciat impatori. qui iubet eā saxo colligatā i tiberim p̄cipitari. Statimq? saxum diruptū est. & beata eugenia supsedēs ita fluuiali aqua ferebat. vt omnib? apperet fidelibus illū esse cū ea in flumine ne absorbereē. q? cū petro fuit in mari ne mergereē. Itē? inde sublata. in terrarum fornacib? mittit. Que sic statim extincte sūt. vt & terrarū calor refrigesceret. & omnia incēdia lignoz adhibita ad nichilum deueniret. Post hoc missa i custodia tenebrosā p. xx. dies iuberur nec cibū accipe. nec lucē uidere. At ibi quotidie tātus abundabat splēdor. vt dum locus post. xx. dies aptus fuisset. inueniret beata eugenia qsi lumen aliqd radiaret. Saluator etiā ei appuit. de cui? manu panē niuei cādōzis accepit. Qui & dixit ei. Ego sū que tota mētis affectione dilexisti. Eodē die te in celestib? recipiā. quo ego ad terras descēdi. Ipso ergo die natalis dñi missus est spiculator q? eā in custodia p̄ceteret. cui? corp? a xp̄ianis sublatū. positū est nō longe ab urbe in pprio p̄dio. ubi multoz corpa factozum ipsa sepeliet. Claudia uo mater ei? dum ad ei? sepulchrum fleret. appuit ei uigilātū in medio noctis silentio. induta veste auro texta cū multitudine uirginū. Dixitq? ei. Gaude mater q? & me p̄duxit xp̄s in exultatōe sanctoz. & patrē meum collocauit in numero patriarchaz. & te die dñica suscipiet. Hec ea loquente facta est sb̄ito claritas immēsa. & humanis oculis intolerabilis. & angeli trāseuntes himnuz deo dicebāt. Hoc solum intelligebat q? nomē ihu xp̄i & spūssacti in ipsis laudib? psonabāt. Cūq? domum ueniens filios suos mstruxisset. die dōmica misterijs factis celebratis in oratōe posita emisit spiritum. Quā filij iuxta sorozem suā sepelientes in timore dei p̄fecti. multos paganoz ouerterūt. & tandē ad gaudia migrauerūt. **LXXVIII.**

Passio sancti poncij martiris. Ex gestis eius.

Poncius valeriano & galieno impantibus & christianos psequētib? beatus poncius fines ytalie trāsiens. urbem sb̄ iugalpium p̄cul sitā petijt nomine simelā. ubi sedens claudi? p tribunali iussit eū adduci. dixitq? ei. Tu es ponci? q? urbem romā nescio p quā seditionem p̄turbasti. Insup & p̄ozum principū mentes abalienasti. Qui respondit. neminē turbauit. neq? subūti. sed ab errore demonū ad deum ouerti. Cūq? non posset ad sacrificādum adduci. p̄fes iussit oia tormentoz genera preparari. Et ait. In eculeo aptatus distendat. vt oia tormenta p membra eius decurrāt. & tunc uideamus si deus ei? eruet eum de manu mea. Cūq? eculeo aptaret. beatus poncius dixit. Licet incredulitas tua impossibilē deū nostrum dixerit. ego tñ i nomine domini mei ihu christi credo. vt p̄ne tue ad nichilum idacte. nullo corp̄i meo dolore incutiāt. Cūq? eculeo tenderetur. & ministri uictibus impositis codeā retonerent. cum magno sonitu ecule? cōfractus est. ita vt in puluerem redactus nō comperz. & exanimis rep̄ctimo fulgure q? ibi aderāt redderet

Sanctus vero ponci? letus & interricus ait. Vel nunc incredule disce. qz de? noster potens e pios de temptatõe enge. vos aut iniquos in die iudicij igni ppetuo deputare. Túc pñde oturbato dixit. anabi? assessor. Sapietissime viroz aduentibus nobis adducti sūt duo viri e dalmacie montibus mire magnitudinis. Precipe preparari amphiteatz vt ab eis deuozat? nō habeat sepulturā. Iussu pñdis pparat amphiteatz. et beat? ponci? in arena deponit. Statz egressi duo venatores cū thauris & neruicis scdm cōsuetudinē cū steterent in arena & factō dei puocassent viros. illi exeūtes de caueis singuli vtrosqz venatores arripuerunt. & ita eos discerpsertūt vt penit? qui fuisset nō com pareret. Tunc veniētes ad sanctū ponciū nō aus fuerunt ppius accedere. aut pedes marūris osculari ppter paganoz cruozē. sed paulo longius p cumbētes nichil factō martiri pmissi sūt lesionis inferre. Túc clamoz populi in celū tollit. gentiles omīs clamabāt. Vn? est de? xpianoz que ponci? colit. **LXXIX.** **Consumatio agonis eius dē.**

Afferatus igitē pñdes rabida voce clamare cepit. vt copiā lignoz & omne genus fo mitis afferrēt. iussitqz dei factum mani bus pedibusqz vicini cathenis. et in media arena statui. multitudinem lignoz in circuitu ei? extrui. ignemqz supponi. Qd cū factū fuisset. ignis girās flamis in sublimē arenam atqz torquens plusqz fa stigiū elisit amphiteatri. consūptisqz omib? qz pa bulo ignis fuerat preparata. ita factus dei ab omni ardore appuit illesus. vt nec saltē simbrizā vestimē ti ei? lederet. Tādēmqz pñdes victus atqz cōfusus ait. Nunqd oīa genera tormentoz supra sūt. Et ido gloriaris nūc vt reliqz euadas tormēta. Ecce pxi mum venerabile appollimis templū. accede & sa crifica. Beat? ponci? dixit. Sacrificio ego corpus meum dño meo ihu xpō. qd haeten? a pollucōne ydoloꝝ immaculatū custodiui. Nā vobis & pñci pibus vestris cito supueniet vltio diuina. qz miu ste psequimini huos xpī. Túc vidēs pñdes ei? pñtia tiam decretū dedit dicēs. Ducite eū. et i saxo qd riuulo imminet decollate. corpusqz ei? deozsū mit tite. Qd & factū est. Nec multū post cōplet? est vmo que factus poncius pñdixerat. Valerianus. s. impator in captiuitatē duct? a sapore rege pñarū nō gladio sed ludibrio omib? dieb? vite sue. meri ta p factis pcepit. ita vt quotienscūqz rex sapoz equū pscendere vellet. nō manib? ei? sed incurua to dozso. et in ceruice ei? posito pede. equo mem bza locaret. Galien? vō cū mediolanū intrare vel let. a militib? suis compñens? gladijs est effossus. Claudius autē pñdes. & anabi? assessor eadē hora qz sanct? ponci? decollatus est arrepti a demonib? suffocabātur. Nā claudi? linguā sibi morsib? mi nuatim incidit. Anabi? vō oculi e suis ocuis vi doloꝝ euulsi pellib? tenuissimis p oza pende bāt. Sicqz factū est vt in momēto tps ambo expira rent. Hui? autē marūris passio celebrat? pñdie ihus maij. **LXXX.** **De galieno impatore & gregozio pontico & scriptis eius.**

Eusebi? vij. libro.

OAlien? autē valeriani fili? postqz rerum summā solus obtinuit. leni? & modera tius erga nostros agere instituit. Datif qz decretis imhiberi supplicia. psecutionesqz cessare. Et quo quisqz putat more. exozare qd diuinū est finit. Per idē temp? cū romano adhuc sacerdotio

sixtus pñset. & apud antiochiā demetrian? firmi lianusqz adhuc cesaree capadocie supesset. pñti ec clesias gregozii? (qui pñs theodoꝝ dictus est) ex ozigenis discipul? cū fratre a thenodoro suscepit gubernādas. **LXXXI.** **Hieronim? de illustribus viris.** Theodoꝝus qz postea gregozii? appellat? est neoce saree ponti ep̄s ad modū adolecēs. ob studia gre carum & latinaz literaz de capadocia birritum. & inde cesareā palestine trāijt iuncto fratre the nodoro. Quoz cum egregiā indolē vidisset orige nes. cohorat? est eos ad philosophiā. in qua pau latim chzisti fidē subintroducēs. sui quoqz secta tores sōdit. Quinquēnio itaqz erudit ab eo re mittunt ad matrē. E quib? theodoꝝus pñdicens pāgericū i eucharistias scripsit origeni. & puoca ra grādi frequentia ipso quoqz origene pñte reci tauit. qui vsqz hodie extat. Scripsit metatrasim ec clesiastes breuē quidē s; valde vtilē. & alie hui? vulgo ferunt epistole. sed pñcipue signa & miracu la qz iā ep̄s cū multa ecclesiaz gloria ppetrauit.

LXXXI. **De stagno qd orādo siccauit.** **Eusebius vbi supra.**

Stagnū quōdam erat in ponti regionib? situm piscib? copiosū. Ex quoz captura pñdites reddidit dñis suis prestabatur. Ista possessio duob? fratrib? sorte hereditatis ob uenerat. Sed pecunie cupiditas qz pene oīm corda mortalium supat. etiā fraternā necessitudinē vio lauit. Coiebat a fratrib? tpe captōis nō tā ad ca piendos pisces qz ad hoīes decipiēdos. hominum cedēs ac bella mouebatur. human? sāguis p pisci bus fundebat. Sed dei puidētia aliqn affuit aux ilium aduentus. s. gregozii. videt pñta & mortes vi rozum furētēsqz germanos. qd cause existeret p qz in exitū sui suozūqz fratres accenderent inqrit nullā nisi capturā pisciū reppit. Túc ille cū p ho noze aduentus sui vteqz ptes paululū siluiffene nolite inquit o filioli rātonales aīas p mutis aīan tibus violare. fraternā paces qzitas cupiditate dis soluere. dei legis & nature piter iura temerare. s; vna mecum ad orā stagni exicialis accedite. Ego iā vos p virtutē domini oīm certamine cruēte cō tentionis absoluā. Et cū hoc dixisset. in cōspectu oīm virgā quā tenebat in manu ad pmas litoris vndas defixit. et ipse positus genib?. palmas tetē dit ad celum. atqz excelso supplicat deo. simul vt il le orādo finez fecit. statim sese vnda subducens & cursu velociori refugiēs. a conspectu supno iussa discedere. abissis suis reddidit. & arentez campum germanis iā pcoribus dereliquit. sed & in hodi ernū frugum ferax esse dicit soluz. qd ante fuerat nauium ferax. **LXXXII.**

De ceteris eiusdem miraculis.

Memoꝝat etiā aliud illustri? ab eo & diui ni? factum. In quodā loco runis angusti cum res posceret ecclesiā cōstitui. rupis quedā vicini mōtis ex pte ozietis obiecta. ex alia vero pterfluens fluiū? spaciūz q̄tum ecclesie suf ficeret denegabat. Et cū alius omnino nō esset lo cus. omēs qz mesti agerent. qz solum ad pstruendā ecclesiā nō haberent. ille fide plenus pnoctasse in oratione dicit. & dñm ih̄m pmissiois sue admo nuisse fideliter qui dixit. Si habueritis fidē sicut granum sinapis. dicetis monti huic tolle te et mit te te in mare. fiet vtiqz. Cūqz hoc plena fide & deuotione dposceret. ad lucē coeūtib? populis inuenta est rupis importuna secessisse. tm̄ q̄tum

spacii ad p̄dendā querebat ecclesiā. Tradunt ei⁹
 & q̄ plurima alia miracula. **C** Haimo ubi supra.
 Idem gregori⁹ cū p̄ Alpes aliq̄n trāsiret. necessita
 te niuiū coactus ad phanū diuertit appollinis ibi
 q̄ p̄noctat. Quo mane recedēte. recessit & demō
 polciē demon dare respōsa sicut p̄i⁹. obmutescit
 p̄suliē a sacerdote. opponit titulū aduent⁹ grego
 ri⁹. mox sacerdos occupat viā. pueniensq̄ ad gre
 goziū querelā. expulsi numimis exponit. questūq̄
 amissū deplorat. At ille scribit epistolā in hec ver
 ba. Gregori⁹ appollini. Permitto tibi redire ad lo
 cum tuū & agere que p̄sueuisti. Hāc sacerdos ad
 phanū fert epistolā. ponitq̄ iuxta simulacry. Ad
 est itez demon. itez dat responsa. Tūc sacerdos
 in semetipsū uersus ait. Quō nō multo melior ē
 gregori⁹ isto appolline cui⁹ obtempat iussis. Et
 descendēs eadē hora ad gregoriū. referēsq̄ episto
 lam. rē ordinē pandit. ut se offerat deo rogat. Tūc
 relicta gentilitate fact⁹ ab eo cathecumini⁹. cū se
 castissime vice & abstinentissime mācipasset. etiam
 baptisma p̄sequit. Et incētum virtute fidei p̄fecit
 q̄ beati gregori⁹ successor in ep̄atu efficiē.

C. LXXXIII. De quibusdā alijs sub

Pater hos martires quoz gesta sup̄ po
 suim⁹ passi sūt etiā plures alij s̄b vale
 riano & galiēno. de quib⁹ in martirio
 gio ita scriptū est. Ioh̄b⁹ ianuarij rome via lauica
 na. corone militū. xl. quas s̄b galiēno impatore p̄
 p̄fessione fidei p̄cipere meruerunt. Item. vi. nonas
 marcij. rome via latina sanctorū martiz sauini &
 basilij q̄ passi sūt s̄b valeriano & galiēno impato
 ribus. Itē. v. kl. aplis i cesarea palestine. sanctorū
 martiz p̄isci. marci & alexādrī. qui p̄secutōe vale
 riani diuino fidei calore succensi. vltro iudicē ade
 untes. de se uicia in p̄ioz sāguinē obiurgāt. Quos
 ille p̄tinue p̄ x̄po noie bestijs tradidit deuorādos
 Itē pridie ious aplis. facti zenonis ep̄i. q̄ inter p̄
 cellas p̄secutionis veronensē urbē mirabiliter rexit.
 ac tpe galiēni martirio coronatus est. Itē. m. kl.
 maij. in mirmidia apud crisenē coloniā. natal fan
 ctōz martiz agappij. & secūdm̄i ep̄oz. Qui p̄secu
 tione valeriani post longū exiliū apud p̄fata v̄
 bem in q̄ tūc maxime gentiliū rabies ad temptan
 dam iustoz fidē inhiabat. ex illustri sacerdotio ef
 fecti sūt martires glorioz. Passi sūt etiā in eozuz
 collegio emilian⁹ miles. terculia. et antonina sacre
 virgines. & quedā mulier cū suis gemis. Itē. iij.
 kl. augusti apud affricā ciuitate limmaria sancta
 rum virginū maxime. donatille. & secūde. Que p̄
 secutōe galiēni aceto & felle p̄mūz potate. dem
 de plagis acerrimis cese. & eculei extensione cruci
 ate. postmodū cratulis exuste. nec nō & ad besti
 as p̄iecte sed ab hijs intacte. nouissime gladio iu
 gulate sūt. Itē nono kl. septēbris apud cartaginē
 trecentoz martiz. qui passi sūt s̄b tpe valeriani
 & galiēni Deniqz cū post supplicia sibi illata chā
 stum dei filiū deū faterent. in clibanū calcis accē
 sum demersi sūt. Ex quo etiā candidat⁹ ille exer
 citus beatorum. massa candida meruit nuncupari

C Hugo ubi supra. Porro valerian⁹ ad extremū
 dei p̄sidio destitue⁹ (ut dictū ē) a rege p̄sarū sa
 pore capt⁹. ignominiosa apud eū fuitate cōsenuit.
 & donec vixit hāc infamis officij penā semp tulit.
 ut accliuus humi regem ascensuz in equū nō ma
 nu sed dorso attolleret. At galiēn⁹ tam claro dei
 territ⁹ iudicio. postq̄ rez sumam solus obtinuit.

leuius ac moderaci⁹ agere cepit. & pacē ecclesijs
 p̄donauit. Statim ira dei in misericordiā versa est.
 & emilian⁹ tirānus apud magunciā cū res nouas
 moliret occisus ē. Marim⁹ quoqz q̄ in gallijs post
 mortē posthumi inuaserat impium demuo occis⁹
 est. Deniqz galiēn⁹ impator claudio succedēte de
 funct⁹ est. Regnauit autē cū valeriano annis. vii.
 & solus. viij. annis. Vixit autē annis quinquaginta.

C. LXXXIII. De obitu sancti

dionisi⁹ alexādrini & ambiguitate historiaz.

Hud alexandriā. xij. anno impij galiēni.
 dionisi⁹ patz nobilissim⁹ cui⁹ supra me
 minim⁹ quieuit in pace. **C** Actor. De
 hoc sup̄ius multa dicta sūt. Hic ut legiē in libro
 tercio de baptismo quē ad philemonē vrbis rome
 p̄sbitez scripsit. de seip̄o ait. Ego inqt & tractat⁹
 hereticoz lego. et traditōes eoz p̄scuroz. & si vi
 deat ad horā v̄bis eoz pollui. s̄z michi mltū p̄fert
 hoc ip̄m qd̄ & ex ip̄oz verbis arguere eos possuz
 Deniqz cū aliq̄s ex fratrib⁹ cū p̄sbiteris p̄hiberz
 me. ne heretica locutōe tanq̄ cenī alicuius fetore
 polluerer. michi visio quedā a deo ostēsa est que
 me p̄firmaret. & hmo fact⁹ est michi. Lege om̄ia
 quecūqz in man⁹ tuas venerint. qz p̄bare potes
 & discernere singula. q̄nquidē ex initio hec tibi
 fuit causa credēdi. Hec ille dionisi⁹. Porro qd̄ de
 beato cōnelio dixim⁹. hoc idē de beato sixto pa
 pa. & de beato laurentio eius archidiacono. & de
 quibusdā alijs non sine causa miramur. Nā legiē
 in cronicis beatus sixtus temporibus galiēni pa
 patum suscepisse. qui tñ i gestis suis legiē sub de
 cio passus fuisse. Verum galiēn⁹ ip̄e videtur &
 decius alio nomine vocatus fuisse. Nam beatus
 ciprian⁹ legiē passus fuisse s̄b valeriano et galiēno.
 quē dicit tñ hieronimus passū fuisse s̄b decio. Ce
 terum q̄ p̄fati martires legunt passi s̄b decio &
 valeriano. nō est intelligendū de valeriano impa
 toze. q̄ iā forte regno p̄uatus erat. s̄z de valeriano
 p̄side. **C. LXXXV. De crudelitate decij**

C. Hieronim⁹ ilī. d. vita pauli p̄mi hēmite

Decius itaqz martiz p̄secutor testate ap̄
 ano q̄ s̄b eo passus est. volētes mori nō
 p̄mittebat occidi. Perseuerātem igiē in
 fide martirē. & in eculeum laminaqz victozez.
 iussit melle pungi. & s̄b ardentissimo sole ligatis
 post tergū manib⁹ sup̄inari. ut. s. muscaz aculeis
 cederz. q̄ ignitas sartagines ante supasset. Alium
 iuuenili etate florentē in amenissimos ortulos p̄
 cepit adduci. ibiqz in candētia lilia. & rubētes ro
 sas cū leui iuxta murmure s̄peret riuus. & molli
 sibilo arboz folia v̄etus stringerz. sup̄ extructuz
 plumis lectulum resup̄inari iussit. & ne inde se
 posset excutere. blandis stozum nexib⁹ irreticum
 relinq. q̄ cū recedētib⁹ cunctis meretrix speciosa
 venisset. cepit delicatis stringere colla cōplexib⁹.
 & qd̄ dictu quoqz zelus est. atrectare virilia ma
 nibus. ut corpe in libidimē cōmoto. se victrix im
 pudica sup̄aceret. Quid ageret miles christi. quo
 se verteret nesciebat. quē tormēta nō vicerāt. sup̄a
 bat voluptas. Tandēz celitus inspiratus p̄cisam
 moridicitus linguā. in osculantis se faciē expuit. et
 sic libidinis sensum succedēs. doloris magnitudo
 calcavit. **C. LXXXVI. De paulo**

C. De paulo heremita. & itinere antonij ad eum.

Eo tempore paul⁹ p̄mus heremita anno
 rum. xvi. dū p̄secutōis detonaret p̄cella.
 ad montiū deserta p̄fugies. reppit faxeū

montem ad cuius radices erat grandis spelunca que lapide claudebat. Quo remoto (ut est cupiditas hoim occulta cognoscere) animadūcit intē grande vestibulū. qđ aperto desup celo. patulis diffusa ramis vetus palma p̄texasat. fontē lucidissimum ostendēs. cui? t̄mmodo riuū foras statim eadē que genuerat terra sorbebat. Erāt p̄terea p̄ extensū montē pauca habitacula. in quib? erant scabre. incudes. & mallei. quib? pecunie designari videbant. Hunc locū egiptioꝝ litere ferunt furti uam fuisse monete officinā. eo tpe tēpestatis quo cleopatre iūct? est anthoni? Quo adamato. oēs ibidē in solitudine & oratōe duxit etatē. Cūq; iā. cxliij. annoz esset. et beat? antoni? in alia solitudine no nagenari? mozarē. cogitare cepit antoni? nulluz vltra se monachū in heremo cōsedisse. atq; illi de nocte quiescētī reuelatū est esse aliū interius multo meliozē se. ad quē visendum deberet p̄perare. Qui diluculo surgēs artus baculo regēte sustentans. cepit ire quo nesciebat dicēs. Credo in deo meo qđ suum suū quē michi p̄misit ostēdet. Interea aspiciat hoim equo inixū quē centaurz vocāt. Quo viso. signo crucis se armauit. Qua inq̄t p̄te hic suus dei habitat. At ille barbazz nescio qđ frē dens. & frāgens potū? verba qđ p̄loquēs. intē horrentia ora satis blādum q̄siuit alloquiū. & cū dextere manus p̄tensione cupitū indicat iter. ac si p̄patentes campos volucris se mittens in fugā. ex oculis mirātis euauit. Nec moza intē saxosā dvallem grandē homunculū videt aduncis narib?. frōte cornib? asperata. cui? extrema ps corpis in caprarum pedes definebat. Ad hoc attonitus antoni? spectaculū scutū fidei. & lorica spei q̄si bon? p̄liator arripuit. et nichilomin? p̄dictū aīal palmarum fruct? eidē ad viaticū quasi pacis obsides offerebat. Quo viso gradu p̄ssit antoni?. & quis esset interrogās. hoc ab eo r̄sponū accepit. Mortalis ego sū. & vn? ex accolis heremi quos vario errore delusa gentilitas. faunos satirozq; & incubos colit. legatōne fungoz gregis mei. p̄camur ut p̄ nobis cōmunē oīm deū dēp̄ceris. quē olim p̄ salute mundi venisse cognouim?. & in omēz terraz exiuit sonus ei?. Hec eo loquēte. longeuus viator vbertim faciem lacrimis rigabat. & baculo p̄cutiens humū dicebat. Ve tibi alexādzia qđ p̄ deo portenta veneraris. Ve tibi ciuitas mētrix. in quā totius orbis demonia cōfluxere. Quid nūc dicturi estis? cū bestie xpm loquunt? Necdū verba cōpleuerat. & q̄si p̄nigero volatu petulū aīal ausugit. Hoc ne cui ad incredulitatē scrupulū moueat. s̄b rege cōstāntino vniūso mundo teste defenpiē. Nā alexādzia istiusmodi homo viu? p̄duct? magnū spectaculū populo p̄buit. Et postea cadauer exanime ne calore estatis dissipare. sale infusū. antiochia vt ab impatore viderē allatū est. Anthoni? autē cepta regione p̄gebat. ferarūq; tāta vestigia intuens. quo se verteret. quid ageret nesciebat.

CLXXXVII. Qualiter inuenit eū antoni?
Iste altera die diluculo p̄cul intueē lupā suis ardozib? anhelantē irrepe ad rapides montis. quā secut? oculis. & iuxta speluncā cū fera abiisset. accedēs cepit introspicē. Et ingressus callid? explozator atq; paululū progrediens. sepiusq; s̄bstitens. sonū aure captabat. Tādē p̄ tete noctis horrozē p̄cul lumē intueē dum quidi? p̄perabat. offenso pede lapide cōcita

uit strepitū. Post cui? sonitū beat? paul? ostium patens firmavit. Anthoni? vō p̄ forib? corruens vsq; post meridiē aditū p̄cabat dicens. Quis sim. & vnde. & cur venerim nosti. Scio me nō mereri aspectū tuū. tñ nisi videro nō recedā. Qui bestias suscipis. cur hominē repellis. Questū & inueni. pulso vt apiaē michi. Alioquin h̄ moziar ante postes tuos. certe sepelies vel cadauer meū. Cui paulus. Nemo cū lacrimis calumniā facit. & mima ris si nō recipiā te cum moritur? adueneris. Et sic aridens paul? patefecit ingressū. Et tunc p̄p̄is se salutauere nomimib?. & simul deo gratias reculere. Cūq; sermocinarenē suspiciunt alicē cozuū ramo arboris s̄dissime. que inde lenit subuolās panem integz ante admirantium ora deposuit. Eya inquit paul? dñs nobis p̄adium misit. lx. iā anni sunt ex quo dimidiij semp panis fragium accipio. Vez ad aduentū tuū milieib? suis xps duplicauit annonā. Qui gratias agētes. sup vitrei fōtis marginem s̄dederunt. Hic vō quis frāgeret panē oborta stentio. pene diem duxit in vespum. Paulus more cogebat hospitis. anthoni? vō iure repellere etatis. Tādē osilium fuit inter eos. vt app̄henso e regione pane. duz ad se quisq; nitereē. ps sua remaneret in manib?. De hinc paululū aq; portio p̄ni in fonte ore libauerunt. & immolātes deo sacrificium laudis noctē vigilijs trāsegere.

CLXXXVIII. De dormitōe pauli & eius sepultura.

De hinc alia die dixit paulus ad antoniū. Olim te speruim michi p̄miserat deus. s̄z qz iā tempus dormitōis mee aduenit. tu miss? es a deo qđ humo corpusculū tegas. Quā obrem p̄ge q̄so & pallium qđ tibi athanas? epus dedit affer. ad obuolendū corpusculū meū. Hoc aut rogauit vt anthonio recedētī meroz sue mortis leuaret. Quo audito. anthoni? flens & gemēs stupefact? qđ de athanasio & d̄ pallio ei? audiat q̄si xpm in paulo videns vltra nichil respōdit. s̄z cum silentio lacrimās deoscularis manib? & pedibus ei? ad monasterium suuz reuersus est. Cūq; duo discipuli occurrissent dicētes. Vbi moratus es pater. Respondit. Ve michi peccatozi. qz falsum nomen monachi fero. Vidi heliā. vidi iohānez in deserto. & vere paulū in paradiso. ac sic ore p̄fisso & manu verberās pecc? e cella pallium pulit. & nec modicum cibi sumens regrediebat. Timebat em̄ ne se absente spiritū reddēt. qđ & fecit. Vidit qz alia die intē angeloz cateruas animā pauli cādo re niueo fulgentē in sublimē ascendē. et statim in faciem p̄cidents. sabuluz capiti supiciebat plorās & vllulās. Cur me inq̄t paulē dimittis. Cur abis infalutat? Tā tarde notus. tā cito recedis. Hoc dicto. residuuz vie ad instar auis puolauit. Et in trogress? speluncā. vidit cadauer exanime. genibus cōplicatis. erecta ceruice. extensis in altum manib?. & tunc primum euz viuere credens pitez orabat. Postq̄ vō nulla vt solebat suspiria precātis audiuit. in flebile osculū ruens itellexit. qđ etiā cadauer s̄cti deum cui omnia viuunt officio gest? precareē. Itaq; obuoluto corpe. psalmis quoq; ex xpiana traditōne cātatis versitabat. qz sarculum quo terrā foderet nō habebat dicens. Si ad monasteriū redeā tridui iter est. Si hic maneā nichil vltra p̄ficiā. Moziar ergo vt dignum est. Et ecce duo leones ex interiori p̄te heremi currentes volatibus p̄ colla iubis ferebant. Qui directo cursu

ad cadaver beati senis ferebāt. Adulātibuzq; cau-
dis circa pedes eius accubuerūt. fremitu ingenti
rugientes. prorsus ut intelligeres eos plāgere quō
poterāt. Deinde ceperūt pcul humū pedib; car-
pe. harenāq; certatim egerentes. vni; homis ca-
pacem locum effodere. Et statim q̄si mercedē p
ope postulaturū cū motu aurīū. ceruice deiecta.
ad anthoniū prexerūt man; & pedes eius lingen-
tes. ita ut ille aiāduerteret benedictōnem a se eos
depcari. Nec mora. & in laude dei effus; cui muta
seruirēt aīalia ait. Domīe de; sine cui; nutu nec
foliū arboris. nec vn; passerum ad terram cadit.
da illis sicut tu scis. Et manu ānuens ut abirent
Et deposito corpe effossam desup humum pgre-
gans tumulū ex more cōposuit. Altera autē die tā
q̄ pius heres tunica ei; sibi vendicauit. quā ipse
sibi in sportaz modū de palme folijs sbrexuerat.
& sic ad monasteriū reuersus. discipulis ex orōie
cuncta replicauit. Diebusq; solemnib; pasce vel
penthecostes semp tunica pauli vestit; est.

LXXXIX. Passio sancti policronij episcopi. Ex gestis eius.

Ora itaq; tempestate sub decio. mlti xp̄i
anorum necati sunt. In quos inuentus
ab eo in babilonia eps noīe policronius
cum sacrificare nollet reclusus est cū clero suo in
custodia. Deinde iussit eū decius sibi p̄sentari &
ait. Tu es policroni; sacrilegus. q̄ neq; deos col-
neq; p̄cepta p̄ncipū custodis. Qui nō respondit
ei. Dixitq; decius ad clezē. Obmutuit princeps
vester. Respōdit p̄menius p̄sbiter. Nō obmutuit
pater noster. sed p̄cepto dñi ih̄u christi eterni cre-
atoris veī. vt nō polluat os factum qd a creato-
re purificatū est. Quia sic p̄cepit dñs apostolis.
Ne miseris margaritas vestras ante porcos. In-
stum ne tibi videat vt qd semel purificatū est. ster-
core cōmquies. Decius ait. Ergo nos stercoza su-
mus. Tunc irat; linguā ei iussit p̄cidi. Quo facto
ille clamare cepit. Beate pater policroni ora pro
me. qz video in te spiritū regnantē. et os sanctum
tuum signātem. & michi fauū mellis i ore disillā-
tem. Cūq; itez policroni; a decio sacrificare mo-
nitus nō respōderet. irat; decius iussit os ei; lapī-
dibus cedi. Qui dū cedere. manib; extensis. o-
culis ad celū mētis. emisit spiritum. xij. kl. marcij.
Eadē nocte dimisit corpe ei; ante templū. & am-
bulauit in ciuitatē cordulā. Eadē nocte venerūt
duo sbreguli abdon & sennes q̄ erāt occulte xp̄ia-
ni rapuerūt corpus ei; & sepelierūt ante muros
pore babilonie.

XC. Passio sancti pmenij p̄sbiteri.

Ihu vero decij cū p̄sbiteri & diaconi
vincēti cathenis secū ducerent. cadebant
vincula de manib; & collis eoz. Veni-
ens autē decius in ciuitatē cordulā. iussit eos cū fu-
rore sibi p̄sentari. Quos cū sacrificare moneret. p-
menij p̄sbiter clamare cepit. O miser. huic manu
facto simulacro nos cōpellis hūiliari. deberes po-
tius humiliari christo oīm creatori. Tūc decius ius-
sit oīs in eculo suspēdi. Qui cū attraherent in
uis. gratias agebāt dicētes p̄menio vt oraret p̄
eis. Qui respōdit. De; det vobis solatōes spūs
sacti. Tunc decius irat; dixit. Hoc argumentō ho-
minē sine lingua loqui magica ars cognoscit esse.
Respōdit p̄menij dicēs. Dñs noster ih̄s christus
q̄ mutum loquentē fecit. ipse michi peccatozi de-
dit sine lingua loqui. Eadē hora iussit eos decius

ignib; vri. Qui dum incenderent. audita est vox
de celo. Venite ad me oīs humiles corde. S; hoc
decij arti magice attribuēs. iussit lammas arden-
tes circa latera eoz poni. & eos vnguib; ferreis
lacerari. Tādēq; depositos de eculo capite trū-
cari. Quoz corpa abdon & sennes noctu colligē-
tes sepelierunt in p̄dio suo. x. kl. maij. **LXXI.**

Passio factoz abdo. et sene olimpiadis & maximi

Quandē accusati a paganis q̄ xp̄ianozum
corpa sepelirēt. & nec dijs se humiliarēt
nec p̄ncipis p̄cepta suarēt. iussi sūt de-
cio p̄sentari. et interrogati in arca custodia reclu-
di cathenis vincēti. Eadē quoq; die traditi sūt de-
cio olimpiadis & maximi nobilissimi viri xp̄iani.
quos ille sibi p̄sentatos iussit fustib; cedi dicens
qz morte digni essēt eo qz hoiez mortuū colerent.
Et ait eis. Pandite nobis facultates vestras. Oli-
piadis dixit. Nostra facultas. & aux & gēme xp̄s
est. nā discite miser qz corpa nostra tibi tradimus
amissa facultate terrena pitura. Tūc decius iussit
eos fustib; & plūbatis cedi. Qui magis p̄fortati
clamabāt dicētes. Fac qd facis & noli cessare. Mū-
da qd sordidū est. Tādē vitelli; anisi; uicarius
furore plen; iussit vt cū securib; capita eoz tun-
derent. Qd cū fieret. spirit; emiserunt. Et iussit
vitelli; anisi; ut corpa eoz canib; relinqrent. vbi
etiā iacuerūt quinq; dieb;. Et veniētes canes mu-
gitus emittebāt nō p̄tingētes corpa sacta. Post
quintā diē veniēs quidā xp̄ian; ex genere abdo-
nis & senis nobilis. collegit corpa eoz & sepeli-
uit in domo sua. xij. kl. aprilis. Post hoc decius ro-
mam veniēs & sanctos abdon & sennē cathenis
ligatos secū ducēs. iussit valeriano oīs xp̄ianos
teneri & recludi. Eodē tpe tenuit beatissimū senē
fixtum papā rome episcopū. cū omni clero suo &
p̄sbiteris & diaconib;. & reclusit i custodia pu-
blica multis dieb;. Multiq; ad eos veniebāt quia
tps p̄secutōnis vrgebat. & deferebāt filios suos
ad p̄p̄nquos vt baptizarent. Tunc decius facto
p̄uentu vnacū valeriano p̄fecto. v. kl. augusti.
iussit abdon & sennē sibi p̄sētari. Qui in p̄spe-
ctu ei; & senat; interducti. aut sacrificare & lib-
tatē rez suarum recipe. aut morib; bestiaz deuo-
rari iubent. contemntes itaq; & expuentes si-
mulacz ad theatz perahunē & ad eos duo leones
& vrsi immittunt. Qui cum sactos nō tangerēt.
s; etiā custodirēt iniectis in eos gladijs occidunt.
Et ligati pedes tracti sūt & iactati añ simulacz
solis. Qui cum ibi triduo iacuissēt. quirm; sbdia-
con; eos collegit. et in domo sua sepeliuit.

LXXII. Passio sancti fixti pape.

Doro sanct; papa fixtus apud athenas
nat; & doct;. audiēs q̄ decius cesar euz
cōprehēdi iussisset. puocauit clez et cō-
fortauit eos ne terrores metuerēt impioz. Presē-
tatus est itaq; decio cū felicissimo et agapito dia-
conib;. Quē cum decius nullis blandicijs mouere
potuisset. duct; est ad templuz vt aut sacrificar;
marti. aut recipeēt in carcere mamurtimi. Audiēs
autēz laurenti; q̄ recept; esset in carcere sanctus
fixt;. p̄gens ad eum dixit ei. Quo p̄gredieris sine
filio pater. Quo sacerdos sactē sine ministro p̄pe-
ras. cui beatus fixtus dixit. Nō ego te desero fili-
sed maiora tibi debent certamīa. nos quasi senes
leuiozis pugne cursum recipim;. te quasi iuuenēz
manet gloriozior o tīrāno triumph;. Post tridū
me sequeris sacerdotē leuita. Inter; ergo accipe

collecta diligenter fragmenta vasculi sup altare
posuit. nō diffusus q̄ eum posset virtus martiris
solidare. Deniq; in uigilijs lacrimis & orationib;
deducta nocte. requisitum calicē reppit sup al
tare solidatum. Que uire? cum populis nunciata
fuisse. tāta aīmos eoz deuocōne succēdit. ut a sa
cerdote petērēt noua in honore ei? deo solemnna
celebrari. Tunc pontifex loci suspendit sup altare
calicē. et egit deuotissime solemnitate. & in po
stēz p̄ singulos annos omni populo ostendit cele
briari. **¶ XCVC. Passio facti ipoliti cum socijs
suis. ¶ Ex gestis eius.**

Dost tērtium diem passionis facti laurē
tij cum redisset ipolite? domum. p̄usquā
mensa posita cibū capet. tentus a militi
bus duct? est ad decū. Cui decius. Nunq̄ & tu
magus fact? es. q̄ corp? laurētij abtulisti. Respō
dit ipolite?. Hoc feci nō ut magus sed ut xpianus
Tunc decī? furore replet? iussit eū expoliari. &
fustib? cesū. pectimib? ferreis lanari. At ille mag
is se esse xpianuz clamās indur? veste militari. et
monie? ut militiā & amicitia decij retineret. ispō
dit se uelle in bona militia xpm sequi. Tunc decī?
tradidit eū valeriano p̄fecto ut facultates ei? ac
cipet. & ipsū diris supplicijs eminaret. Adducta
est ergo ipolite? tota familia xpiana cū nutrice eius
nomine p̄cordia. Quo cū p̄fect? moneret ne p̄r
p̄cordia respōdit p̄ omib? q̄ nullaten? p̄sentirent
Vnde eā p̄sente et gaudēte ipolito usq; ad mortē
fustib? cedi fecit. & alijs decollatis. ipolite? ligatū
p̄ pedes ad colla indomitoz equoz per spinas &
tribulos trahi iussit. sicq; gratias agēs ipolite? ex
pirauit. Cūq; omis illos iustim? p̄biter sepeliss;
& p̄corp̄ie corp? inuenire nō posset. quidā miles
nomine porphiri? rogauit quendā cloacariuz noīe
hireneū occulte xpianuz dicēs. Secretum custodi.
et extrabe p̄cordia xpiana quā valerian? in cloacā
p̄iecit. Spero em̄ q̄ aux & gēmas i veste sua ha
bebat. cui ille. Ostende michi locū & nocte qd̄ in
uenero nunciabo tibi. Perrexit ergo cū illo cloaca
rius ad locū. Qua extracta cū nichil inuenissent
miles fugit. Et hireneus uocato habūdō xpiano.
tulit corp? ei? ad iustimū p̄bitez. Qd̄ ille cū gau
dio suscepit & iuxta p̄dictos martires sepeliuit.
Qd̄ valerian? audiens hireneū & habūdū xpia
num tenuit. & etiā uiuos in cloaca necari p̄cepit.
Iustim? vō p̄biter eoz corpa rapuit. & iuxta bea
tum laurentiū sepeliuit. Eodē tpe cū decī? & va
lerian? de carro aureo descēdentes theatz intro
irēt ut xpianos supplicijs exhiberēt. arrept? a de
mone decī? exclamauit. O ipolite? vincitū cathēis
asperis ducis me. Valerian? etiā clamauit. O lau
rēti igneis cathenis me trahs. Et statim p̄sente
decio expirauit. Decī? vō p̄ triduū uexat? mor
tuus est. Qd̄ vxor ei? triphonia uicens dimissis
omib; xpianis p̄xit cū filia sua cirilla ad iu
stinum p̄bitez & baptizata. sequētī die orās i do
mo sua migravit ad dñm. Audiētes autē. xlv. mi
lites q̄ triphonia & cirilla xpiane essēt. vene
runt cū vxorib? suis ad iustimū p̄bitez ut baptis
mum p̄cipent. Quos cū dionisi? papa q̄ beato si
xto successerat baptisasset. & claudis? impator ad
ductos & nolētes sacrificare in carcere reclusisset
cirillā aggrediēt. & nolēs sacrificare nec nubere cū
p̄dictis militib? decollat. **¶ XCVI.**

**¶ De impio claudij. & paulo heresiarcha. & pe
lagia peccatrice. ¶ Eusebi? in cronicis.**

Romanoz igit. xxviii. regnauit claudius
annis fere duob? cepit at anno dñi. cc.
lxxi. Mundi uero q̄rtimillesimo. xxviii.
¶ Hugo ubi supra. Hoc tpe apud antiochiā de
metrio episcopo. paul? famosaten? genere succes
sit. Qui indigna de christo sentiēs. utpote tumi
dus & supbus heretic? predicabat eū hoīem tm̄
cōmunis nature fuisse. **¶ Helmadus.** Hic paul?
ab omī antiocheno oclio p̄demnatus. cū de ecclia
nollet exire ex p̄cepto aureliani publica manu ex
pulsus est. cui successit donnus demetriani filius
xvi. episcop? atiochie. Hui? donni tpe pelagia q̄
peccatrix appellat mirabilē p̄sa est. **¶ Ex gestis
eius.** Igit apud antiochiā cū p̄ q̄daz causa. viij. vi
cini episcopi uenissent. & int̄ eos ep̄s heliopo
os q̄ nunc damiata uocat astati populo predicar?
subito palā omib? quedā femina supsidens. & sū
ma faciei & ornamēti pulcritudine splendēs. ante
eos in maxima pompa iuuenū & puellaz p̄cessit.
Quos ita sui p̄emplatione trahebat. q̄ ubiq; q̄
esset. totū aerē musci & diuozum aromātū odore
replebat. Quā ubi episcopi nudo capite p̄cessisse
viderunt. ab ipsa quasi a peccato grauissimo fa
cies auerterunt. Sactus vō donn? episcop? eli
opoleos cum eā diuici? aspexisset. declinās int̄ ge
nua faciez. post longas lacrimas & p̄funda suspi
ria dixit ad episcopos. Rogo vos f̄res nō estis de
lectati in tāta pulcritudine mulieris hui? Ipsi ve
ro tacuerūt. Itēz flēs & ualde suspirās pectusq;
p̄cutiēs rursus interrogauit eos si essēt illi? mul
ieris pulcritudine delectati. Et illis adhuc tacenti
bus ait. Vere delectat? sum ego. & huius michi
placuit pulcritudo. In ueritate dico uobis q̄ hāc
in iudicio de? nobis preferet. ubi nos & sacerdo
tium nostrz iudicatur? est. Nos em̄ sponū habē
tes eternū. donātem sibi f̄uientibus diuicias eter
nas. & ipsuz uidere in quē desiderāt angeli p̄spi
cere. negligētia torpemus. & anime nostre faciez
ab imundicia nō leuam? ut ei placeam? sic hec
misera toties & tādū studuit. ut se abluēs & de
pingens amatorib? suis pulcra appeat. Qui si ho
die uident. cras forte nō erunt. Hīs & huiusce
modi dictis. ingressus hospitū p̄ruit sup pauimē
tum. et facie ad terrā feriens. & lacrimis rigās et
dixit. Altissime de? ignosce michi misero peccato
ri. q̄ vni? diei meretricis ornat? toti? uite mee
industriā supauit. Illa p̄ terrenis et caducis sum
mo se studio decozauit. Ego tibi immortalī deo
placere p̄posui. et p̄ meā negligentia nō impleui.
ego mādāta tua non seruauī. Illa quēcunq; p̄misit
homib? cū alacritate p̄fecit. **¶ XCVII.**

¶ De uersione ei? et penitentia.

Dum hec et hmoi diceret et fortiter eiu
larct. subito obdormiuit. Et ecce visum
est ei q̄ columba nigra et sordida et fe
tida nimis eū arcuolās dum q̄si ad missā stās. ca
thecuminos p̄cedere p̄cepisset. columba respuit
Et post missā rediens et ab ipso episcopo in uase
aque merfa. inde mūda et cāuida exiēs. tā alte vo
lauit q̄ uidei nō potuit. Euigilās episcop? cū he
clerico suo retulisset ad ecclesā p̄cessit. Et dum
populo predicaret illa meretrix que tunc cū filijs
illum predicātem audiuit. in tantā cōpunctionez
mutata est. q̄ sero ad hospitū episcopi nuncios
suos mittens sic ei mādauit. Sactō episcopo disci
pulo christi. peccatrix discipula dyaboli. Audiui
de deo quē colis q̄ nō p̄ iustis s; p̄ peccatoribus

de celo descendit et cum publicanis & peccatoribus comedit & bibit. Si ergo discipulus eius es, ne me despicias penitentem & saluari cupientem. Ad hec episcopus. Quecumque es, deo nota es, sed tamen peccatores non temptes. Quod si saluari & me videre deposcis, inter alios episcopos me videbis. Nam solum me videre non poteris. At illa non differens, ad hospitium se episcopi venire mandavit. Et ille convocatis episcopis eam intrare precepit. Que statim prostrata cum eiulatu magno pedes eius lacrimis rigas, ac crinibus detergens dixit. Miserere domine peccatrici. Ego enim sum pelagia, pelagus iniquitatis, exundans fluctibus peccatorum. Ego sum abissus peccatorum, & vorago & laqueus animarum. Fac ergo me pater sanctissime baptizari ut anima mea possit a tantis foribus emundari. Cui factus. Canones continent non debere meretricem ante baptizari, nisi per fidei iussos sperdetur quod se ultra pravos actibus non involvat. Tunc illa iterum se prosternens & eiulans dixit. Rationem reddes deo pro anima mea, & tibi imputetur peccatorum meorum iniquitas, si me distuleris baptizare. Tunc factus nomine eius quasi iussit. Et illa dixit se a natiuitate pelagia, scilicet propter pompam ornamentorum nuncupari a populo margaritam. Cum ergo baptizata & communicata fuisset, ecce dyabolus quasi nudus clamabat dicens. O violentia quam patior ab hoc sena. Non tibi sufficiebat eliopolis ciuitas quam quondam mea fuerat. Male dicitur dies in quo michi perari natus es. Quid fecisti michi pelagia. Et tu in me iuda imitata es. Domina mea margarita quod tibi unquam malefecit. Nonne te lapidibus preciosis ornauit, nonne te auro & argento cumulauit. Dic michi in quo te perstraxi & tibi satisfactio tamen me ne deseras ne opprobrium christianis efficiat. At illa protinus se signauit, & flatu suo dyabolum effugauit. Tercia die congregatas per suum suum omnes diuitias ad consilium episcopi nichil sibi retinens pauperibus erogauit, et in nocte elicio nocte fugit. Post tres annos clericus eiusdem episcopi hierusalem ire voluit, et dixit ei episcopus ut in alios monachos hominem dei pelagium diligenter inquireret & humiliter salutaret. Et non intelligens clericus quod hoc esset pelagia sibi nomine pelagii in cella reclusa in monte oliueti repperit, et cognoscit ab ea, ipsam propter nimiam maciem non cognouit. Et dixit ei pelagius. Habes episcopum. Cui ille. Etiam domine pater. Oret inquit pro me quod apostolus christi est. Et visitans clericus omnes alios, cum audisset magnam famam pelagii rursus ad eum rediit. Et cum se vocatum non responderet, aperiens fenestram defunctum inuenit. Et cum vocati monachi cum episcopo hierosolymorum, pelagium de cella extrahentes & sepeliens, femina inuenit. Et laudans deum quod multos habet suos absconditos, honozifice eam in loco mundissimo posuerunt. Tunc reuersus clericus antiochie episcopo suo retulit quod vidit & intellexit, quod illa esset pelagia quam ab episcopo baptizata pelagium se fecerat appellari.

¶ XCVIII. De sancto quirino martire. ¶ Ex gestis eius.

Quamprimum claudius venit de pside probrum marius & eius uxor martha, & duo filii audifax & abacuc christiani viri romam ad orationem apostolorum. Et dum sollicite corpora sanctorum per carceres & sepulturas squarerent, venientes in castro trans tiberim inueniunt factum quirinum in carcere, quod multa iam verbera pro christi nomine fuerat passus, & facultate sua nudatus. Et mittentes se ad pedes eius ut oraret pro eis, ceperunt ei ministrare de facultatibus suis, lauare pedes quod prostrecti erant in car-

cere, et aquam in capita sua & filiorum suorum effundere. Eodem tempore claudius divulgato precepto ut christiani punirentur, tenuit, ceteros christianos, quos iussit extra muros porte salarie duci, ibique in amphiteatro inclusos a militibus sagittis interficere. Quorum corpora sepelierunt maritum & uxorem eius martha, & filium unicum iohannem presbitero, deinde venientes in castro & requirentes beatum quirinum, & non inuenientes eo contristati sunt. Et audientes a quodam quod noctu fuerat gladio interfectus, & in tiberim iactatus, cuius corpus remanserat in insula licaonee, pergentes noctu collegerunt illud & sepelierunt, unum, kl. aprilis.

¶ XCIX. De sancto mario et martha cum filiis et valentino et asterio.

Sicut venientes trans tiberim audierunt in quodam cenaculo multitudinem christianorum psallentium, et psallentes cum gaudio ianuam intraverunt, datisque oculis, et oratione ad deum suspirantes ibi duobus mensibus in abscondito. Tunc tenuit claudius sanctum valentinum presbiterum, et clausum in carcere in cathenis et copedibus, post biduum iussit eum sibi presentari. Interrogatusque ab eo cum blasphemasset deos eorum, scilicet asserens iouem et mercurium fuisse miserimos homines, et turpes in immundicijs semper delectantes, asterio principum traditus est, ut eum si posset mollioribus sermonibus humiliaret. In cuius domum introiit positus genibus orauit dicens. Deo omnipotenti creatori qui misisti filium tuum ut nos de tenebris ad lucem produceret, auerte domum istam, et da ei lucem post tenebras ut te deum verum trinum et unum cognoscat. Audiens asterius dixit ad eum. Miror prudentiam tuam ut dicas quod christus vester lumen est. Et ille vere inquit lumen est verum, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Respondit asterius. Si illuminat omnem hominem, illuminet ergo hanc quam habeo filiam adoptiuam ante fere duos dies subito obscuratam, et tunc quecumque preceperis faciam. Cuius eam currens adduxisset, valentini suspirante cum lacrimis, posuit manum super oculos eius dicens. Domine iesu christe illumina famulam tuam quod tu es deus verum lumen. Hoc dicto, aperti sunt oculi eius. Quod videns asterius cecidit ad pedes sancti cum uxore sua, petens ut quod sciret pro salute eorum faceret. Tunc indicit eis triiduum ieiunium. Asterius autem quod multos christianos in custodia habebat, omnes relaxauit, et presumato triiduo baptismum cum omni domo sua suscepit. Erant autem ante fere. xlvj.

¶ C. De passione eorum sanctorum.

Hoc factum ut audiuit maritum et familia eius, venerunt cum gaudio ad domum asterii gratias agentes, et fuerunt ibi per xxxij. dies. Post hoc claudius requirens asterium principem, cum audisset de facto eius iratus, misit milites et tenuit omnes quos inuenit in domo eius. Qui cum vinceti fuisset adducti, iussit asterium vincetum in ciuitate hostiam duci, et ibi sub penam examinatione mori, valentinum autem sustibus cedi et capite truncari. Qui decollatus est, xvj. kl. marcij. Marium vero et uxorem eius et filios sibi presentatos tradidit musciano vicario, iubens ut vel sacrificaret, vel diuersa tormenta sustinerent. Qui iussit eos expoliari et sustibus cedi. Illis autem deus gloriosus cantibus, iussit eos in eculeo suspensi, deinde ignem ad latera eorum poni, et unguibus ferreis radii posita iussit eos in conspectu marthe de eculeo deponi et manus eorum precidi. Tunc cepit sanguis emanare, martha autem sanguinem mariti et filiorum

colligens caput suū cum gaudio liniebat. Tunc iussit ut manibz ad colla ligatis p ciuitatē circūrent. deditqz sniam vt decollarent. **Martha** vō in nimpha necaret. Quoz corpa etiā ne sepulturā haberent iussit incēdi. **Matrona** vō noīe felicitas corpa eoz semiuista rapuit & ī p̄dio suo sepeliuit. **Marthā** vero de puteo leuatā eis iunxit. xij. kl. febr̄.

CI. De sanctis cesario & iuliano. Ex gestis eorum.

CEmpore quo claudi? matrem suā gladio necauit. & edictū de colēdis ydolis per orbē diuulgauit. erat firmū? quidā pontifex terracine ciuitatis cāpanie q̄ p singlos annos die kalendaz ianuarij q̄si pro salute reipublice & principū suadebat hoīb? crudelē audaciā exercē. Nā ante p̄fatū diē nueriebat iuuenis. vñ. l. v. mensib? in delicijs & lasciujs ad interfectionem suā. Exactoqz tpe. armat? & ornat? ascēdebat in montē marimū. & arrepto equo p salute reipublice & principū & ciuū salubritate. et vt nomē haberet glorie. ipse se p̄cipitabat morti. Cui? corpz cū grādi honore colligebat. et ad templum p̄ducebat appollinis. et incendio cōsumebat. et cimeres ei? in templo p salute reipublice & ciuū recōdebant. Eo tpe cesari? dyaconus ex affrica terracina veniens. latuit ibi vsqz ad diē kalendaz ianuarij apud quendā xpianū. cū quo vigilijs & oratōib? deo hiebat. Die aut̄ prenotata euz vidisset hmoi crudelē sup̄stitionē ī quodā iuuenē luciano specioso exhiberi. clamare cepit. Viri sapientes qd̄ facitis stultū scel? .ve reipublice & p̄cipib? q̄ cruciatibus delectatur. & effusione sāguinū saginatur. Vt quid p̄ditis aīas dyabolice fraudis p̄uasionibus. Tunc firmū? pontifex iussit eū teneri. & ī custodia publica recludi. Qui p̄ tridū macerat? & leōcio osulari tradit? duct? est ante carpentū ei? ad templū appollinis vinct? & nud?. Et cum appinquaret. orate eo s̄bito ruit templū et occidit pontificē firmū. Post hoc itez cesari? ī custodia macerat?. & capillis suis tect?. qz nud? erat. & cum angel? dñi die noctuqz custodiebat in medium for? est adduct?. Illic s̄bito cadēs ī terram adorauit dñm. factaqz est lux sic cōruscatio & p̄terxit eum. Videns hoc leonci? clamauit. Vere dñs deus est quē p̄dicat cesari?. Et misit se ad pedes ei? et expoliās se clamidē suā īdugit eū. petens coram omī populo baptismū. Cūqz baptizat? esset. veniens iulian? p̄sbiter dedit ei corpz? & sāguinem dñi. Cūqz p̄cepisset omīa sacramēta. cum gloria tradidit spiritū. cui? corpz? vxor ei? & filij sepeli erunt in agro. ij. kl. nouembrijs.

CH. De passione eorum & quozundā aliozum.

Doro luxuri? p̄mus ciuitatis tenuit sanctos cesarium & iulianū. et dedit sniaz in eos. vt ambo in sacco missi in mare p̄cipitarent. cūqz ducerent dixit beat? cesari? ad luxuriū. Me quidē aqua que regenerauit q̄si filiū suum ex se renatū suscipiet. vt ipsa me modo martirez faciat vnacū patre meo iuliano. Te at̄ hodie comedet coluber vt sciat hoc oīs patria. qz v̄ndicat dñs sanguinē suoz suoz & virginum q̄s ignibus cremasti. Eodē igiē die quo mersi sunt. v̄nda eos ī litus eiecit. vbi etiā iacebat luxurius totus turgid? a serpente pcussus. Nā cum equo sedens ī villā suā ad p̄ādium festinaret. & iuxta arborē p̄t̄ret. p̄ nequicia sua euenit vt elabere? spens inter collum & capitiū tunice ei?. & intra tunicā

ventrem ei? & latera. suis morib? lanaret. ita vt p ventrem vsqz ad cor pueniret. Tacens ergo tot? tumid?. anteq̄ expiraret vidit oculis suis ambos psallentes. et cū honore digno corpa eoz v̄ndas afferētes. Quoz corpa suus dei eusebi? collegit. qui cū ipso habitauerat. & sepeliuit nocte iuxta terracina ciuitatē s̄ die kalendaz nouēbris. Post dies aut̄. v. inuent? est & ipse eusebi? ī loco vbi posuerat beatos martires ieiunās & adorās dñm. Qd̄ vidētes multi occurrebāt ei & p̄uertebant & baptizabatur a felice p̄sbitero. Hoc audiēs leōci? fili? leonci? osularis fremens de morte patris sui. misit milites & tenuit felicē p̄sbiter. & eusebium monachum. Et interrogatos d̄ doctrina. reclusit eos ī custodia. Et nolentes sacrificare iussit de capitari. & corpa eoz ī fluuio iactari. Que ad litus piecta. quare? p̄sbiter collegit & sepeliuit iuxta corpus beati cesarij non. nouembrijs.

CH. De impio aureliani et excōmunicatōne pauli.

Romanoz igiē. xxix. regnauit aurelian? annis quinqz et mensib? sex. cepit autez anno dñi. cc. lxxij. mundi vō q̄rimillesimo. cc. xxxvj. **Hugo vbi supra.** Iste fuit vir industrie militaris exptissimus. et gothoz gentē duris p̄lijs p̄ligauit. ditionēqz romanā antiquis terminis stabiluit. et siriā totā receptā sibi vendicauit. Vnde magna gloria rome triūphauit. et postmodum eā muris firmiorib? cinxit. Preterea status ecclesie hoc tpe p̄sp̄eriorib? incrementis agebat quotidie. Vnde apud anthiochiā celebre scilium est aggregatū. ī quo p̄fatus paul? hereticus esse manifestissime diuincit et p̄demnat̄ īsistente maxie malchione p̄sbitero atiochene ecclesie viro sapientissimo. Huic em̄ ab omī epoz cōcilio p̄missum est disputare cū paulo excipientib? notarijs. Vez paulus sacerdotio abscessus. et cōmunionē priuat?. nolebat exire de domo ecclesie. vnde interpellatus est aurelian? impator vt illū exire cōpelleret. Qui mox impauit illum vi publica expelli. et donnū viz multis virtutib? adorna tum ecclesie tradi. Nōduz em̄ erat aurelianus malis deprauatus osilijs quibus p̄cessu tempis bonū postmodum p̄posituz immutauit. et p̄secutionem durissimā ecclesijs excitauit. Quo p̄secutōis tpe ī gallijs passa est beata virgo columba ī zenonē si ciuitate. alijqz p̄ diuersas p̄uicias occubuerunt. libenter p̄ christo diuersa certamina pagentes.

CH. Passio sancte columbe virginis. Ex gestis eius.

Ingressus est igiē aurelianus ciuitatē senonis. vñ idus ianuarij anteq̄ accusata est et adducta beata virgo columba. que post multas it̄rogatōes iussa est p̄ iuuenē turpissimū vulgari noīe barucham. mitti ī p̄ubernio publico meretricū. Qui cum venisset ī amphiteatuz et intrasset ī cellam eius. dixit ei columba. Cur cum tanta feritate a d

me intras. Nunq̄ tibi possum resistere. aut te repellere a me. **S** patientiā habe ne irascat tibi dñs meus hiesus christus. et moriaris. Qui cōpunctus in hijs verbis nō accessit ad eā. nec tetigit eā. Et cum ozaret columba ut castitas ei? a dño pseruaretur. ecce vrsa egrediens de cauea amphiteatri. in gressa est cellā virginis. et inueniēs ibi hominē & allidens eum ante pedes columbe. intendebat in faciē ei? expectās. et quasi querēs qd iuberet d illo. Tunc columba ad vrsā. **A**diuro te p hiesū christum ut non ledās eū. sed pmitte me loqui cū illo. Tunc vrsa dimisit eū. & posuit se ante ostiū ne ille effugeret. et ne ali? ingrederet. Tūc colūba ait ad iuuenē. ecce fera audito nomine xp̄i dat honorem. ded. tu q̄re in tāto scelere pseruas. Aut ergo pmitte te xp̄ianū fieri. aut te deuorabit fera. Tūc iuuenis exclamauit. **S**i q̄s christū nō p̄fiteer sanus hinc nō discedat. Qd cum dixisset. vrsa tulit se de hostio. & exiēs iuuenis clamabat p totā ciuitatem non esse aliū deū nisi quē colūba colit. Quo audito aurelianus iussit eā adduci. Cui responsū est. qd hoc nō posset fieri qz vrsa cū ipsa intus est. Tunc aurelianus iussit ignē circa carcerē accendi. Vrsa vērō ut vidit ignē cepit fremere & rugire. Cui dixit columba. **N**oli timere. qz nō cremaberis hodie. sed morte cum deo placuerit morieris. Tunc vrsa tectū ascendēs erupit p medias turbas & exiuit ciuitatē. Tūc popul? clamare cepit ut ignis extingueret ne columba cremaret. Quib? hoc clamantibus. venit nubes de affrico & extinxit ignē. tūc adducta est columba in mediū populi. Ad qm aurelianus. **Q**ue sūt tua artificia? qz te nec ptingunt incendia nec fere. **Q**ue respōdit. **N**ihil aliud noui nisi christū cū patre & sp̄sācto. Cui dixit aurelianus. **I**ā tibi orstat? sū. ne nomē hoc memoreris. **P**recepit autē ut ad primū miliariū duceret & ibi decollaret. Quo cū ducta fuisset. rogabat ut paz dimitteret ozare. **S**ed eū nollēt qui ducebāt eā. dedit eis anabolarū suū siue palliū sericū. et p miserūt. **Q**ua ozate. clamauit ad eam vox de celo dicens. **V**eni columba mea. veni. ap̄tī sūt tibi celi. p̄gaudet tibi paradisus deuictis om̄ib? colluctationib?. **S**tat fili? dei qui tibi coronā in capite ponat. & suscipiet te angeli dei. et pducent te in ciuitatē magnā hierusalē celestē. Tūc vnus ministroꝝ extracto gladio amputauit caput ei? in ozatōne. **F**actum est hoc pridie kl. ianuarij. **C. CV.**

Passio facti sauimian martiris. **C. Ex gestis ei?.**
Odem tpe in territorio trecassimo s̄b eodem p̄ncipe passus est fact? sauimianus siue sauim? **A**udiēs autē aurelianus qd p illum multus popul? credebatur. iussit crispinū p̄fidē cum .xc. militib? ad illū p̄gere. eūqz vincēt il ad se adducere. **A**t illi impeniētes eū ozātem. timuerunt ei a p̄inquare. **A**udiens hoc impator. misit alios. .cxc. ad eū. **Q**ui & ipsi eū inuenerūt ozātem. & euz eo ozare ceperūt. **C**ōpleta ozatōe cū surrexisset. dixerunt ei milites. **D**ñs noster impator desiderat te videre. **R**espōdit. **V**adā. cunqz impator interrogans eū in fide firmissimū inuenisset. iussit eum in custodia mitti. & a .xlviij. militibus custodiri. **Q**ui p eū ad christū cōuersi arma depofuerūt. & iubente impatore decollati sūt. **Q**ui & sauimianū sibi p̄sentatum p̄ p̄fessione christi iussit manus et pedes ligari. & ad veces ferreos cedi. & i capite ei? cassidē igneā mitti. **I**n ignē quoqz positus eua sit illes? **P**ost hoc iussit impator lignū exhiberi. se

cundum staturā ei? & poni ante palatiū. et terni milites t̄nas sagittas sup eū iniecerūt. **C**unqz crederet impator eas corpi ei? insigi. ille a dextris et a sinistris ei? a v̄eto suspendebatur. **E**t ne vna qdem corp? ei? tetigit. **P**ost hoc veniēs ad eū ait. **V**bi est de? tuus? **V**eniat & liberz te de manib? meis. vel de sagittis hijs. **E**xliēs autē vna de sagittis ingressa est in oculū impatoris & excecavit eū. **Q**ui iratus iussit factum in carcerē a .xc. militib? mitti & in crastinū decollari. **A**t illo ozāte milites excecati sūt. & cathene ferree sūt p̄tracte. **S**actus autē iter carpēs puenit ad ripā secane. **I**psosqz ozāte. facta est aqua quasi petra solida. et pedib? ad locū sibi demonstratū puenit. **I**terūqz ozauit dñm ut celerit eū iuberet coronari. **T**unc leuatis ocul? vidit milites extracto gladio venire voloti? ut euz decollaret. **S**ed cū a p̄inquare timeret ait ad eos **V**enite & portate de sanguine meo impatori. ut videat gloriā dei. **C**unqz p̄cussus fuisset. gutta sanguinis cecidit super caput carnificis et ipsi ouerhi clamauerūt dicētes. **D**ñe p̄ce peccatis nostris. qz de sanguine factō tuo baptizati sum? **S**actus autē caput suum app̄hendens portauit illō pedes. **xlix** **M**ilites autē collegerunt de sanguine factō. & ligatum in lintheo detulerunt impatori. **A**p̄tīqz ocul? vidit. & deum christianoz gloriificauit. **P**ass? est autē iste factus. m̄j. kl. february. **C. CVI.**

Modus conuersionis eiusdē.
Scius facti pater sauim? nat? est in opido sauionēsi. **Q**ui post primā eōiugem accepit secundā ex pellopia ciuitate de genere caldeoz valde locupletem. **E**x p̄ma vxore habuit sauimū siue sauimianū filium. ex secunda sauimā filiā. **S**auimian? at euz legisset hunc versū **A**sperges me dñe ysopo rē. ozabat ut sciret inter p̄tationē ei?. cui angel? dixit. cum aspersū fuerit crisma sup caput tuum mundaberis a delicto maximo. cum lotus fūis ex aqua viua in nomine dñi nostri hiesu christi cādidior eris q̄ nix. **S**urgēs ergo sauimian? & volēs ouertere patrē suū. obiurgatus ab eo p̄pter metum dani p̄ncipis recessit in de. et questit. nō est inuent?. **V**enit ergo in galliā et pass? est sub aureliano ut dixim?. in territorio trecassimo. cum em̄ illuc fugiēs venisset super fluium secane p̄stratus ozauit ut ibi baptizaret. **E**t euz baptizat? esset venit vox dicēs. **S**auimiane dilige qd inuenire voluisti. **S**tatimqz fixit baculum in terrā. **E**t facta ozatōe corā multis astātib?. virga illa ramos et frondes ac flores pduxit. **E**t ex illis q̄ hoc viderunt. **M. xvij.** ouerhi sunt. **A**urelianus autē hoc audiēs. q̄ om̄s vbicunqz xp̄ianos occidit preceperat. misit milites ut eum adducerent. **A**t vbi venerunt ad eū inueniētes ozātem eimuerunt accedere ad euz et cetera q̄ supra retulimus. **C. CVII.** **C. De sancta sauima sorore eius.**

Quoniam soror eius sauima quotidie graui eum fletet. et p̄ eo quotidie ieiunans semper ydolīs supplicaret. **T**andē dormienti ei apparuit angel? dñi dicens. **S**auima noli flere. s̄z quecunqz habes derelinque. et inuenies fratrem tuum in honore maximo p̄stitutum. **Q**ue statim euigilans dixit ad collactaneā suā **A**mica mea sensisti aliqd? **Q**ue respōdit. **S**ensi dñā. qz vidi hoimē incognitum añ te stantē nescio qd loquentē. **A**it illi **N**ō me accusabis. **R**espōdit. **D**omina absit ut te incusem. sed quicquid vis fac tñm ne te occidas. **E**t sic i castro monte oia thymicē fugerūt. **H**

cum pater eius fecisset eam queri per montes & valles & inueniri non posset. expandens manus ad celum dixit. Si tu es deus potens in celo qui nos saluare possis. descende nunc & putes omnia ydola mea. que usque nunc adoravi. quod michi non potuerunt saluare natos meos. Tunc dominus de celo intonas & fregit omnia ydola que ibi erant. Quod multi audientes crediderunt in christum. Post hoc beata sauima venit romam ad tumulum sancti petri. Cuius fama eius peruenisset ad eusebium papam baptizauit eam. Et cum esset in albis orans. sanauit ibi duos cecos. & duos contractos. Et fuit ibi .v. annis. Dormienti igitur apparuit angelus domini dicens. Sauima quid fecisti? Cur dimisisti pentes & omnia que habebas. & nunc in delicijs epularis & non pegrinans? Surge & vade in trecentas ciuitates campanie & ibi inuenies fratrem tuum. Euigilans ergo dixit famule sue. Non oportet nos hic amplius habitare. cui illa Domina quod vis facere. ecce ciues valde te diligunt. & tu vis in pegrine mori? Respondit sauima. Deus prouidebit nobis. Et accepto pane oratione acco discessit inde & venit in urbem rauennensem. Cuius uenisset ante domum cuiusdam diuitis cuius filia moriebat. dixit ancille domus que foras exierat ut ibi hospitaret. Que respondit. Domina quomodo potes hic hospitari. quia filia domus meorum morietur. & astates grauiter lamentantur. Cui beata sauima. non propter memorie. Intrauit ergo ancilla ad dominam. Que statim accurrens introduxit sauimam. Et postquam sauima apprehensa manu dextra egrotantis orans erexit eam sanam. Et cum uellent pentes retinere eam non potuerunt. Et inde uenit in trecentas ciuitates. Vbi cum esset ad miliarium ciuitatis dixit famule sue ut modicum repauseret. Tunc exiens de urbe uir quidam uenerabilis licerius dixit eis. Unde estis? Sauima respondit. Domine hinc sum de illa ciuitate. At ille. Cur mentiris? quia lingua tua te iudicat pegrinam. sauima respondit. Domine uere pegrina sum. et diu positum requiro fratrem meum sauimianum. Respondit licerius. Vir ille quem queris ante paululum per christum decollatus est. et ibi in illa domo sepultus. Vade ergo illuc & reuerte ad nos. et bene tibi erit nobiscum quodiu uixeris. Et illo preterente. sauima prostravit se & orans dixit. Domine deus qui me semper in castitate suasti. non me permittas amplius duris itineribus fatigari. sed iube corpus meum a loco isto ulterius non moueri. Comendo tibi famulam meam. que propter me tanta sustinuit. et fratrem meum quem habere non potui. da ut in regno tuo uideam. Et sic finita oratione. anno uite sue. xlix. migravit ad dominum. Quod uideam famula sua grauiter cepit flere. quia nichil habebat quod sepulture sue necessarium erat. Illa autem flente. ecce licerius rediens ad urbem & sauimam inueniens iam defunctam. ait ad famulam eius. Noli flere. Ego uadam & celerius reuertar ad sepeliendum eam. Misit ergo precone per urbem. Venite omnes inquam pegrinam sepeliendam. que extra urbem defuncta est. Perrexerunt ergo quicunque potuerunt. et honorifice sepelierunt eam. ubi miser quedam ceca & clauda & manus aridas habes cepit integram sanitatem.

CVIII.

Passio sancti

patrocli martiris. Ex gestis eius. Aurelianus quoque egrediens a partibus urbis senonice pergens trecentis audiuit de sancto patroclo. qui extra ciuitatem uir nobilissimus habitacionem habens. ubi orationibus & uigilijs deo uiuens nulla die resiciebat cibo nisi hora xij. Hunc ergo perscrutans. cum inuenisset nolentem crucifixum abnegare & ydolis imolare. furore commotus

ait. Mirtite compedes in pedes eius. & cathenas ignitas in manus. & perstringite fustes in dorso eius. & includite eum donec de eo protractet. Quo facto cum esset in custodia usque ad diem terciu orabat ad dominum. Et post eductum in publico. post multas uerborum altercationes. uideam aurelianus eius ostentiam. iussit eum gladio feriri dicens. Hunc noxiu & detestabilem qui nobis confusionem intulit. & deos nostros contumeliauit in locum aquosum ducite. & ibi eum decollate. ne corpus eius in arida requiescat. Tunc ductus a carnificibus ad amnem secanem in ripa orauit & dixit. Domine ihesu christe ne patiaris corpus meum in hoc loco aquoso requiescere. ne quando dicat gentes ubi est deus eius. Tunc obscurati sunt oculi tenentium eum. & ille flumen ingressus in aliam ripam exiit & genua eius aqua non tetigit. Tunc illi qui eum tenuerant dicebant. Magnus est deus eius qui liberauit eum. Alij autem non. sed fantasma est. Illis autem inuicem percontantibus. mulier gentilis adueniens dixit. hominem christianum quem queritis uidi in monte ultra flumen in terra prostratum. & orabat deum suum. Qui pergentes illuc. cum inuenissent eum orantem. unum ait. Vere tu reus es qui nos effugisti. et ecce in manibus nostris es. & morieris nisi dijs nostris immolaueris. Qui respondit. Demones non adoro. sed solum deum uerum per cuius nomen multa patimur. & etiam morimur. Tunc genua in terram flectens a percussore in terram prostratus est. & gladio decollatus dicens. In manus tuas domine commendo spiritum meum. Et hoc. xij. kl. februarii. CIX.

De sancto speosippo & fratribus eius. Ex gestis eorum.

Sanctus polycarpus episcopus iohannis apostoli discipulus. uolens christi iusticiam ampliare. per diuersas mundi partes suos dirigebar discipulos. Audiens uero quod malo peior. princeps principis successisset in regno. scilicet aurelianus seuerus. qui cum in galliis punitas omnes christianos diuisis puniri supplicijs generali promulgasset edicto. decreuit idem sanctus factos dei andochium & benignus presbiteros & circumspectum dyaconum illuc predicacionis causa destinare uiros uirtutibus prestantissimos. et in dei amore diffusos. ad certaminis agonem per christi nomine festinos. Qui nauigantes feliciter. cum ad marsiliensium litora peruenissent. eadem ciuitate ingressi. a fausto nobilissimo uiro senatoria dignitate gratissime hospitio recepti sunt. Quos cum percontasset esse presbiteros. suppliciter postulauit ut familiam suam per ablutionem baptismi facerent christianam. Ipse autem propter imminuentem persecutionem christum colebat occulte. obreuit etiam filium suum symphorianum adolentem sacerdotum predicacionibus diuina predestinacione succiduis temporibus preclarum martirem futurum. Quez ipso patre de precate. sanctus benignus baptizauit. & sanctus andochius de sacro fonte leuauit. Tunc idem faustus ait illi. Est etiam michi soror leonilla ciuis urbis ligonice. cui sunt nepotes ex filio tres gemini fratres ex uno partu simul editi. scilicet speosippus. eleosippus. & meleosippus liberalibus literis eruditissimus paterna traditione adhuc uiuentes errore gentili quos distulerat ad christi militiam sociare. His ergo sanctissimi sacerdotibus uestra deuotione subiecit. Placuit ergo eis consilium ut sanctus benignus ad territorium lingo meum illustrandum pergeret. sanctus uero andochius & thirsus in augustudimensi dyocesi predicantes. non multo post sub aureliano felici martirio coronati sunt. Leonilla autem sanctum benignum ad se transfamisit quasi manna de celo descendens cum omni ueneracione

suscepit. Eadē die nepotes eius in agro plasmaso ad simulacrum deae nemesis sacrificia offerebant. & de superstitionis libaminibus auiē suae resuauerūt. Illa vō omnia p̄ficiens canib⁹ respuit tanq̄ sterces. accedensq; ad eos cum factō benigno dixit. Carissimi nepotes cognoscite dñm hiesū xp̄m deum esse verum & viuū. q̄ mundū cōstituit. q̄ celi altitudinem extendit. stellisq; depinxit. Qui pelag⁹ congregatū litozib⁹ coartauit. piscibusq; id pambulandū cōcessit. Qui terrarū spacia dilatauit. diuisisq; arborib⁹ & gramimib⁹ tellurē om̄ez vestiuit. Cui angeli & om̄is creatura fuiturē reddidit. cui⁹ pietas hūc virum factum benignus ad nos de longinq̄ regione trās misit. Attendite ad verba ei⁹. q̄ dei p̄cepta s̄t que de ore ei⁹ p̄cedunt. cūq; hec & multa alia cū factō benigno nepotib⁹ suis dixisset. illi visiones quasdā quas nocte p̄terita viderant huic eoz⁹ vocationi p̄sonas in memoriā singuli reuocātes narrauerunt. et ita verbis eoz⁹ in fide xp̄i cōfirmati s̄t. ut a factō benigno baptismi lauacrum suscipere. & ydolorū statuas dissiparet. Deinde fact⁹ benign⁹ ad castri diuionense p̄xit. vbi nō multo post coronā martiri⁹ p̄meruit. **C. CX.**

De passione eozundē. Ex gestis eozum.

Dercurante autē fama lugdonicā urbem tres geminos nepotes leonille ad christi cultū declinasse. requisiti a iudicib⁹ p̄stantē & publice xp̄ianos se esse asserēbant. Ipsos quoq; tanq̄ cecos & insensibiles q̄ metalla & lapides adorarent acriter arguebant. Exurgēs autē quadrat⁹ p̄ses. speosippū & eleosippū in facies pugno percussit irat⁹. Ipsi em̄ duo tm̄ locuti fuerāt. Dolēs autem meleosipp⁹ exclamauit dicēs. cur me hoc percussio nis dono cū fratrib⁹ meis p̄cipem nō fecisti. sed in illis optabile p̄ncipiū passionis ostendēs. me a factō p̄ortio sequestrasti. Vnanimes in xp̄i p̄fessione sumus. equaliter de christi remuneratione p̄ vestrā p̄fidiā gratulemur. Quadrat⁹ respondit. Hodie illos p̄ contemptu deoz⁹ nostrorū diuisi cruciatib⁹. deinde te punire disposuim⁹. At illi in cōfessione christi p̄stāter p̄durabāt. Auiā ergo cū la crimis & osculis eos viriliter exhortāte. in amozē dei p̄stētes. cū nullaten⁹ p̄sentirēt ut simulacris sacrificaret. ligatis fursū manib⁹. deorsū vō pedibus in arboze vna suspēsi sūt. Tātaq; tormentoz⁹ adinventionē sūt extensi. ut pene putarent a membrorū cōpagine separi. Meleosipp⁹ autē insultabat iudicib⁹ dicēs. Saluator noster & dñs ih̄s christ⁹ p̄ nobis p̄pēdit in ligno affix⁹ clauis. Nos ergo ei⁹ famuli pendētes ī stipite crucis signaculū adepti. glorioli martires efficiemur. At illi. Nō in ista arboze moriemini sicut vos velle dicitis. sed igne vltore p̄bitis. Tūc p̄patis lingnis & ceteris fomentis copios⁹ ignis accendit. ligatisq; manibus & pedib⁹ in cōp̄cipantē. Affuit christ⁹ saluator in medio & diruptis vinculis facti gloriabant in igne. nullūq; ex eis incendia p̄tingebāt. Videbāt impij factos in flamos exultare geminos. & p̄secutare illos. quos putauerāt tāto incendio subito videre osuptos. et tristabatur p̄fusi. Sancti in igne ambulabāt. et tandē p̄sumptis igniū incrementis. ac deficientib⁹ flamis in medio stātes p̄secutorū malicias irridebāt. Sed ut maior nō fieret desiderantib⁹ mora martiri⁹. et ut coronas p̄paratas acciperent. vidētes choros angeloz⁹ ad se excipiēdos stātes patos. flexis genib⁹ in oratōe p̄strati. spiritum simul emittētes p̄ter ad celos migrauerunt.

Videns autē mulier quedā iouilla tā p̄ciosā eoz⁹ consumationem. sp̄reto maritali p̄ortio. puuli & vnicū filij dulce relinquēs amplexū. in incredulitatis turbas adhuc ī p̄secutionis ardore cōmoras. veloci cursu p̄peris exclamauit dicēs. Et ego xp̄i ancilla sum. et christū v̄ez deū p̄nuncio. et ydola vestra om̄ino despicio. Hijs dictis. mox cōprehēsa. & a capillis suspēsa. multisq; afflicta supplicijs cū christū negare coacta nullaten⁹ voluisset. vna eū beata leonilla ad locuz⁹ martiri⁹ deducta. p̄ter gladio necare sūt. Acta sūt hec s̄b aureliano. xv. kl. febr. Inuentio autē sanctorū corpoz⁹ geminorū. vlt. dedicatio basilice eoz⁹. xij. kl. octobris. **C. CXI.**

De factō benigno p̄bitero. Ex gestis ei⁹.

Avrelian⁹ impator diuionē ingressus ad videndos novos muros ibi cōstructos. iussit templum edificari mercurio. & ne paterent vllū christiane legis p̄fessozē in locis illi residere. Qd̄ audiēs terenci⁹ comes ait. Quid sit christian⁹ nescim⁹. s; vidi quendā pegrinū caput habere tonsū. cui⁹ habit⁹ & vita differt a nobis. deoz⁹ cerimonias refutat. populū nostrū aqua abluat. & balsamo limit. & signa multa in populo facit. Post mortē aliā vitā in deo suo credentib⁹ p̄mittit. Audiēs hoc aurelian⁹ ait. Quātum audio christianū hunc esse s; habitus designat. Inquire eum. & ligatū ī p̄spectu meo adducite. q; dijs nostris ista p̄uersatio nō placet. s; cum eis illi⁹ crucifixi signū ostendit. statim tabescit & fremūt dentibus. nec illi⁹ signū intueri patiunt. Quisit⁹ ego factus benign⁹ p̄biter. & in villa cui nomen spa. matus vbi verbū dei gentib⁹ p̄dicabat inuentus. vinct⁹ ac cesus ī p̄spectu impatoris est exhibit⁹. Qui ait illi. Ex q̄ regione es o crucicola. & qd̄ nomen est tibi. Ille respondit. Ab oriente venim⁹ ego & fratres mei. quos tu iā occidisti a factō politar. po missi. ut verbū dei gentib⁹ p̄dicem⁹. Aurelianus ait. Si simonib⁹ meis p̄beas famulatū. magnum sacerdotē deoz⁹ meoz⁹ te p̄stituo. et p̄mum in palatio meo te esse iubeo. Ille respondit. Lupe rapax p̄matū sacerdotij a te nō accipio. q; tibi manet eterna et pessima damnatio. Nec me mutabis a christo cui ego seruo. Audiēs hec aurelian⁹. neruis durissimis eū cedi p̄cepit. et nisi sacrificaret diuisi penis affligi. Qui ad trocleas extens⁹. cū cedere gratias agebat christo et orabat. S; cū fuisset cesus. carceri mancipat⁹. angelo eū p̄ortante ita p̄stine sanitati reddidit. est. q̄si nec vnam plagam accepisset. **C. CXII.**

De passione eiusdē.

Altera quoq; die presentat⁹. dijs sacrificare renuens. cultūq; eoz⁹ irridēs. iussit esse a cesare ad fanū qd̄daz adduci. carnesq; de sacrificijs in os illi⁹ ut māducaret vel inuit⁹ mitti. Qd̄ cū fieret. ille factō ecōtra signo crucis. corde sursum suspensio. et oculis in celū eleuatis orauit. Et statim om̄ia ydola lignea et lapidea. et vasa quibus sacrificia offerebant. sicut fumus euauerunt. Tūc factus gaudio repletus gr̄as egit. et tiranno de cultu deoz⁹ q̄ ante signū salutis euauerat insultare cepit. At ille ait. Agnosce benignē q; dij nostri tuā cupiunt facere voluntatē. si tu assensū p̄bere velis. magnū te in p̄spectu nostro videbis. Qui respondit. Stultū hēs cor. nec oculis vides q̄ta virtus christi sit. que ydola tua cōminuit. Tunc iniquus cesar iussit eū in carcerē recludi dicēs. Exhibete saxū magnū. et trāsforatū

in quo pedes eius supplebetis et in digitos manuum eius calentes subulas in longum asfigite. Per sex autem dies illi nullus nec aquam prebeat et includite cum eo canes ferocissimos esurietes et sitientes ut ab eis diripiatur. Qua iussione impleta cum includeretur sanctus monebat comites et tribunos ut crederent in ipsum. In carcere autem per sex dies orationi vacans angelum dei confortantem habuit. Canes quoque mitigati nec capillum capitis eius nec simbriam vestimenti eius perigerunt. Sed et angelus domini alimentum ei id est panem celestem praebeuit discussis subulis de manu eius et plumbo de pedibus. Sexta autem die apra custodia inuenerunt eum ita illesum penitus ut nec una plaga in corpore illius apparet. Quod audiens aurelianus iussit recte ferreo collum eius in ipso carcere contundi et lancea militis vitam eius crudeliter finire. Quo facto columba niuea de ipso carcere a christianis ascendisse visa est usque in nubibus et sic preciosa anima glorie ascendit in celos fuit ostensa. Tancusque odor suauitatis in eos effulsit ut estimaret se in paradisi odoribus collocari. Acta sunt haec circa factum benignum presbiterum. **KL. nouembriis.**

Passio sancti prisci et felicitis presbiteri cum socijs suis. Ex gestis eorum.

Proterea cum aurelianus senonis moraretur alexandrius senascallum suum ubique transmisit ut si quos christianos inueniret omnes ut sacrificare aut morti compelleret. Qui multa loca perstrans peruenit ad locum qui tociacum appellatur et ibi reperit factum presbiterum cum multis christianis psallentem. Quos ut christianos cognouit factum presbiterum per ceteros respondente decollari et in puteum precipitari precipit. Dumque ceteri similiter cederent unum eorum caput sancti prisci rapiens dum per siluam diffugeret a subsecuentibus non longe ab antiodoro decollatus ibidem cum capite sancti prisci est sepultus. Ceterorum vero martirum corpora christiani furtim tollentes in quadam cisterna sepelierunt. Latuit autem ibi caput sancti prisci per quatuordecim annis usque ad tempus sancti germani antiocheni episcopi. Cum enim deus ostendisset ei locum ubi illi sancti fuerant decollati ipse locum consecrans monachorum monasterium ibi construxit quod usque ad tempora valdorum durauit. Caput autem sancti prisci detulit ad alium locum qui differt quattuor ab urbe milibus. Vide licet ad castellum eiusdem sancti prisci nomine nuncupatum.

Actus. Sub aureliano quoque passus sancti felix presbiter et fortunatus et achilleus diaconus quos miserat hirene lugdunum episcopus et martir ad urbem valenciam seminario praedicationis imbuenda. Cum ergo maximam partem supradictae urbis ad fidem christi conuertissent a duce cornelio in carcerem trahi sunt. Deinde diutissime verberati crucibusque fractis circa rotas vertigine astricti fumum quoque in eculei suspensione pressi tandem gladio consummati sunt.

Passio sancti andochii cum socijs suis.

Sub eodem impatore passus est andochius cum socijs suis. Nam cum aurelianus senonis veniens christianos percipisset inquit ut aut ydolis immolarerent aut diuersis supplicijs interirent facti andochius et thirus ad locum intrepidus venientes cunctos praedicatione sua conabant ad dei salutem perducere. Quidam autem negotiator in loco qui sedelocum dicebatur residens felix nomine christianus fide cuius negotiatio quotidie erogabat in pauperes eos in suo suscepit hospitio. Ibi ergo fixis impatoris tentorijs quidam hostiarum caesaris nunci-

auit ei quod christiani in domo felicitis residerent. Quod audiens ille iussit eos adduci. Qui cum ducerentur felix uersus ad eos deprecabatur dicens. Ne patiamini me separari a gloria remuneracionis vestre sed orationibus adiutum precor me ad preciosa martirij vestri coronam ducite. Et facta oratione intrepide perges ligatis post tergum manibus ducti sunt in conspectu nequissimi caesaris. Tunc andochius et thirus et felix christum firmissime confitentes inuersis manibus suspendunt et saxis eorum pedibus ligatis sequenti die impatori incolumes presentant. accensoque igne in eum per ligati mittunt sed statim combustis uinculis et extincto igne imbribus illesum impatori assistunt et christum ibi amplius confitentes usque ad mortem colla uectibus ferunt. Quod audiens faustus cum simphoziano filio suo corpora eorum collegit et honorifice sepeliuit.

Passio sancti simphoziani et eius miracula. Ex gestis eius.

Sanctus simphozianus precibus patris sui fausti nobilissimi viri cum adhuc esset tricenarius a sancto benigno maritimo baptizatus et a sancto andochio de sacro fonte leuatus tanta ex tunc sanctitate pollebat quod seniorum vitam anticipans in celesti uersatione et diuinae legis studio permanebat. Cum ergo aurelianus impator a senonis diuionem periret consularem eraclium augustudunum direxit ut sicut ubique faciebatur ita et ibi omnes christianos aut sacrificare aut morti compelleret cum ergo tunc pagani festum ueneris miramania celebrarent et statuam eius in curru coram eraclio deportarent simphozianus affuit et nolens cum adorare diu cedere et carceri mancipari. Et cum eductus de carcere eraclio diebus singulis offerret et ad sacrificandum nullatenus moueret dixit. Si periculosum est non quotidie ad perfectum anime aliquid addere quanto periculosius est a salute discedere. Vita quam christo reddidit sumus ex debito. solutamque ei ex voto. Sera penitudo est sed iudicis timuisse spectu. Munera uestra fucati mellis permixta dulcedine male credulis mentibus uenena perueniunt cupidas uestra omnia habendo nil possidet quod dyabolicis artibus obligata miseri lucri conpedit detinetur et gaudia temporum uestrorum in similitudine uicti cum ceperint splendore frangunt. Tunc iudex ira succensus data sententia ministro iussit ut simphozianum decem et principes blasphemiam occideret sicque deorum et legum iniuriam vindicaret cum ergo duceret ad locum et uenerabilis mater sua eum de muro hortaret ne timeret mox gladio decollaretur a christianis sblatus et alibi est sepultus. Vbi tanta miracula uidebant fieri ut etiam paganis mirantibus in honore maximo haberet. Testatur autem gregorius thuronensis quod de loco ubi sanguis eius effusus est quod dam christianus tres lapillos cum ipso sanguine leuauit et in capsula argentea inclusos in ecclesia lignis tabulis structa apud ligernum castellum aruernie in altario collocauit. Tempore autem quo theodoricus rex francozum illam regionem euerit hoc castrum incendio concremauit cumque flamma ecclesiam illam penitus consumpsisset et populum altaris incendio reliquias sancti simphoziani plageret consumptis flammis et dispersis cineribus capsula illa argentea de loco illesa attollitur et mirantibus cunctis nichil diminutum de sacris pignoribus reperitur.

De sancto mammete puero. A tempestate erat in caesaria capadociae puer. vii. annorum matrem nomine quod mortuus

parentibus cum iuste & pie viueret aureliani de-
cretum de cultu ydolorum abhorrens in monte cuius
silua densissima erat secessit. Ibiq; viuebat oratis
oni & lectioni vacans et de lacte tamen gregis sui se
pascens. Audita autem uoce de celo ut in campum
descenderet descendit. ibiq; uirga & euangelium in-
uenit. Quibus sumptis in monte ascendit. Legente
autem eo librum quem inuenerat in campo conuenerunt il-
lic diuersa ferarum genera que prostrate eum adora-
bant. & post flexa genua sursum ad eum respiciebant.
Tandem egressis feris masculinis remanebant ibi fe-
mine cum gregibus mansuetis uerbis lacte plenis.
Quas uir factus cum grege suo mulgens & coagu-
lans. & caseos faciens. cum sibi abundare uideret. quod
rens a domino quid de fructu sibi dato faceret. respon-
sum accepit. ut ad portum cesaree descenderet & pau-
peribus distribueret. Hoc uidentes quidam presidi alex-
andro nunciauerunt quod ibi magus esset qui omnes fe-
ras siluarum maleficaret. Tunc iudex eques duos mi-
sit ad eum. Quibus ille obuius in habitaculum suum eos
duxit. eisq; caseum & aquam apposuit. Quibus mandu-
cantibus facta est congregatio animalium. sedente eo &
legente euangelium. Quod uidentes illi fugerunt ad
eum. confortati autem a uiro facto ne timerent presidi-
um quod uisa presidi retulerunt. **C. CXVII.**

De agone eius & passione.

Puer autem factus eos sponte secutus coram
preside magnum se esse negans. & christianum pro-
fitens. cum ydolorum cultum omnino respue-
ret. iussus est ab eo suspendi & torqueri. cumq; gra-
tias agens in celum intenderet. audita est uox de ce-
lo ad eum. confortare matrem & uirilem agere. Tunc
preses iussit eum deponi & in carcerem recludi. ubi
plurimum. xl. homines inclusos inuenit. Quibus apud eum
querentibus quod fame morerentur. columba celitus mis-
sa portans lac & mel per fenestram intrauit. accipiensq;
matrem simul cum eis manducauit. et saturati sunt. me-
diaq; nocte aptum est ostium carceris. & exierunt.
Post hoc matrem presidi presentat. in caminum ignis
mitis iussus est. sed eo munito signo crucis intrante
flama statim est extincta. Iussit iteque preses ignem ac-
cendi. sed columba descendit & ignem dispersit. Ape-
rientes autem milites caminum. uiderunt cum eo stantem
quasi miliciam et multitudinem angelorum. Qui uocatus
& egressus. iussus est in amphiteatro bestiarum seuissi-
mis exponi. scilicet. uerse. & parde. & leoni. At uersa eum
adorauit. parda collum eius est amplexa. leo pedes
eius lambuit. Vex anteque dimitteret leo ministris pro-
timore moram facientibus. alius leo diuinitus e monte
descendit. & per ciuitatem rugiens nullum lesit. sed fe-
stinans ad amphiteatrum intrauit. et respiciens factum
martirem dixit. O natura hominis spiritus sancto coop-
ta. ecce tui causa cogor ab angelis contra naturam loqui.
Hec eo dicente. amphiteatri ostia clausa sunt ab an-
gelis. ut nullus exinde posset exire. Et ascendens leo
multitudinem paganorum & iudeorum lanauit. solusq;
preses illesus cum officio suo remansit. iubente. scilicet. san-
cto ne eum lederet. Tandem factus martyr lapida-
tus. cum iam lapidibus esset cooptus. et tunc etiam ma-
neret illesus. ab angelo de celo uocatus emisit spi-
ritum. Huius natale celebratur. xvij. kalendas septembris.

C. CXVIII.

Passio sancti pu-

eri agapiti. C. Ex gestis eius.

Passus est tunc rome factus puer agapi-
tus sub preside antiocho. qui primo quidem iussit
eum per quattuor dies absque cibo uel potu
in carcere recludi. Deinde prunas ardentes super

caput eius imponi. et post hoc sumum teterrimum fie-
ri. ipsumq; martirem nudum capite deorsum suspendi.
sicq; dimitti solum. donec corpus eius nunciaretur a fe-
ris & uerbis deuoratum. Attalus autem cornicularius
qui eius presidi in carcere suaserat ut a stulticia sua re-
cederet. ne in tormentis deficiens. florem iuuentutis
amitteret. post quattuor dies iuit ubi suspensus
fuerat. cupiens dicere presidi si adhuc uiueret. et
inuenit eum super fumum in veste cadida deambulā-
tem & psallentem. Non moriar sed uiam regni. Angelus
uero domini eum soluerat. et omnino a plagis suis sana-
uerat. Ad hoc attalus stupens nunciavit presidi di-
cens. credo quod magnum est deus christianorum. Nec est
alius preter eum. cui eum preses diceret eum seductum.
sequitur hoc nunciaturus impatoribus. respondit se liben-
tissime cum agapito sibi penam martiris. Preses ac-
tue agapitum precepit expoliari. et aquam bullien-
tem in ventrem eius mitti. sed illo magis eam frigidam
sentiente. & uerba fidei coram preside proponente ip-
sumq; arguente preses de tribunali cecidit & mi-
litibus ait. currite sibi uenite michi totus enim ardeo.
& quod iniuste feci de puero magno & eterni dei aga-
pito iuste recipio. cumq; hoc dixisset impius expira-
uit. Quod audiens aurelianus iussit eum exponi leonibus.
Ministri ergo ducentes eum in urbem prenestinam. in am-
phiteatro leonibus proiecerunt. Qui mox deposita fe-
ritate prostrati pedes eius limxerunt. Tunc populo cir-
cumsistente & deum glorificante. ministri eum rapuerunt.
& non longe ab urbe ductum gladio percusserunt. xv.
kalendas septembris. **C. CXIX.**

De ceteris

sub aureliano passis. C. Actus.

Peter hos autem passus sunt & plures alij sub
aureliano. De quibus ita legitur in martiri-
ologio. m. idus aprilis. rome natale pluri-
morum martirum. quos factus alexander papa bap-
tizaui cum in carcere teneret. Hos omnes aurelianus
princeps. nauis uetusta impositos in altum mare de-
duci. et illic ligatis ad colla pedibus mergi fecit.
Hec tamen magis referenda uidentur non ad hunc aurelia-
num impatorem. sed ad aurelianum consularem. sub quo
& ipse alexander papa martirizatus est. Itē. m. kalendas iu-
nij apud yconium ciuitate isaurie sub aureliano impa-
tore passio sancti cauonis martiris et filij eius. Qui
primus ignito ferro suppositis. deinde craticula sup-
positis prunis. et oleo superinfuso. ostentat supaue-
runt. Postea uero tam fixo uigiliis quam suspensionis in eculeo
ac ignis penas passus. malleo ad extremam ligneo ma-
nibus eorum uerticis. in laudem omnipotētis dei spiritum
emiserunt. Itē. kalendas iunij augustuduno sanctorum re-
ueriani episcopi. et pauli presbiteri cum alijs. x. qui
sub aureliano principe martirio coronati sunt. Itē. v. nonas iulij
ciuitate dulina sanctorum martirum hi-
renij dyaconij. et muscole nobilissime matrone. qui
passi sunt sub aureliano principe. Itē. pridie nonas au-
gusti rome uia lacina. passio sancti terculiani ma-
tiris. qui sub aureliano impatore. post impiam fu-
stum macerationem. et ignium circa latera adustio-
nem. ac oris squassationem. et eculei extensionem. per
uorumq; cessionem. data scissa capitis amputatione mar-
tirium consummauit. Itē. vij. idus decembris rome na-
tale beati euticiani pape. qui rex ecclesiam anno
vno. et sub aureliano martirio coronatus. sepultus
est in cimiterio calixti. Qui et ipse per diuersa loca
ccc. et. xlij. martires sepeliuit. Item. n. kalendas rome
uia apia passio sancti quirini tribuni. et marti-
ris. qui sub aureliano impatore post lingue abscis-
sionem. et eculei suspensionem. manuum ac pedum

de truncatione. agone martini gladio summauit
 Itē kl. aplis rome passio theodore beatissime so-
 rozis illustrissimi martiris hermetis. Hec s̄ aure-
 liano p̄ncipe martirizata. sepulta est iuxta fratres
 suum via salaria nō lōge ab vrbe roma. Hoc quo-
 qz magis intelligendū videet de aureliano p̄sulari.
 Nā & beat⁹ hermes frater hui⁹ theodore p̄ beati
 alexandrum ouersus. qui passus est. v. kl. septēbr̄.
 Itē quarto id⁹ iunij rome via aurelia. natale san-
 ctorum basilidis. tripodis. & madalis. s̄ aureliāo
 impatore. p̄sioe platone. & alioz. xx. marciz

CXX. De impio tacito flozia
 ni p̄bi. kari. karimi. numeriani. **C.** Eusebius i cro-

Doro aurelian⁹ cū aduersū nos p̄secuti-
 onem mouissz. fulmē iuxta eū comitesqz
 ei⁹ ruit. ac nō multo post inē ostantimo
 polim & eracleā in cano floreo vie veteris occis⁹
 est. Post quē romanoz. xxx. regnauit tacit⁹ mē-
 sibus sex. Quo apud pontū occiso. obtinuit flozi-
 anus impium dieb⁹. lxxix. Hoc quoqz apud thaz-
 sum interfecto. romanoz. xxxi. regnauit prob⁹
 annis sex. & mensib⁹ quattuor. Cepit autē āno dñi
 cc. lxxix. mundi v̄o quartimillesimo. cc. xliij.

Hugo vbi supra. hac tēpestate fuit quidā manes
 genere p̄fes. acer ingenio. vita v̄o vel morib⁹ bar-
 barus. q̄ scdm̄ nomē suū insanies se paliticū nomi-
 nabat. Ab hoc diffusa est heresis manicheoz p̄ or-
 bem vniuersū. hic asserbat duo esse p̄ncipia. vnū
 boni. & alter⁹ mali. vnū lucis. & alter⁹ tenebrarū.
 cū om̄is creatura bona sit p̄ naturā. sed dñi fuerit
 viciata fit mala. Porro p̄bus impator apd̄ firmiū
 militari tumultu necat⁹ est. Car⁹ igit̄ narbonēsis
 āno ab incarnatōe dñi. cc. lxxv. s̄ ab initio mūdi
 quartimillesimo. cc. xlix. impauit ānis duob⁹. hic
 cū filios suos karimū & numerianū p̄ortes regni
 fecisset. ad bellū parthicū p̄fect⁹. in castris fulmi-
 ne ictus interiit.

CXXI. Passio sancti mauri monachi & quorundā alioz
 Ex gestis eorum.

Svb numeriano impatore. et celerino vr-
 bis rome p̄fecto. passus est factus mau-
 rus. cui⁹ passio reoliē. xi. kl. septembri⁹
 Nā cum in affrica esset iste vir a penitib⁹ xp̄ianis
 multā s̄bam habens. oratōibus & elemosinis iugit̄
 insistēs. nutu dei inspirat⁹. monasteriū ingress⁹. sic
 a fratrib⁹ amabat⁹. vt om̄s eū q̄si patrē venerarēt
 Cūqz. xvij. annū agens. monachi vitā cōpleisset
 romā venit vt facti petri corp⁹ visitaret. Vbi au-
 diens vocē rabiā celerini p̄fecti xp̄ianos p̄sequē-
 tis. de vrbe se subtraxit. et in quadā spelunca la-
 tuit. Cūqz illic trib⁹ mensib⁹ moraret⁹. media no-
 cte post orationē sopozat⁹ est. & vidit vix splēdi-
 dissimum virgā ferentē q̄si aureā in manu sua dicē-
 tem sibi. Surge maure qz nō te despexit de⁹ quē
 diligis toto cordē. et vrbe sine mora ingredē. Qd̄
 cū fecissz. & christian⁹ pegrin⁹ eē dep̄hens⁹ fuissz.
 ad celerinū p̄fectum duct⁹ est. A quo interroga-
 tus cū sacrificare nollz. sed ydola vana & fragilia
 diceret. irat⁹ ille vehement̄ iussit eū i eculeo suspē-
 di. & vngulis radi. lateribus quoqz ei⁹ lampades
 ardentes applicari. & tandē capitalē subire sn̄iam

CXXII. De passione eorum sancto-
 rum.

Actor. Sub eodē quoqz passi sunt & plēs alij
 de quib⁹ sic in martirio legiē. v. kl. marcij apd̄
 egiptum natale sancti victorini. victoris. nichofo-
 ri. claudiani. dioscozi. serapionis. et papie sub nu-
 meriano impatore. Quoz p̄mus secund⁹ & terci-
 us p̄ p̄fessioe deitatis p̄stanter exq̄sita supplicioz

genera tolerātes. reliq̄ quattuor claudian⁹ & dio-
 scozus flamis incensi. serapion & papias gladio ce-
 si sunt. Om̄s itaqz celebze martiriū dedicauerunt
 Sub eodē passus legiē factus babill⁹ ep̄s apud an-
 tiochiā cū tribus pueris. ix. kl. februarij. s̄ de hoc
 videet esse p̄rouerbia inē historias. Nā i gestis ei⁹
 vt dictū est legiē iste vocat⁹ babill⁹. & passus fu-
 isse sub numeriano cū trib⁹ pueris. In martirio:
 gio autē legiē babillas appellat⁹ & cū trib⁹ puulis
 sub decio fuisse passus. hieronim⁹ quoqz i libro d̄
 illustrib⁹ viris dicit babillā antiochenū ep̄m s̄ de
 cio fuisse passū. Vtz ergo babillas ille sit iste ba-
 billus scriptozes viderit. Nos autē q̄ de facti ba-
 billi passione legimus s̄ breuiter subiecim⁹.

CXXIII. De factio babillo cū
 tribus pueris. **C.** Ex gestis eius.

Igit̄ numerianus cū apud antiochiā im-
 molasset demonijs. & voluisset ingredi
 ecclēsiā domini. p̄hibuit eū babill⁹ ep̄us
 obuias manus opponēs ei. Altera v̄o die sedens
 numerianus in confisio p̄cepit ep̄m sibi offerri
 Cui⁹ & ait. Quid michi hoc fecist⁹. Nescis qz rex ē
 qui tibi loquebat⁹. Respondit ep̄s. Me suum suū
 humilem placuit deo vt ostitueret pastorē plebis
 sue. Ideo cū vidi te lupū veniētem ad oues ei⁹. ti-
 mens ne aliquā p̄erē p̄hibui te ab ingressu ouil.
 Ad quē numerian⁹. Ergo tibi lup⁹ vis⁹ sū & nō
 rex. Respondit ep̄s. Scdm̄ indulgentiā dei rex es
 p̄pter peccata nostra. vt vel sic reuerberati reuer-
 tamur ad ipsū. At ille. Quis est de⁹ quē colis. Re-
 spōdit ep̄s. Virt⁹ & sapiētia & verbū patris. Ad
 hec numerianus. Quid ergo est homo. Respōdit
 ep̄s. Constātia vite. fructio eoz q̄ facta sūt a dño
 Tunc iussit numerian⁹ vt imponerēt collo ei⁹ tor-
 quens ferrea. et cōpedib⁹ pedes ei⁹ stringerētur
 Et ait. Per deos decet te torques talis. Et dicit
 sanct⁹. Tu quidē irridēs dicis. sed p̄ filiū dei pl⁹
 me decent ista q̄ te diadema. Vis autē scire q̄ ma-
 gna est doctrina nostra. habeo sub me tres puu-
 los. quos p̄stare dei gratia erudiui. Iube illos ad
 te adduci. et videbis sapiētiā eoz & cōstantiā q̄
 est in deo. Et adducti sunt puuli. Ep̄s autē iussus
 est foris teneri. Interrogauit ergo rex infantes si
 uatrem haberent. responderunt. Ita. sed supra ma-
 trem habem⁹ eū q̄ nos docuit dñm & magistz &
 patrem. Tūc iussa est adesse mater eoz. Que cum
 intrasset. interrogauit eā rex. Qd̄ tibi nomen est.
 Ait. Theodola. Sunt isti filij tui. Sunt. Ego quidē
 eos genui. sed deo obtuli p̄ pastorē bonuz & dñm
 meum babillum ep̄m qui erudiuit eos in doctrina
 dei. Tunc eā iussit rex exalapari. Qd̄ videntes pu-
 eri vno ore clamauerunt. Tirāne noli cedere ma-
 trem nostram sine causa. honesta em̄ mulier est. &
 vera dixit. Irat⁹ rex iussit eos leuari i cathomo &
 priorī dari plagas xij. secundo. ix. vij. Tūc pu-
 eri leuātes vocem dixerunt. Benedict⁹ es dñe de-
 us qm̄ scdm̄ magisteriū patris nostri babilli p̄pter
 christuz hec patimur. Et exclamauit theodola. Ma-
 gnus es domine de⁹ qm̄ filij mei singuli secunduz
 numez annozum suozum celi sunt. **CXXIII.**

CXXIII. De passione eorum sancto-
 rum.

Quā iussa est mater foris stare. et intro-
 duct⁹ est sanct⁹ ep̄s. Cui⁹ ait rex. Magi-
 ster insipientium. & eruditoz puulozum
 inuenta est falsa p̄missio tua. Nā pueri michi p̄si
 sunt & osenserunt sacrificare. Ad hec babill⁹. Re-
 cte mentit⁹ es in caput tuum non consenserunt.

Magister quidem sum sapienſiū & infantiū. ſz nō inſipientiū qđ eſtis vos. Ego minas tuas nō timeo. patus ſum om̄ia ſuſtinere p̄ xp̄o. Nā anime iuſtorum & ofeſſoz in manu dei ſunt. & nō tāget illos malum. Tunc rex iuravit dicens. Per aſclepiū male te p̄dam. At illi babillū. Dignus es deriſu. Nā ſi ceteri dii tui audierint qđ ſolum aſclepiū nominaſti irascent. Respondit rex. Et ſi audierit chriſtus tuus qđ eum ſolū deum nominaſti. quid faciet. At Quāuis indignus ſis audire. tñ p̄pter circūſtantes dicā. Quādo chriſtiani filiū noſtant. ofitent & patrem & ecōuerſo. Quia patrē in filio. et filiū i patre. et ſpiritū ſanctū in utroq; eſt. Tūc iuſſit rex babillū cum infantiū ſuſpendi. Et cū fuiſſent ſuſpenſi. dixit ſāctus. Ecce ego & pueri quos michi dedit deus. Pondus autē torquis ferree q̄ erat in collo ei? caput ei? dep̄mebat. Et iuſſit eū rex ampli? vexari. Turba vō circūſtans quaſi miſerās eū dicebat. cōſule etati tue & ſacrificā ut careas tormentis. Tunc ſāctus ait. Nō tā lugeo inſenſatum regem iſtū. q̄tum vos q̄ ei ofentis. Ego tormentorum nichil ſentio. Patit̄ em̄ in me chriſtus. Infantes autē ſuſpēſi clamabāt dicētes. Tirāne crudeliſſime quare bonū paſtorē tā crudeliter & ſine cauſa torques. Sed hoc faciēs maiorē apud deum & apud hoīes laudē inferis ei. Sed p̄ ſalutē ei? qđ xp̄s eſt nō effugies manū dei. ſed gehēne igni traderis. Tunc iuſſi ſūt pueri ampli? torqueri. Et clamabant. Miſerrime nō erubeſcis qđ oim̄ceris a pual corā populo iſto. Tu magis cruciaris q̄ nos. Nō ſentimus tormenta. qđ de? adiuuat. Tūc iuſſus eſt ep̄s deponi & abſcondi ut ſingularit̄ eos interroget. Et cū infantiū multa p̄mitteret. cōtempſerunt eum et munera ei?. Tunc introductus eſt ep̄s & dixit ad eū rex. Hij filij tui ſūt. reſpōdit ſāctus. Voti mei eſt. ut mei in om̄ibus ſimiles ſint excep̄tis peccatis meis. Tunc iuſſi ſūt om̄s & ep̄s & puuli p̄ter decollari. rogauit autē ep̄s p̄cuſſoz ut infātes an̄ ſe decollaret. Et amplexās eos tenēs qz eos leua & dext̄a dixit. Ecce ego & infātes quos dedit michi deus. Infātes vō ſtringētes caput ei? & manus ofculātes dicebāt. Domine pater & magiſter noſter p̄ter ofumemur. Tūc letatus babillū in fide & magnanimitate eoz q̄ erat a ſp̄ſancto dixit. Benedictus es dñe qui vere ex ore infantiū & lactentiū p̄fecisti laudem. Et ofculatus ſingulos tradidit eos q̄ſtionarijs ut in ei? p̄ſentia p̄cuteretur. Quib? p̄cuſſis ſemetipſū tradidit. Et ablatū eſt caput ei? & poſitū cū infantiū. **CXXIII.**

CXXIII. De ſancto criſtiano & ei? temptacione.

CXXIII. Ex geſtis ei?.

Dolemius quoq; vir illuſtriſſim? alexandrie vr̄bis p̄mus. romā cuz filio ſuo veniens. a ſenatu ſuſceptus. & a numerio impatore illuſtrat? cathedrā i curia ſuſcepit. cui? fili? criſtianus p̄hoz ſtudijs tradit? cū vniuerſa libroz volumina curioſi? diſcūteret. & ad euāgelicos apices veniēs. ibiq; curioſitatis ſue curſū figens ad ſemetipſū ait. Tādiu te decuit p̄ libroz tenebras tuaz curaz frena laxare. qđ diu ad lumen veritatis p̄tingeres. Nō eſt prudentie ut ad tenebras redeā de lumine. Hoc ſecū reuoluēt. & quod die chriſti famulos p̄quirēt. dictū eſt ei carpoſorum quendā chriſtianiū ſāctum & p̄ om̄ia eruditum virum. p̄ p̄ſecutione ſeuicte in quodā mōtis ſpeleo collocatū. vix poſſe a pauciſſimis & fidelisſimis viſitari. Ille referētis genib? aduoluit. et iaz

cū lacrimis poſtulabat ut ad ei? noticiā mereret puenire. Sicq; pueniēs ad ſanctū carpoſoz quim te regionis p̄ſbitez. intra paucos meſes om̄ibus literis diuinis imbuit. et ita diligenter inſtructus eſt. ut poſt. vij. dies baptiſmatis ſui xp̄m dei filium publice p̄dicaret. Quo audito pater ei? iratus fecit eū in loco tenebroſo & ſqualido claudī. ac veſperinis horis aridiſſimo cibo refici. At ille magis hoc ad excitacionē ſibi qđ ad ſupplicium dicebat iſerri. Vn? autē ex audientib? dixit patri ei?. Si filium tuum ab hac uſurpacione conariſ cripe. magis eū debes voluptatib? occupare. Nā hm̄i tenebras et afflictiones chriſtiani ad gloriā ſibi eſtimāt euenire. Tūc ille filiū de illa tētra habitacōe auferēs veſtib? p̄cioſis induit. & ponēs eū in triclinio ſericis veſtib? ſtrato. quinq; pulcherrimas virgines accuratiſſime ornatas cū eo oftituit. atq; quotidiana ei? diuina affluentiſſimis dapibus exhibēt p̄cepit. Puellis autē minatus eſt dicens. Niſi cum iocis & amplexibus veſtris ab intentōe chriſtiani tatis ſepaueritis. diuerſis faciā vos iterire ſupplicijs. Igit̄ inter hec ludibria vir dei immobil? p̄durabat. et delicias q̄ſi ſtercora p̄temens. puellas q̄ ſi vyperas exhorrebat. Iacebat autē in oratōne immobilis. et amplexus eaz. & ofcula quaſi ſagittaz iſtus ſcuto fidei excipiēs clamabat. Exurge dñe in adiutorium michi. dic anime mee ſalus tua ego ſum. cum autē longā oratōem cōpleſſet. tam graui ſomno correpte ſunt virgines. ut niſi de triclinio foras eiecte fuiſſent penitus excitari nō poſſent. Euigilabāt ergo foris & capiebāt cibum. Statim autē ut ingreſſe fuiſſent ubi orabat ſāctus ſopore artabanē. Dixerunt autē patri quidā ex amicis ei?. Hic artem diuiciū magicā a chriſtianijs. & aduerſ? puellis ſimpliciſſimas facile p̄ualcet incantādo. S; ſi eruditā aliquā ad eū miſeris. poterit eū ad tuū arbitriū inclinare. **CXXV.**

CXXV. Qualiter daria de numimib? diſputādo cōuertit.

Tunc vgo veſtalis nomine daria gemijs et auro radiās. repente ad criſtantum ingredit̄. et rāta eū ſemonis elegātia alloquitur. ut ſi eſſet ferro durior. plumbo mollior redderet. Sed ille mediū inter ſe et illā ſp̄m ſanctū poſtulās ſic eā affat. Si michi mortali tantā pulchritudinem ac ſemonis melliflui dulcedinē ſpe cōnubij temporalis oſtendis. alijs iā amorib? occupato qđo magis amātem te et deſiderātem immortalē igis filium obtinere poteris. ſi aiām tuā in corpis integritate cuſtodiēris. Et ſicut corpe pulcra eſt. ita et mente pulcior ſiues. Erūtq; tibi laudatores angeli. panimphi apoſtoli. martires amici. chriſtus ſponſus. qui thalamū tibi in celo cuſtodies. dotez tibi ſempiternā tribuet poſſeſſiones paradisi. Ad h? daria cōpuncta reſpondit. Nulla mecū o iuuenis cum hijs veſtib? petulātis animi ad te ſigna pduxi. ſed patris tui lacrimas miſerata cupio te patri tuo reddere. et deoz culture reuocāe q̄ nobis eoſ facit eſſe cuſtodes. Criſtianus ait. Quō poſſunt nobis eſſe cuſtodes. qui niſi cuſtoditi fuerint a canibus. nocte a furib? rapiunt. Daria reſpondit. Si vulgus ignobile poſſz abſq; hijs imaginib? deoz culturam celebrare. nulla eſſet neceſſitas ſimilitudinibus exhibende. Et criſtianus. Inquiramus ergo quoz ſunt ipſe ymagines. et videamus ſi hijs merito honorem deoz exhibere debeamus. De? autē nō poſſet eſtimari. nec credi. niſi qui om̄ez ſanctitatem om̄emq; ſup̄gredit̄ maiestatem. Que ergo

bona saturnus falcer habuit. qui proprios filios quotiens nascebant occidit. ut non dicam comedit si cut scriptores ei? scribunt. Que bona in ioue fuisse estimas. qui quot dies vixit. tot inaudita incesta. tot homicidia perpetravit. qui omni castitati usque ad mortem inimice? extitit. ut etiam ganimede? libidine polluerit. et terra? suis sordibus inquinavit. Hec & alia multa eo persequente credidit daria. & quasi simulata voluntate in se & crisantum habuit consiliu. ut nomen diugij assumeret. ita ut ambo in dei timore & castitatis gloria perdurarent. Ita baptizata daria sacro crisanto non corporeo calore est iuncta. sed spiritus sancti feruore sociata.

C. CXXVI.

Qualiter accusat? est & punit?

Quoniam p eum multe virgines relicto spon saliu amore xpo se traderet. et iuvenes relicto carnali comercio se castimonie manciparet. excitata est in vrbe seditio sub celerio prefecto iuuenibus? publica interpellatione clamantibus? sponfas nostras per daria amittimus? maritos per crisantum amittimus? et iam filios non habemus? Tradidit ergo crisantus tribuno claudio. qui tradidit eum. lxx militibus? ut duceres extra ciuitatem ad sacrificanduz herculi. diuisis eum penis compelleret. Qui crudis eum neruis astrinxerunt. ut illis sensim siccantibus? ad ossa ei? vis ligamenti peringeret. sed statim oia resoluta sunt. ita ut non occurreret oculi videre celeritatem resolutionis eorum. At illi quasi luctantes extra ligaturas. diuiso modo diuisis eum stringebant nodis. Sed mox ut manus ligantes cessasset a vinculo. quid quid ligauerat soluebat. Tunc irati mittunt eum in cippu nouu & nodosissimu. Et cum stantes insultarent ei. ita putrefactu est lignu cippi. ut in cinere? puereretur. Deinde pfuderunt eum locio humano dicentes. Modo amittes maleficia tua. Statim vero aqua putridissima in nectareu odore? ita puerfa est. ut putares eum non vrina sed balsamo pfusum. Item excoziantes vitulu. eodem corio receti cinxerunt crisantum nudum & posuerunt ad sole. ac per tota dies in esu solis flagrantissimo. nulla potuit coriu calefactione siccari. sed in eadem viriditate perdurans in nullo potuit violare famulu dei. Tandem posuerunt in collo ei? carbenas ferreas. simulque manus ei? & pedes stringentes. clauerunt eum in obscurissimo loco. statimque manu ei? soluta sunt vincula. & tata insulit in loco lux ut putaretur illuc esse lapades multe fulgentes.

C. CXXVII.

De persione claudij. tribuni & hilarie.

Nunciauerunt autem hec milites tribuno. qui veniens ad locu. vidensque lumem immensum iussit eum ad se egredi. Dixitque ei. Que causa malicioz tuoz vis est. ut ista proficias? Qui respondit. Si esset in te vel scintilla prudentie. cognosceres me non malicioz argumentis. sed diuinis ad iuuari admniculis. deosque tuos istos aduerteres voces ad se clamantium audire non posse. Nichilque intus preter argilla & plumbu habere. Tunc tribunus iussit eum fustibus? cedi. statim vero ut allate sunt virge durissime. ceperunt in manibus? cedentiu quasi pluma mollescere. Cuique tenerent quasi ferree esset. ita non dose erat & solide. Cum vero percuteretur quasi ex papiro esset. ita mollissime fodebant & leues. Tunc tribunus iussit eum erigi. ac vestimentis suis indui. et conuersus ad milites suos ait. Hec humane arte pernitus non sunt. ubi diuinaz virtutu potestas apparuit. Quid superest nisi ut omnis hominis hui? genibus? aduoluti. veniam sceleris postulantes. rogemus? ut

nos quoque talem deum faciat colere. qui cultores suos in omni pugna faciat vincetes. Cuique ita fecisset. audito ab eo verbo domini baptizati sunt. Eodem die claudi? & hilaria vxor ei? & amici & lxx milites cum suis per singulos dies ab ipso eruditore? veritatis audientes. cum omni reuerentia optabant per dei nomine etiam adusa perferre. Hoc cum audisset impator numerianus. iussit claudiu tribunu ingenti saxo strictu in medio mari precipitari. Ceteris vero tanta gratiam domini? concessit. ut primus iason. & mauri? filij claudij etiam non interrogati christum se colere dicerent. & per nominis ei? confessione morte optaret. Quos imitantes omnes unanimiter in una hora decollati sunt. & a christiani nocte sepulti in via salaria. Sancta vero hilaria duorum filioz suoz colligens corpora in singulis sarcophagis collocavit. Et cum assidue circa sanctorum confessione oraret deum. tanta est. Cuique traheret ait. Obsecro permittite me prius oratione mea complere. et veniam quocumque loco volueritis. Igitur dum fixisset gradu. accepit sacramentuz domini. & cum rogasset dominum ut eam filijs suis associaret. orans emisit spiritum. & a duabus? ancillis suis sepulta est.

C. CXXVIII.

De expositione dariae in lupanari.

Nterea sanctus crisantus? ponit in carcere culliano unde putor horribilis ascendeat. quod cloacaz cum niculis digesta domoz stercoza illuc decurrebant. eratque ima & lutosa & tenebrosa custodia. ut penitus ibi luciflu? aer. nec vestigiū aliqđ lucis ostenderet. Illic ergo crisantus? ferro vincit? mittitur nudus. daria vero in publico ponit? sub gubernio meretricum. At vero & crisanto lux diuina & odoramenta sancta prestant. & daria leo fugiens de cauea amphiteatri dirigit. Qui ingressus cellam in qua daria prostrata in oratione iacebat. prostravit se iuxta eam. ut videretur etiam ipse illum adorare. qui presentiam suam deprecanti virgini exhibebat. Nescientes itaque leone intus esse. miserunt ad eam quedam virgines turpissimu in scelere corruptionum oppinatissimuz. Qui ut ingressus est insulit in eum leo & prosternens eum sub pedibus? suis. cepit ad faciem? virginis respicere quasi interrogans quod iuberet. Quod illa intelligens ait. Adiuro te per filium dei per quo martirij passiones libenter amplector. ne illum in aliquo ledas. Sed per mitte euz sermonem meum absque terrore suscipe. Tunc leo relinquens eum posuit se in ipso introitu. ut nec ille fugerz. nec alii intrare possz. Tunc virgo dixit ad illum. Ecce ferocitas leonis audito nomine christi dat reuerentiaz deo. & tu homo in tantis criminibus exereris. ut etiam in hoc in quo miser lugendus es glorieris. Tunc ille prosternens se ante eam clamavit. Iube me hinc egredi sanum. ut & ego clamem omnibus christum quem colis solum esse verum deum. Tunc illa leoni iussit ut amouerz se ab ingressu. Ille autem egressus per totam ciuitatem clamabat. Sciatis omnes dariaz deam esse. Igitur cum diuisi venatores & populi ad leone capiendum pergeret. hanc leoni de? virtute concessit. ut omnes caperet & sine lesione ante pedes sancte dariae ponerz. Quos illa sic allocuta est. Si per mittitis vos christo credituros sic poteritis abscedere. Tunc omnes una voce clamabant. Qui non credit christum verum deum esse. viuis hinc non exeat. Et hoc dicentes cepunt omnes egredi clamantes. Credi te populi romani non esse alterum deum propter christu. Tunc celestem? prefectus iussit ignem copiosum accendi in ingressu cellule in qua erat daria cum leone. Quod leo cum fieri viderz cepit expauesce? & rugitum dare. Cui beata daria dixit. Noli timere. quia non

incenderis. nec capieris. nec interficiaris. s; fecerit egredere & vade. qz que in me honorasti ipse liberet te. Tunc inclinato capite egrediens p medias turbas populoz nemine lesit. nec vllus eu capere potuit. Hij aut qui ex ore ei? incolumes euaserunt omis baptizati sunt. **CXXXIX.**

De passione ambozum.

Nunciata sunt hec omnia numeriano impatore. et iussit crisantum & daria diuersis puniri tormētis si nō osensissent sacrificijs. Cuiusq; crisantum imponere eculeo. oia ligna eculei cōmūta sūt & vincula disrupta. lampades quoq; q; laterib; ei? applicade erāt extincte sunt. Tunc idē impator nō virtutib; diuis s; maleficijs hoc impurans. iussit eos i via salaria duci. atq; in arenario simul ambos deponi. ac viuos lapidibus obrui. Itaq; psalmis & oratōib; insistentes i vnā foueā quasi in xnu lectueulū deponunt. Et facta est in passione societas s;guinis sicut fuerat mētis. Cum aut multa beneficia de? venientib; ad eozū sepulcra p̄staret. accidit vt die natalis eoz; infimta multitudo populi occurreret. viri. mulieres. & infātes. Qd cū numeriano nunciatū fuisset. iussit vt in introitu ipso quo cripta ingressi fuerāt paries leuaret. Qd cū factū esset. desup ad sabulonē sup eos montez deiecit. Omisq; piter dū cōmunionis sacramēta p̄ceperēt & martiz gloriā celebra rent. ipsi quoq; ad martini gloriā puenerūt. In quos erat diodor; p̄biter. & marian; dyacon; et plurimi clericoz. Hec omia nos verim; & orim; fratres. & vrbis rome p̄biteri. a s̄cto papa stephano ordinati. put gesta sūt scripsim;. **Eusebius in cronicis.** Porro numerian; cū ob dolorem lecticula veheret. insidijs arrij foci sui interimē. vix autem fetore cadaueris compto. carin; quoq; plio victus apud margū occidit.

Continentia. xij. libri.

Erciusdecim; liber cōtinet historiam tm̄. xx. annoz. quib; dioclecianus & maximian; impauerūt. et post multas xpianoz p̄secutiōes ambo simul imperiū purpuramq; deposuerūt. Habet ac capla. clxi.

De impio diocleciani & maximiani. i.
De legione thebeoz & passione eoz ij.
De quibusdā eozum miraculis. ij.
De passione sanctorum cassi & florentij cum socijs suis & passione gereonis cū socijs suis. iij.
De generali p̄secutione ecclesie. v.
De ducib; sub diocleciano constitutis. vi.
Passio sancti victoris militis massiliēf. vii.
De quattuor coronatis. viij.
De passione eoz & m̄j. corniculariozum ix.
De s̄ctis sebastiano marcelliano. & marco. x.
Qualiter sanctus sebastianus eos in temptatione p̄fortauit. xi.
Sermo eiusdē de p̄ceptu p̄sentium xij.
De splendore sup eum veniēte quē vidit zoe. xij.
De conuersione nicostriati p̄miserimij & aliozum plurimum xij.
De hijs q; optōe sibi data martini elegerūt. xv.
Passio sanctorum zoe trāquillini & nicostriati cū socijs suis. xvi.
Passio sancti tiburij martiris xvij.
Passio sanctorum castuli marcelliani et marci ac sebastiani. xvij.
Passio sancti menne militis xix.

Passio sanctorum dozothēi & gozgonij cū so. s. xx.
De ceteris q; passi sūt nicomedie & meletene. xxi.
De hijs q; passi sūt in palestina & tiro. xxij.
De hijs qui passi sūt in egipto. xxij.
Passio s̄cti philee epi cū plurib; ceteris xxij.
Qualiter idē in vinculis posit; scripto grege suū ad martiniū animabat. xxv.
De hijs que passa est ecclesia i frigia & arabia ceterisq; puincijs. xxvi.
De sancto erasmo antiocheno epi xxvij.
De fructu p̄dicationis ei? in vrbe lucrida. xxvij.
De quib; tormētis illesus exiuit. xxix.
De felici transitu eiusdem. xxix.
De sancto bonefacio & aglae. xxxi.
De passione s̄cti bonefacij. xxxij.
De trāslatione corpis ei? apud beatā aglae. xxxij.
De sancta iuliana virgine & martire. xxxij.
De cōslictu eius cum demone. xxxv.
Consummatio agonis eiusdem. xxxvi.
Passio sanctorum episcopoz felici tubizacens & petri aulani. xxxvij.
Passio s̄ctoz vincēti; & orōci; & victoris. xxxvij.
De s̄ca lucia vidua & p̄solatione ei? i carce. xxxix.
De correptione diocleciani p̄ ea. xl.
De p̄sione geminiani p̄ ea & agone amboz. xli.
De translatione eozum per angelum & eozundem transitu. xlij.
Passio sanctorum cosme & damiani. xlij.
Miracula eozundem post mortem. xlij.
De sancto blasio episcopo sebastie. xlv.
De passione eiusdem. xlv.
Passio s̄cte dozothēe virginis. xlvij.
Passio s̄cte theodosie virginis. xlvij.
Passio s̄cte agnicole & vitalis. xlix.
Passio s̄. ascle philemonis & apollonij. l.
De ouersione arriani p̄sidijs & ei? passione cum alijs quattuor. li.
Passio s̄cti hirenei sirunens; epi et donnini. lii.
Passio sancti ianuarij episcopi. liij.
Passio sancti gregorij spoletani p̄biteri. liij.
Passio sanctorum marcelli et exupancij diaconi. lv.
Passio sancti sabini episcopi. lvi.
De sancta anastasia et grifogono. lvij.
Passio eiusdē sancti grifogoni. lvij.
De trib; sorib; agape et chionia et hirena. lix.
De illusionē p̄sidijs p̄pter eas. lix.
Passio duaz ex hijs. s. agape et chionie. lxi.
Passio terciē sorozis. s. hirene. lxij.
De altercatōe s̄ce anastasiē et pbi p̄fecti. lxij.
De impbitate vlpiani in eā et pena illi? lxij.
Passio s̄. theodothe cum tribus filijs. lxv.
Passio s̄. anastasiē martiris. lxvi.
Passio s̄cte barbare virginis. lxvij.
Passio s̄. floziani martiris. lxvij.
Passio sanctorum p̄zimi et feliciani. lxix.
De sancto puero vito et ei? pedagogo modesto et crescentia nutrice. lxx.
Passio sanctorum trium p̄dictozum. lxxi.
Passio sancti albanij martiris. lxxii.
Passio s̄ci donaciani et rogaciani et pangcij. lxxiiij.
De sancto marcellino et petro et archemio. lxxiiij.
De passione eozundem sanctorum. lxxv.
Passio sancti sergij et bachi. lxxvi.
De sancta eugenia virgine. lxxvii.
De passione eiusdem. lxxviii.
Passio sancti firmini ambianens;. lxxix.
Passio sanctorum felici et adauct;. lxxx.